

Kon. Harmonie „E.M.M.”

KRUININGEN
OPGERICHT 1864

150 jaar

De geschiedenis van
Koninklijke Harmonie
‘Eendracht Maakt Macht’

Kruiningen

1864 - 2014

De geschiedenis van Koninklijke Harmonie 'Eendracht Maakt Macht' Kruiningen 1864 - 2014

Het allereerste vaandel van het muziekgezelschap.

Voorzijde: De oudst bekende foto van E.M.M.
We herkennen hier H.C. Baarens Sr. (vorste rij midden.)
Hij was een der medeoprichters en jarenlang directeur (dirigent) van E.M.M.
De foto is vermoedelijk in 1874 gemaakt achter de Korenbeurs t.g.v. het 10-jarig jubileum.

Geachte lezer,

U heeft zojuist een boek opengeslagen vol herinneringen, vol verhalen en vol foto's.
Een boek over muziek, over Kruiningen, over mensen en over hoe die muziek die mensen in Kruiningen samenbracht.

Voor wie oppervlakkig kijkt, lijkt het boek een geschiedenis van een muziekvereniging te beschrijven. Echter, voor wie muziekvereniging E.M.M. kent, is dit niet 'zomaar' een boek over 'zomaar' een vereniging.

Wie de vereniging kent, kent de mensen en hun verhalen.

Wie de vereniging kent, leest dit boek als een verzameling van dierbare verhalen over dierbaren.

Dit boek vertelt zoveel meer dan alleen het verhaal van de muziekvereniging. De vereniging staat voor al die mensen uit Kruiningen en omgeving, die door de jaren heen samen E.M.M. vormden. Eendracht Maakt Macht... het werd keer op keer waargemaakt in het samengaan en samenspel van de mensen die samen E.M.M. vormden.

Door al die mensen is de historie van muziekvereniging E.M.M. nauw verbonden, beter nog: verstrengeld, met de geschiedenis van het dorp Kruiningen.

Muziekvereniging E.M.M. is met recht een belangrijk onderdeel van het cultureel erfgoed van Kruiningen te noemen. En daarmee wordt in dit boek ook de verbinding met de toekomst gelegd. Tot op de dag van vandaag wordt het culturele erfgoed beheerd en doorgegeven aan komende generaties.

Graag maak ik van deze gelegenheid gebruik een compliment te maken voor de samenstellers. Het boek is met veel zorg en aandacht samengesteld. En al die energie toont zich in een zeer hoogwaardige kwaliteit. Een boek om trots op te zijn!

De vereniging is erin geslaagd haar historie op een prachtige wijze vast te leggen. In een boeiend document dat een bewogen en muzikaal zeer rijke geschiedenis vertelt. Een geschiedenis, die is vastgelegd om door te geven aan nieuwe generaties; aan de toekomst van muziekvereniging E.M.M.

Voor mij heeft dit boek dan ook een open einde. Immers, de geschiedenis van de vereniging is, naar ik hoop en verwacht, nog lang niet ten einde. Dit boek en het jubileumjaar 2014 is op zichzelf al een nieuwe bladzijde in die geschiedenis.

Ik wijs daarom graag op de laatste pagina van dit boek. Een hagelwitte, onbedrukte pagina; symbool voor alles wat nog komen gaat en ooit deel zal zijn van de muziekvereniging E.M.M. en haar geschiedenis.

Ik wens u veel leesplezier en bovenal veel momenten van herkenning. Immers dat zijn de momenten waarop de macht van de eendracht blijkt, die muziekvereniging E.M.M. in Kruiningen mocht brengen.

Met muzikale groet,

A.J. Huisman
Burgemeester gemeente Reimerswaal.

Volgende pagina: Een krantenbericht uit de Goessche Courant van 19 mei 1864

Wij zijn verzocht de onderstaande berigten uit Kruiningen en Hoedekenskerke optenemen:

Kruiningen. 18 Mei. Gisteren vierden twee onzer hoogst bejaarde dorpsgenooten een zeldzaam feest. *D. van Stee* en zijne huisvrouw herdachten, omgeven door hunne kinderen, klein- en achterkleinkinderen, hunne zestigjarige echtvereeniging.

Lieten hunne middelen slechts eene stille eenvoudige herinnering dier heugelijke gebeurtenis toe, de leden van het Handboog schutters gilde *de drie Korenbloemkens* alhier, besloten daarom door onderlinge giften, gesteund door een paar particuliere bijdragen, hen alsdan niet alleen een gul onthaal te bereiden, maar ook dien dag in een waren feestdag te herscheppen, dat allerwege met sympathie begroet en met een schitterenden uitslag bekroond werd.

Reeds vroeg wapperden van de woning der jubilarissen, van die der leden van het gilde, in de buurten van vele particulieren de nederlandsche driekleur, en was het huis der feestvierenden in kwistigen loovertooi gehuld, waarin toepasselijke opschriften prijkten.

In den voormiddag werden zij bij het gebruiken van koffij en gebak bezocht door het bestuur der Handboogschutterij benevens de commissie der feestregeling en door een van hen hartelijk geluk gewenscht.

Inmiddels werd een keurig middagmaal met verschillende gerechten en een goed dessert gekruid, gereed gemaakt, waaraan de jubilarissen en hunne betrekkingen zich ten twaalf ure vereenigden.

Snelde de eerste helft van den dag aldus genotvol heen, de tweede, de namiddag ging luisterrijk voorbij. Te vier ure werden zij tot het doen van een togtje door het dorp met een triomfwagen afgehaald. In dezen wagen, die smaakvol versierd en omgeven was door de leden der commissie, werden de oudjes geholpen, voorafgegaan door muziek, een peloton schutters met het vaandel en verdere onderscheidingsteeken, en gevolgd door twee rijtuigen met leden der familie, een peloton schutters met den standaard en eene tairijke menigte. Deze trein die aldus door het dorp trok, in welks midden door het jongelingskorps eene fraaije eerepoort was aangebragt, hield vervolgens stil voor het gemeente-huis, waarvoor eene smaakvolle triomfboog getopt met een sierlijk beeld, en voorzien van gepaste inscriptiën was opgericht. Hier werden de jubilarissen, gevolgd door den overigen stoet, naar binnen geleid, waar zij op gekroonde zetels plaats namen, waarna de hoofdman van het gilde eene treffende aanspraak hield. Aan de feestvierenden werden toen verschillende ververschingen aangeboden, en ging de namiddag verder in vrolijke kout hoogst genoegelijk voorbij.

Ten slotte bedankte de jubilaris met een getroffen hart, de aanwezigen voor het milde onthaal, de groote belangstelling en de onvergetelijke feestvreugde die hun aan den avond huns levens, bij het herdenken van hunne zestigjarige huwelijksverbintenis, zoo onbekrompen ten deel viel.

Vervolgens vertrok de stoet op dezelfde wijze naar de woning der jubilarissen, waar hen nog gedurende zes weken, hun nieuwe wittebroodstijd, wekelijks iets tot herdenking zal worden uitgereikt.

Diamanten huwelijk aanleiding voor oprichting muziekgezelschap (1864)

De geschiedenis van Koninklijke Harmonie Eendracht Maakt Macht begint op 17 mei 1864 bij het diamanten huwelijksjubileum van de twee oudste inwoners van Kruiningen. Dingenis van Stee en zijn echtgenote Adriana Stevense waren op die dag zestig jaar getrouwd, een unicum in die tijd. Als verrassing besloot handboogschutterij ‘De Drie Korenbloemkens’ een feest voor hen te organiseren. De Goessche Courant repte daags na het feest dat het voor de *‘ingezetenen van het dorp een ware feestdag’* was geweest. Het hele dorp was versierd met vlaggen, groen en bogen. De jubilarissen werden ’s morgens gefeliciteerd door de feestcommissie en het bestuur van de handboogschutterij. Nadat ze getrakteerd waren op een feestmaal was er om vier uur ’s middags een optocht. Voor het jubilerende echtpaar was er een triomfwagen die vooraf werd gegaan door muziek en een peloton schutters met hun vaandel. De wagen werd gevolgd door nog twee wagens met familieleden en een *‘talrijke menigte’* te voet. Het muziekgezelschap dat voor de optocht liep, trad voor het eerst in deze samenstelling op en was het eerste begin van harmonie ‘Eendragt maakt magt’.

Of dit werkelijk het allereerste optreden van deze muzikanten is geweest is niet zeker. In het oudste notulenboek van E.M.M. is een inschrijffijst opgenomen voor een concert dat gegeven werd *‘ten voordeele der diaconie der armen te Kruiningen’*. Dit concert werd door *‘eenige muzikliefhebbers’* gegeven op vrijdag 6 februari 1857. Het is waarschijnlijk dat deze muzikanten ook betrokken zijn geweest bij de oprichting van E.M.M.

Opvallend voor de eerste jaren van het bestaan van het muziekgezelschap is dat veel verrichtingen nauwgezet worden verslagen in de regionale kranten van die tijd. Helemaal verwonderlijk is dat niet, gelet op het feit dat de huidige harmonie de oudste muziekvereniging is in de regio. De andere muziekverenigingen in de tegenwoordige gemeente Reimerswaal zijn later ontstaan. Zo dateert Scheldegal in Hansweert van 1886, Concordia in Krabbendijke en Mozart in Yerseke werden allebei opgericht in 1888 en Vooruit in Waarde stamt uit 1900. Rillandia, de muziekvereniging van Rilland, werd opgericht in 1890, maar is in 2008 opgeheven. Zelfs Bath heeft een eigen vereniging gehad: Vrolijk Voorwaarts werd in 1900 opgericht. Hoe lang deze vereniging heeft bestaan is echter niet bekend. De dichtstbijzijnde muziekvereniging die nagenoeg even oud is als E.M.M. is harmonie St. Cecilia in Kloosterzande (destijds Hontenisse) die in 1865 werd opgericht. Hieruit blijkt dat een muziekgezelschap toch iets bijzonders was voor die tijd. Er zijn slechts enkele muziekverenigingen in Zeeland ouder* dan E.M.M.: de Koninklijke Stedelijke Harmonie in Hulst (1801), Koninklijke Harmonie Kunst en Eer in Zierikzee (1830), Koninklijke muziekvereniging Harmonie in Biervliet (1841), Muziekvereniging Harmonie Oostburg (1863) en het Middelburgs Muziekkorps (1815).

* Volgens de administratie van de KNFM

Eendragt Maakt Magt (1864 - 1875)

Het muziekgezelschap dat onder bescherming van het handboogschuttersgilde ‘De Drie Korenbloemkens’ (opgericht in 1850) werd opgericht, kreeg al snel de naam ‘Eendragt Maakt Magt’. De officiële oprichting vond plaats op 1 september 1864. In de Goessche Courant van donderdag 26 januari 1865 wordt voor het eerst de naam ‘Eendragt Maakt Magt’ in een krantenbericht genoemd. In het artikeltje wordt melding gemaakt van een serenade die E.M.M. bracht aan M. de Jonge, hoofdman van ‘De Drie Korenbloemkens’, ter gelegenheid van zijn *‘geboortefeest’* (geboren 22 januari 1799). De leden van E.M.M. *‘betuigden hem hun erkentelijkheid voor de vele en onvermoeide pogingen die door hem in zijne betrekking tot oprigting werden en voorts tot begunstiging worden gedaan’*. De Jonge dankte de uitvoerders en gaf aan dat het aan zijn bescherming nimmer zou ontbreken. Enkele jaren later werd hij benoemd tot erelid van de vereniging, als dank voor zijn grote inzet. Naast zijn functies bij het handboogschuttersgilde en E.M.M. was De Jonge sinds 1873 ook dijkgraaf van de Kruiningse Polder. In 1879 gaf E.M.M. opnieuw een serenade, ter gelegenheid van zijn tachtigste verjaardag.

Behalve De Jonge waren onder anderen de heren H.C. Baarens, C. Steenpoorte, A. Leclercq, Z. Leclercq, J. van den Berge en W. Blok betrokken bij de oprichting van E.M.M. Of zij allemaal muzikanten waren is niet bekend. In een latere ledenlijst (uit 1875) worden de heren H.C. Baarens, I. Houtzager, G.M. den Herder, M. de Jonge Sr., N.F. van Dijke, J.I. van Dijke en M. Kostense als muzikanten van het eerste uur genoemd. De eerste officiële notulen dateren uit 1873. Toen telde het gezelschap 14 leden. In 1875 stonden er 25 personen op de ledenlijst. Uit de notulen blijkt dat het ledental geregeld schommelde. Dit had vooral te maken met het werk van de betreffende leden. Bij het vertrek van leden werd vaak als reden aangevoerd dat zij elders een werkbetrekking hadden aangenomen. Nieuwe leden werden geballoteerd voordat ze werden toegelaten, wat betekent dat alle leden hun stem konden uitbrengen, voor of tegen het toelaten van het nieuwe lid. Niet alle aspirant-leden werden toegelaten. Reden voor afwijzing was regelmatig het ontbreken van instrumenten.

Hoe de samenstelling van het orkest er precies uitzag is onbekend, maar instrumenten die in die eerste periode terloops worden genoemd zijn onder andere cornet à piston, bugel, bariton, fluit, klarinet en triangel. De eerste muzikanten speelden op eigen instrumenten, maar door de groei van het korps waren al snel meer instrumenten nodig. Om geld bij elkaar te krijgen deed M. de Jonge als hoofdman van het handboogschuttersgilde op de vergadering van de gildebroeders een voorstel om *'eenige aandelen ad vijf gulden te nemen en daarvoor het jeugdige gezelschap van instrumenten en verdere benodigdheden te voorzien'*. Zijn voorstel vond bijval en werd met grote deelneming uitgevoerd, aldus de toenmalige E.M.M.-secretaris D. van Noppen.

De eerste dirigent (1865)

De dirigent in de eerste jaren van E.M.M., toendertijd directeur of kapelmeester genoemd, was de heer H.C. Baarens (geboren in 1840). Ook was hij president, oftewel voorzitter. In veel krantenberichten wordt lovend over zijn enthousiasme en kundigheid geschreven. Het muziekgezelschap heeft dan ook veel aan hem te danken. Zo gaf hij het hele korps en sommige leden ook afzonderlijk belangeloos les. Zijn muzikale enthousiasme beperkte zich niet alleen tot de harmonie in Kruiningen. Ook aan het korps in Hontenisse, later St. Cecilia in Kloosterzande, verleende hij zijn diensten. Dat dit korps eveneens lovend was over zijn inzet blijkt uit een krantenbericht waarin wordt geschreven dat Baarens na afloop van het winterconcert van E.M.M. in 1867 uit handen van de heer Van Brabant het diploma van erelidmaatschap van de harmonie van Hontenisse ontving. Van Brabant trad op die betreffende avond op als zanger en was tevens dirigent in Hontenisse. Het publiek kon deze toekenning wel waarderen, want *'de opwindende steeg ten top en aan de toejuichingen leek geen einde te komen'*, aldus de Goessche Courant van 14 december 1867. Andersom werd Van Brabant in 1875 benoemd tot erelid van E.M.M.

Toen in 1866 een fanfare werd opgericht in Wemeldinge verklaarde Baarens zich eveneens bereid de voorlopige constructie op zich te nemen. Uit krantenberichten blijkt dat het in die tijd nog niet zo eenvoudig was om een muziekvereniging op te richten. Blijkbaar lukte het in Wemeldinge vrij snel - na drie weken overleg - het benodigde startkapitaal en 27 leden bij elkaar te krijgen. In Goes werd er al jaren over gepraat, maar *'tot op heden'*, aldus de Middelburgsche Courant van 25 augustus 1886, zonder resultaat.

In het dagelijks leven had Baarens een kruidenierswinkel aan de Markt in Kruiningen. In de eerste jaren van de twintigste eeuw werden de activiteiten van de winkel uitgebreid met een groothandel in levensmiddelen. Tijdens de Eerste Wereldoorlog waren er echter nauwelijks goederen voorhanden en lag de handel stil, maar daarna werd het bedrijf snel weer opgestart. Baarens senior heeft daar overigens weinig meer van meegemaakt. Hij verhuisde in 1919 op 79-jarige leeftijd naar Teteringen, bij Breda, om te gaan rentenieren. Hij overleed op 22 augustus 1922.

Inmiddels had zoon Henk (eveneens H.C. Baarens) de zaak overgenomen. Hij woonde in het pand aan het huidige adres Markt 9a, waar anno 2014 een doe-het-zelfzaak is gevestigd, en had

zijn magazijn op nummer 9, waar in 2014 een pizzeria is gevestigd. In 1935 sloot Baarens zich aan bij Spar en werd hij leverancier van de Spar-winkels in de regio.

Baarens junior nam niet alleen zakelijk de activiteiten van zijn vader over, maar ook binnen de muziekvereniging was hij actief als commissaris, vervolgens als voorzitter (1930 tot 1945) en daarna (1945 tot 1959) als commissaris. Na Baarens junior volgde ook diens zoon, eveneens H.C. Baarens genaamd, hem zowel zakelijk als bij de muziekvereniging op. Over zijn bijdrage als commissaris voor E.M.M. volgt later meer.

Notaris K. Rembges (1804 - 1884)

Naast Baarens senior leverde notaris K. Rembges in de eerste jaren van het bestaan van E.M.M. een belangrijke bijdrage aan de vereniging. Wat zijn rol of functie precies is geweest is niet helemaal duidelijk, maar vanuit de vereniging blijkt telkens weer een grote erkentelijkheid voor zijn inzet. Het eerst komt de naam van Rembges voor in de notulen van 1874 waarin hij voorstelt het toneelstuk ‘de Mexicaanse roverhoofdman’, waarin hij eerder de hoofdrol had gespeeld, nog eens op te voeren. Op 29 oktober 1874 bracht E.M.M. hem een serenade vanwege zijn zeventigste verjaardag. In de notulen staat vermeld: *‘zeer ingenomen met onzen gevoelens hem waarts betuigd, vergastte hij het gezelschap niet alleen ten zijnen huize, maar daarna ook bij Blok op een flink ruim en gul onthaal, terwijl deze avond in vrolijke, ik zou haast zeggen opgewondene stemming werd doorgebracht’*. In 1876 was Rembges veertig jaar notaris, wat eveneens een reden was voor het brengen van een serenade. Opnieuw leverde dat de muzikanten een *‘genoeglijke avond’* op.

Op 11 maart 1878 werd Rembges als president van de vereniging aangesteld. Deze functie heeft hij slechts een paar jaar kunnen vervullen, want op 8 juli 1884 overleed Rembges na een lang ziekbed. De notulist schreef: *‘Het gezelschap werd een president ontnomen, welke gedurende den tijd dat hij aan het hoofd der vereniging stond steeds hare belangen met den meesten ijver en toegenegenheid behartigde. Zijn heengaan zal dan ook zeker bij alle leden betreurd worden, niet alleen als president, maar ook als vriend. Hij toch was steeds bij alle vergaderingen en repetities van het gezelschap tegenwoordig. Nimmer werd door hem moeite en bekommelingen ontzien, wanneer het de belangen van het gezelschap goldt. De lijkbaar van den heer Rembges - door het gezelschap verzocht zijnde om den overledene de laatste eer te bewijzen, en dat toegestaan zijnde - werd gedragen door de werkende leden, terwijl het bestuur haar volgde.’*

Concerten en andere optredens (1866 - 1867)

In de eerste jaren van haar bestaan trad E.M.M. naast de jaarlijkse winterconcerten op bij verschillende gelegenheden in en rond Kruiningen. Bijvoorbeeld tijdens de veetentoonstellingen die de Maatschappij tot bevordering van Landbouw en Veeteelt in Kruiningen hield (1866 en 1869) en bij de verjaardag van de koning.

De eerste concerten van E.M.M. werden in het schoollokaal achter de Korenbeurs gegeven. Verschillende van die concerten werden in de krant aangekondigd en achteraf uitgebreid verslagen. Zo werd op donderdag 23 maart 1865 een concert *‘ten voordeele der armen’* gegeven, waarin muziek door E.M.M. afgewisseld werd door *‘het zingen van coupletten en de opvoering van Andersen’s geestig blijspel ‘Niet of graag’*. Achteraf werd over dit concert geschreven dat het *‘een waar volksfeest’* was. Uitgevoerd werden onder andere Andante Polonaise en Sonate Militaire. Het concert overtrof de verwachtingen en de muzikanten kregen veel applaus. Ook de krant was vol lof: *‘de stukken werden flink opgevat en juist uitgevoerd’* en *‘het geheel liet weinig te wenschen over’*. Blijkbaar was het niveau erg goed, zeker omdat het muziekgezelschap nog geen jaar bestond en was samengesteld uit *‘meestal ongeoeffende’* muzikanten.

In de aankondiging van de winteruitvoering in december 1866 vroeg de krant aandacht voor *‘deze ten platten lande zoo schaarsch aangeboden gelegenheid, om zich eene aangename uitspanning te verschaffen’*. Ook over een vergelijkbaar concert op 13 december 1867 wordt geschreven dat er *‘uitbundige toejuichingen waren’* en *‘een daverend handgeklap’*. Die avond waren er tevens twee fluitsolo’s en J. van Brabant uit Hontenisse (zoon van de dirigent van St. Cecilia) bracht drie zangstukken ten gehore. Tussen het eerste en tweede gedeelte van het programma werd weer het blijspel ‘Niet of graag’ opgevoerd.

Herdenkingsfeest van de slag bij Waterloo (1865)

Op 19 juni 1865 werd in Kruiningen het 50-jarig herdenkingsfeest van Waterloo gevierd. (Bij de Slag bij Waterloo in 1815 werd Napoleon verslagen en was de Franse bezetting definitief voorbij.) 's Middags was er van twee tot zes uur *'eene schieting naar den vogel'* door de handboogschutterij 'De Drie Korenbloemkens'. Om zes uur verzamelde ook het muziekgezelschap zich en samen met enkele ruiters begaven ze zich naar het schietveld om de schutters op *'plechtige wijze af te halen'* en een toertje door het dorp te maken. 's Avonds om acht uur bracht het muziekgezelschap nog enkele stukken ten gehore in een tent die daarvoor opgesteld was. Om tien uur was er vuurwerk, dat werd afgewisseld met muziek. Het feest duurde tot één uur. In het Sluisch Weekblad wordt gemeld dat velen van omliggende dorpen het feest 's avonds bijwoonden en dat deze feestdag nog lang in het geheugen zal blijven.

Opening kanaal door Zuid-Beveland (1866)

Op 11 oktober 1866 werd het kanaal door Zuid-Beveland geopend. E.M.M. werkte mee aan de feestelijke opening door bij Hansweert het Wilhelmus te spelen, gevolgd door enkele andere muziekstukken. Ook St. Cecilia uit Hontenisse bracht op die locatie enkele muziekstukken ten gehore. De opening van het kanaal werd verricht door een gezelschap van genodigden en ingenieurs die op verschillende stoomboten door het kanaal voeren en in Wemeldinge en Hansweert toespraken hielden. Op alle boten was muziek aanwezig, waaronder een muziekgezelschap uit Bergen op Zoom en het muziekkorps van de Rotterdamse schutterij.

De opening van het kanaal trok blijkbaar een grote massa mensen. Langs het kanaal waren veel toeschouwers die de boten begroetten en volgden en ook van verder weg waren veel belangstellenden op het gebeuren afgekomen. Geschreven wordt: *'De menigte van menschen was zeer groot, niettegenstaande reeds twee dagen te voren geen rijtuigen meer te bekomen waren'*. Ook reden er speciale treinen om de vele bezoekers te vervoeren die de opening wilden meemaken.

Rijtoer in Nisse (1867)

Opmerkelijk is een rijtoer die E.M.M. op een vrijdag in juli 1867 maakte door het dorp Nisse. De bewoners van dit dorp waren blijkbaar aangenaam verrast en spraken hierover hun waardering uit in de Goessche Courant van 9 juli 1867. Ze besloten hun inzending met de wens *'Dat ieder dorp daarin aansporing moge vinden, eene kunst te beoefenen, die de menschen van veel kwaad doet afhouden, en die voor Zuid-Beveland reeds te lang in den schuilboek der vergetelheid heeft verborgen gelegen.'*

Bezoek aan de Zuiderburen (1872 - 1885)

Verschillende keren reisde E.M.M. naar België om daar deel te nemen aan festivals en andere feesten. De eerste keer dat dat gebeurde was op zondag 25 augustus 1872. E.M.M. was uitgenodigd door de stad Sint-Nikolaas (tegenwoordig Sint-Niklaas) om mee te doen aan een festival voor harmonieën. Vaak werden uitnodigingen van veraf gelegen plaatsen niet aangenomen vanwege de lange en dure reis, maar blijkbaar was de mogelijkheid om de Belgische steden te bekijken te aantrekkelijk om die uitnodigingen af te slaan.

De reis naar Sint-Nikolaas startte 's morgens om zes uur in Hansweert en ging per boot naar Walsoorden. Vandaar reisde het gezelschap met een rijtuig naar Hontenisse, waar het door de harmonie van dat dorp werd ontvangen. Gezamenlijk werd de reis met de trein vervolgd naar Sint-Nikolaas. In deze stad aangekomen liepen de aanwezige korpsen in optocht naar het stadhuis waar de bestuurders de erewijn werd aangeboden en elke afdeling een medaille ontving. De dirigent van E.M.M. werd volgens de notulen *'omhangen met twee medailles om reden we het verst komende gezelschap waren'*. Daarnaast won E.M.M. een premie van 50 frank. Na in Sint-Nikolaas de belangrijkste bezienswaardigheden, waaronder het casino, te hebben bezichtigd was er een gezamenlijk diner. Tot slot werden nog twee muziekstukken uitgevoerd, waarna E.M.M. met de laatste trein huiswaarts keerde. Dat dergelijke reizen niet altijd zonder ongemakken verliepen blijkt wel uit het verslag van de reis naar Stabrouck (tegenwoordig Stabroek) op 8 juni 1873.

E.M.M. bij het 25-jarig jubileum in 1889. V.l.n.r. op de onderste rij: Klaas van Dijke, Jac. Van Dijke, Jos Waverijn, A. le Clercq, M. Kostense, A. Weber, Johan Brieve, en C. Maas. Op de middelste rij: J. Dominicus, D. Houtzager, P. Timmerman, M. de Jonge, A. Jansen, J. Lindhout, A. Paauwe en Johan Timmerman. Op de bovenste rij: Corn. Paauwe, Corn. Wondergem, Jaap Kievit, Johan Poleij, Jan Blok, A. Visser, J. Steenpoorte, en Jan de Jonge.

Uit de Goessche courant van 29 mei 1884

Kruiningen 19 Februarij. Werd 's Konings jaardag hier door het uitsteken van vlaggen en het luiden der klokken op de gewone wijze gevierd, de avond van dien dag heeft aan vele onzer inwoners een groot genot verschaft. Door de Harmonie dezer gemeente werd in het gemeentehuis een concert gegeven, afgewisseld door komische en andere voordragten, waarvan de uitvoering den meest mogelijken lof verdient. Inzonderheid de voorstelling van tableaux vivants en de fraaije decoratien, trokken de bewondering van het publiek, dat in grooten getale, ook van elders was opgekomen, terwijl de merkbare vorderingen van ons muziekgezelschap den directeur daarvan alle eer aandoen. Hij vinde aanmoediging tot volharding in zijn moeilijk werk, door de betuigingen van bijval.

Uit de Goessche courant van 23 februari 1869

GROOT FESTIVAL

te geven door het Fanfaaren-gezelschap

„Eendracht maakt Macht”

te Kruininge, bij gelegenheid van zijn 20jarig bestaan,

op Maandag 2 Juni 1884

(2en Pinksterdag.)

PROGRAMMA.

Te 1 uur: Optocht der verschillende corporatiën.

Te 2 uren: Uitvoering der Feestmarsch door de vereenigde gezelschappen.

Daarna: Uitvoering door ieder muziekgezelschap afzonderlijk.

Des avonds: Illuminatie en Vuurwerk.

Zie verder de uitgebreide programma's.

DE FEEST-COMMISSIE.

De muzikanten vertrokken 's morgens om kwart voor acht met de trein naar Woensdrecht, waarna ze met twee rijtuigen naar Stabrouck zouden rijden. Bij Putte brak echter een as van een van de wagens, waarna de fanfareleden hun reis naar Stabrouck te voet moesten voortzetten.

In 1877 kreeg E.M.M. de uitnodiging om deel te nemen aan een festival in Brussel. Vanwege de grote reis was het een moeilijke afweging wel of niet op de uitnodiging in te gaan. Uiteindelijk won *'het genot van zo een groote reis het van alle bezwaren'*, aldus de notulen. Het verslag van de dag begint als volgt: *'En zoo brak dan eindelijk de lang gewenschte, met zenuwachtig verlangen tegemoet geziene, honderd en meer malen besproken 22 juli aan, de dag waarop de Brusselsche reis zou worden ondernomen.'* Over de reis zelf is niets geschreven, wel dat E.M.M. om kwart over negen 's avonds twee muziekstukken ten gehore bracht in de dierentuin. Verder werden die dag allerlei bezienswaardigheden en musea bezocht en keken de Kruiningenaren hun ogen uit. Er deden 76 gezelschappen mee aan het festival.

Een tweede reis naar Brussel werd gemaakt op zondag en maandag 22 en 23 augustus 1880. Dit keer ter gelegenheid van het 50-jarig Onafhankelijkheidsfeest van België. Ook van dit uitje is niet beschreven hoe de reis verliep. Wel dat het enorm druk was in de stad, wat niet verwonderlijk is aangezien er zo'n tweehonderd gezelschappen aanwezig waren. De notulist schrijft: *'Ik zou kunnen schrijven over... volgepropte omnibussen en dichtbevolkte tramwoningen, over de drukte in de straten, in de cafés, op de markten, op de boulevards, op het tentoonstellingsterrein, over recht Babylonische spraak- en geldverwarringen met sommige garçons uit de cafés,... over onbeschofte koetsiers, onbeleeftde koffiebuiskechts en beleeftde buffetjuffrouwtjes, over ons vluchtig bezoek aan het schilderijmuseum, over ons kranig nachtverblijf waarvan door sommigen van het gezelschap een zeer spaarzaam gebruik werd gemaakt, over ons tochtje naar Laeken...., enzovoorts.'* E.M.M. was ingedeeld om twee muziekstukken te spelen op de kiosk vlakbij treinstation Brussel Midi. Door een misverstand kon een ander concert niet doorgaan. Ook liep het korps mee in één van de optochten.

De laatste twee concerten op Belgische bodem uit die periode die in de nog bewaard gebleven notulen zijn beschreven werden gegeven in Antwerpen. Het eerste vond plaats op zondag 10 augustus 1884. Al op zaterdagmiddag trokken de leden van E.M.M. *'onder het blazen van een marsch het dorp uit en gingen verder klagende over de hitte naar het station'*. Na een voorspoedige reis kwamen de muzikanten om zes uur aan in Antwerpen. Na eerst de stad te hebben verkend, gingen ze om één uur naar hun logies. De notulist beschrijft: *'ofschoon enkele leden zich tot bevordering van hun evenwicht met hunne zakdoeken aan elkander hadden weten te binden en bij anderen door eene onaangename kriebeling hun de slaap was uit de oogen gejaagd, over het algemeen de stemming tamelijk goed was.'* Op zondagmiddag stond een twee tot drie uur durende optocht in de brandende hitte op het programma, gevolgd door een concert op de Groenplaats om vier uur. Dit bezoek aan Antwerpen legde het korps uiteindelijk geen windeieren: bij de verloting won E.M.M. maar liefst 500 frank.

Een jaar later, op zondag 16 augustus 1885, liet E.M.M. opnieuw van zich horen in Antwerpen. Dit keer ging het om een dagreis, gemaakt met de stoomboot Alerte vanuit Hansweert. Al om zes uur 's morgens vertrokken de muzikanten vanuit Hansweert om om tien uur hun eerste concert te geven. Om vijf uur 's middags werden op de Warande nog enkele muziekstukken gespeeld en na een bezoek aan de stad stoomde de Alerte met de muzikanten Antwerpen uit. Nadat ze een eind hadden gevaren, kwam echter dichte mist opzetten en was de kapitein genoodzaakt de wal, die nog in zicht was, op te zoeken. Pas om drie uur 's nachts werd de reis vervolgd. Het tijdstip van aankomst is niet vermeld in de notulen.

Het winnen van prijzen op festivals

Lange tijd was het gebruikelijk dat onder deelnemende korpsen op festivals geldprijzen werden verloot. Ook E.M.M. viel geregeld in de prijzen. In 1905 won de vereniging bijvoorbeeld op het festival op Tweede Pinksterdag in Zierikzee f 10,- bij de verloting en f 25,- als meest veraf wonende gezelschap. Bij het Bestendig Festival in Antwerpen op 23 oktober 1934 keerde E.M.M. met een premie van 100 frank huiswaarts.

Op reis naar Noord-Beveland (1875)

In 1875 werd E.M.M. uitgenodigd om het Fetierschuttersfeest in Wissenkerke, op derde Pinksteren, op te vrolijken. *‘Om de moeilijkheden van de reis en de onvermijdelijke kosten scheen het wel eenigszins bedenkelijk doch de aanbiedingen waren van dien aard en de algemeene sympathie van vooral de jongere muzikanten was zo algemeen dat er besloten werd in die uitnodiging genoeg te nemen, tegen eene tegemoetkoming van f 150,-’,* aldus de notulist. E.M.M. was er voor veel leden niet alleen vanwege het muziek maken, maar ook om samen plezier te beleven, blijkt vaak uit de notulen. Zo werden serenades vaak afgesloten met een *‘genoeglijke samenzijn’* op kosten van degene aan wie de serenade werd gegeven. Ook de reis naar Wissenkerke bracht uiteraard niet alleen een muzikale uitdaging in het vooruitzicht, maar zeker ook het nodige vertier. De notulist schrijft over de bootreis van Kortgene naar Wissenkerke onder andere: *‘Ik zal niet in bijzonderheden treden over de wederwaardigheden van de reis..... zo min als over zoo menige schone die de aandacht wel eens afleid van de lessenaar naar de zijde van de boeg’.* In Wissenkerke zelf stond voor ’s middags en ’s avonds een concert op het programma. Het laatste concert werd echter halverwege gestaakt omdat zelfs de laatst nog brandende lamp vanwege het slechte weer uitwaide en het korps daardoor in *‘een Egyptische duisternis’* verkeerde. Om half twaalf keerden de muzikanten huiswaarts om rond half vijf, vierentwintig uur na het vertrek, thuis te komen.

Een jaar later kwam er een uitnodiging van de Maatschappij van Landbouw en Veeteelt om te spelen op de landbouwtentoonstelling die op 14 juni 1875 in Colijnsplaat zou worden gehouden. *‘Met het oog op het gulle onthaal dat wij het vorige jaar te Wissenkerke hadden genoten was er onder de leden eene algemeene trek om aan die uitnodiging gehoor te geven, en toen ook het financieel bezwaar was opgelost door de toezegging van 160 gulden ter tegemoetkoming in kosten van reis en verblijf werd het besluit tot deelneming aan het feest daar definitief vastgesteld.’* aldus de notulist. De reis werd een hele onderneming: er werd een boot afgehuurd waarop de muzikanten twee nachten zouden slapen, er werden potten en pannen geleend bij de Kruiningse herbergier J. Blok en Bram Anemaat en zijn vrouw gingen mee als *‘cantine-baas en marketenster’*. Gedurende twee dagen werd op verschillende locaties gemusiceerd en blijkbaar ook feest gevierd. De notulen beschrijven: *‘Wat slapen betreft, we zullen er weinig van zeggen alleen dat dit bij sommigen nogal kort heeft geduurd. Naar luid het programma voerden we de volgende dag eenige stukjes uit op de tentoonstellingswei waarna het meer dan tijd was om ons in te schepen. En zoo gingen we, nadat ons door bijna geheel de bevolking van Colijnsplaat, in ’t bijzonder de vrouwelijke, uitgeleide was gedaan, des namiddags te vier ure onder zeil, onder den aangenamen indruk van het genot van ’t feest en den goeden afloop onzer uitvoeringen. Na wederom een uur of vijf of zes op het water vertoefd te hebben zetten we voet aan vaste wal.’*

Verval van het gezelschap (1874 - 1878)

Ondanks alle enthousiaste verhalen over E.M.M. in de beginperiode, was het niet altijd rozengeur en maneschijn. Vlak voor het tienjarig bestaan maakte het gezelschap een moeilijke periode door. Onder het kopje *‘Verval van het gezelschap’* meldt de notulist: *‘Met leedwezen en moeite des getrouwe plichten vervullende moet ik melding maken van het verval van het gezelschap. Leed door het vertrek en bedanken van leden.’* Daarna schrijft hij dat vier leden vertrekken. E.M.M. had op dat moment nog maar zestien leden. Desondanks werd op Tweede Pinksterdag een festival gehouden. Kort daarop meldden zich vijf nieuwe leden aan en was de lucht weer geklaard. Ook werd M. Marijs aangenomen om zowel de nieuwe leden les te geven als aan degenen die dat volgens de dirigent nodig hadden. In oktober 1874 werd een concert ter gelegenheid van het tienjarig jubileum gegeven.

Een ernstiger probleem deed zich in 1878 voor. E.M.M. deed zijn naam geen eer meer aan, zo valt in de notulen te lezen. *‘Het jammerlijk gemis dier eendracht en het verslappen der veerkracht onder de leden had ten gevolge dat onze ijverige directeur zich dikwijls te beklagen had over nalatigheid en launheid wat betreft het bijwonen der repetitiën.’* Dat alles leidde ertoe dat directeur Baarens in januari zijn ontslag indiende. Pogingen om Baarens over te halen terug te komen waren tevergeefs. Baarens had zich altijd belangeloos en met grote ijver ingezet voor de vereniging en de muzikanten betreurden zijn vertrek.

Korte tijd later werd de heer Oosterlaar *'tegen een behoorlijke vergoeding'* aangesteld als directeur. Hij bleef dat maar korte tijd, tot eind april, vanwege zijn vertrek naar elders. Ondertussen onder- nam het bestuur van E.M.M. pogingen om Baarens weer terug te winnen voor het muziekkorps. Pas in juli kwam er uitsluitel en besloot Baarens het directeurschap weer op zich te nemen, op voorwaarde dat er voor gezorgd werd een *'flink gezelschap te vormen'*.

Op 1 januari 1879 werd Baarens het erelidmaatschap aangeboden, waarna hij verklaarde dat, wanneer het niet aan medewerking van de leden haperde, hij er van zijn kant alles aan zou doen om het gezelschap op het oude niveau te brengen. Uiteindelijk bleef hij, zoals eerder geschreven, tot 1914 dirigent.

De financiën (1875)

De eerste jaren van het bestaan van E.M.M. werd de vereniging grotendeels gefinancierd door de leden zelf. Van de hoogte van de contributie is weinig bekend, alleen dat deze in 1880 f0,05 per week bedroeg. Ook hadden de leden van het handboogschuttersgilde in het allereerste begin bijgedragen door aandelen te kopen om de aanschaf van instrumenten mogelijk te maken. Toen eind 1872 nieuwe coulissen werden gemaakt kwam echter de bodem van de kas in zicht en werd besloten om donateurs te werven. Op 1 juni 1873 telde E.M.M. dertien donateurs die in totaal f67,- doneerden aan de vereniging. Ook schonken deze donateurs op 23 oktober 1874, toen E.M.M. een jubileumconcert gaf ter gelegenheid van het tienjarig bestaan, het korps *'een fraaie bugel in cilindri met echo'*. Overigens was dit concert alleen toegankelijk voor ereleden, donateurs en leden van de handboogschutterij met introducees.

Vastgesteld was dat donateurs jaarlijks minimaal f4,- zouden bijdragen aan de vereniging. Dit bleek echter voor veel burgers een te hoog bedrag en in 1875 werd besloten de minimale bijdrage te verlagen naar f2,50. Wel werd bepaald dat deze donateurs niet dezelfde rechten hadden bij festiviteiten buiten de eigen gemeente als donateurs die f4,- of meer betaalden. Deze maatregel leverde enkele nieuwe donateurs op.

Hoe de financiële boekhouding er in die tijd precies uitzag is niet bekend, maar in de notulen worden daarover wel enkele zaken genoemd. Zo werden jaarlijks vijf obligaties uitgeloot en kregen de betreffende personen die geld hadden uitgeleend, dit weer uitgekeerd. De aandelen werden door de club uitgegeven in tijden van geldnood, maar andersom belegde E.M.M. ook wel eens geld in rijkere tijden. Zo werden na het winnen van de 500 frank bij het festival in Antwerpen in 1884 *'een Rotterdamsch lot groot f100,- en een Brussels lot groot Fr 100,-'* aangekocht.

E.M.M. en de kerk (1869 - 1884)

De relatie tussen de Nederlands Hervormde gemeente op het dorp en het muziekgezelschap was wat wisselend in die eerste periode van het bestaan van E.M.M. In eerste instantie waren de verhoudingen erg goed, zo blijkt uit een artikel in de Goessche Courant.

Op 6 mei 1869 vierde de *'leraar van de gemeente'* P. Meerburg Snarenberg zijn 25-jarige ambtsbedie- ning. In de krant werd het verloop van de hele dag beschreven. Om half twaalf ging de speciaal daarvoor ingestelde feestcommissie begeleid door E.M.M. naar de pastorie om Meerburg Snaren- berg te feliciteren. 's Middags was er om half drie een godsdienstoefening, waarna vele belangstel- lenden en vrienden meegingen naar de pastorie. De krant schrijft: *'Velen hebben aan dit feest bijgedragen, niet in het minst de harmonie. E.M.M. maakte gedurende het gehele feest muziek in de gang der pas- torij en verhoogde daarmee de feeststemming zeer. ... Men was tot laat in de nacht in aangename stemming bijeen.'* Voor sommige mensen van buiten Kruiningen was dit toch wel te bont, zo blijkt uit een ingezon- den stukje in de Nieuwe Goessche Courant van 13 mei 1869. De onbekende bezwaarmakers schrijven onder andere: *'Maar om een optocht met muziek te houden, en een eredienst op te luisteren met orgel- en andere muziek, wil er bij ons maar niet in.'*

Ten tijde van het twintigjarig bestaan van E.M.M. bleken de verhoudingen tussen het muziekge- zelschap en de kerkenraad van de Nederlands Hervormde gemeente toch wat bekoeld.

Ter ere van dit jubileum wilde E.M.M. een muziekfestival organiseren op 2 juni 1884, Tweede Pinksterdag. Het festival werd middels een advertentie aangekondigd in de Goessche Courant en als reactie daarop stuurde de kerkenraad een ingezonden stuk dat op 29 mei 1884 werd gepubliceerd. In het stuk herinnerde de kerkenraad het muziekgezelschap eraan dat *‘zulk een festival, zooals vroeger op droevige wijze bleek, de oorzaak is van veel losbandigheid, en wat het tegenovergestelde van wat rein, lieflijk en welluidend is’*. Zeker op een Tweede Pinksterdag vonden ze het niet passen en ze beriepen zich op de Zondagswet die bepaalde dat geen *‘openbare vermakelijkheden op zondagen en algemene feestdagen zullen gedoogd worden’*. Burgemeester en wethouders reageerden hierop door te stellen dat er tijdens het vorige festival juist minder losbandigheid was dan normaal op tweede feestdagen. Men bracht minder tijd in de herbergen door, omdat er buiten meer te beleven was. Burgemeester en wethouders stonden het festival dan ook toe, ondanks de Zondagswet.

Naderhand verscheen een nauwgezet en positief verslag over de dag in de krant. Het was mooi weer en het festival trok *‘zeer veel vreemdelingen’* naar het dorp. Korpsen uit St. Maartensdijk, Hontenisse, St. Annaland, Scherpenisse, Vlissingen en Kortgene waren naar Kruiningen afgereisd om een bijdrage te leveren aan het festival. In totaal waren er 150 muzikanten van zeven fanfares aanwezig. Ieder korps bracht twee nummers ten gehore en samen werd de Marche Festival van Felix Sterts gespeeld. Om tien uur 's avonds werd het festival met een vuurwerk afgesloten. Geschreven werd dat *‘de dag in beste orde en op aangename wijze is geëindigd. Ook de neringdoenden zullen niet hebben te klagen, de omzet was groot.’*

Zilveren jubileum (1889)

Op Tweede Pinksterdag 1889 vierde E.M.M. haar 25-jarig jubileum met een festival. Aan het festival deden vijf muziekgezelschappen en vijf zangverenigingen mee en de dag werd afgesloten met een concert en vuurwerk.

Voorafgaand aan het festival werd eerst *‘een hulde gebracht aan den wakkeren en onvermoeiden directeur H.C. Baarens’*. Voor zijn woning werd een van de oudste marsen gespeeld en door de voorzitter de heer A. Leclercq werd een *‘pendule met coupes’* en een album met de namen van de schenkers overhandigd. Van de donateurs ontving E.M.M. een toezegging voor een vaandel. Vermoedelijk voerde het muziekgezelschap tot die tijd het oude vaandel van ‘De Drie Korenbloemkens’, waarvan in de notulen van 1867 gewag wordt gemaakt. In februari van dat jaar vierde W.J. Jansen zijn 25-jarig ambtsjubileum als burgemeester van Kruiningen. Toen E.M.M. hem voor deze gelegenheid een serenade bracht werd door de echtgenote van de burgemeester een prachtig vaandel aan de vereniging geschonken. (zie blz. 3) Vele jaren later, in de notulen van 1937, is te lezen dat dit vaandel van E.M.M. is overhandigd aan het museum in Goes en dat het daar in dank werd aanvaard.

Festival op Tweede Pinksterdag (1894 - 1914)

E.M.M. had in de eerste decennia van haar bestaan de gewoonte elke vijf jaar op Tweede Pinksterdag een festival te organiseren. Het eerste festival waarover in de Goessche Courant geschreven wordt, vond plaats in juni 1868. Dit muziekfestival werd gelijktijdig gehouden met schietwedstrijden van de handboogschuttersvereniging ‘De Drie Korenbloemkens’.

Aan dit festival deden naast E.M.M. nog maar drie muziekgezelschappen mee; De Volharding uit Goes, Eendracht en Vrijheid uit Zaamslag en St. Cecilia uit Hontenisse. De krant schreef *'De middenstand van Kruiningen verdiende op deze dag meer dan op een hele kermis'*.

Later namen doorgaans zo'n tien korpsen deel aan deze festivals en speelde elk korps twee muziekstukken op de Markt. De concertjes werden afgesloten met, en soms ook voorafgegaan door, een gezamenlijke rondgang door het dorp.

Het vijfjaarlijkse festival was niet alleen een evenement voor de muziekkorpsen: het hele dorp feestte mee. Alle buurtverenigingen plaatsten een poort en versierden de straten. Ook voor de bewoners uit de omliggende dorpen waren de muziekfestivals een reden Kruiningen te bezoeken. In een krantenbericht in De Zeeuw van 22 mei 1894 over het festival ter ere van het 30-jarig bestaan van E.M.M. valt het volgende te lezen: *'Dat het festival door een groote menschenmassa is bezocht, benijst het feit dat er alleen aan het station alhier over de zevenhonderd kaarten zijn ontvangen en te Vlakte over de vierhonderd, terwijl over de Schorebrug negentienhonderd personen en honderdzeventig rijtuigen zijn gepasseerd.'* Ook een krantenbericht over het festival bij het 40-jarig bestaan van E.M.M., in juni 1904, getuigt van een grote toestroom van bezoekers: *'Inmiddels waren duizenden vreemdelingen per rijtuig of per fiets de gemeente binnengekomen om getuige te zijn van de wijze waarop Kruiningen gewoon is feest te vieren'*. Ook wordt geschreven dat de korpsen tijdens de rondgang door het dorp werden *'achtervolgd of vergezeld door honderden bezoekers'*.

De optocht bestond niet altijd alleen uit muziekkorpsen. Bij het 35-jarig bestaan, in juni 1899, wordt gemeld dat er ook verschillende praalwagens meereden; onder andere één waarop een feestvierend gezelschap gekroond werd door Apollo en één waarop vrouwen de zeven schone kunsten uitbeeldden. Ook reed de Kruiningse fietsclub Zeelandia mee, voor deze gelegenheid geassisteerd door vier dames *'gehuld in mooie wit met blauwe fietscostumes en de fietsen prachtig versierd met bloemen'*.

De korpsen moesten vaak van verder weg, per trein of per stoomboot, naar de festivals komen. Niet alleen muziekkorpsen leverden een bijdrage aan de festivals. Bij het 35-jarig bestaan waren bijvoorbeeld negen fanfare- en harmoniegezelschappen en vijf zanggezelschappen aanwezig. Het gegeven dat St. Cecilia uit Hontenisse het nooit liet afweten tijdens deze festivals onderstreepte de bijzondere band van dit korps met E.M.M. De innige band was mede tot stand gekomen

Festival op de Markt, 23 mei 1904.

doordat beide korpsen, met name in de beginjaren, de enige waren in de regio. Zowel bij het 35- als het 40-jarig jubileum wordt in de krantenverslagen expliciet genoemd dat de heer Van Brabant, directeur van St. Cecilia, de heer Baarens feliciteert met het jubileum. In de Goessche Courant van 26 mei 1904 wordt gesteld dat beide korpsen zeker de oudste zijn van het Zeeuwse platteland.

Het laatste festival dat E.M.M. op Tweede Pinksterdag in Kruiningen hield, vond plaats in 1914 toen E.M.M. haar 50-jarig bestaan vierde. In 1919 was E.M.M. nog nauwelijks opgestart na de noodgedwongen onderbreking door de Eerste Wereldoorlog. Een festival organiseren was toen niet aan de orde. Vijf jaar later, voor het 60-jarig jubileum in 1924, was het beleid dusdanig gewijzigd dat er geen festivals meer gehouden werden op de Tweede Pinksterdag. Dat beleid kwam van de Zeeuwse Bond van Harmonie- en Fanfaregezelschappen, die in 1910 was opgericht en waar E.M.M. ook lid van was. Toen E.M.M. in 1923 een aanvraag voor een festival op Tweede Pinksterdag indiende vond dit geen gunstig onthaal. In plaats van een festival zag de bond liever een concours. Sinds die tijd werden op Tweede Pinksterdag doorgaans concoursen georganiseerd in de regio, ook verschillende keren in Kruiningen.

Concerten in De Korenbeurs (1890 - 1955)

Hotel de Korenbeurs op de Markt is één van de oudste gebouwen van Kruiningen. In een krantenbericht uit 1890 staat dat het hotel al bestaat sinds *'onbeugelijke tijden'*. Bijna vanzelfsprekend heeft E.M.M. daar vanaf het begin een band mee. Zonder overdrijven kan geschreven worden dat nagenoeg alle winteruitvoeringen in de eerste negentig jaar van het bestaan van de vereniging in de bovenzaal van de Korenbeurs hebben plaatsgevonden. Daarnaast vergaderde het bestuur er tot de opening van Ons Dorps-huis in 1955 en de vereniging repeteerde in de eerste decennia van haar bestaan vermoedelijk eveneens in de Korenbeurs.

Concerten van E.M.M. goed bezocht (1888 - 1905)

Vaak werden één of meerdere concerten in het winterseizoen gegeven, deze werden aangekondigd in de regionale kranten. Op die manier waren de concerten in de omliggende dorpen bekend en kwam het publiek uit de hele regio. Ook rond de eeuwwisseling stond E.M.M. nog hoog aangeschreven, de vereniging werd in verschillende krantenartikelen als volgt getypeerd: *'E.M.M. is te goed bekend om uit te weiden over de uitvoering der muzieknummers'* (Middelburgsche Courant, 27 feb. 1888) of *'De goede naam die E.M.M. heeft verdient een talrijk publiek'* (Goessche Courant, 21 feb. 1889) en *'Het concert werd gegeven voor een volle zaal, een bewijs, dat het publiek nog steeds goede verwachtingen koestert van de uitvoeringen'* (Goessche Courant, 17 jan. 1905).

Het publiek kwam niet alleen op de muziek af, vaak werden maar vier nummers opgevoerd, maar de concerten werden altijd gevolgd door toneel en bal. Soms werd ook samengewerkt met een zangvereniging en later ook met strijkorkest Apollo uit Kruiningen. De toeschouwers betaalden in die tijd 50 cent entree en bleven vaak tot laat in de nacht in De Korenbeurs bij elkaar.

Landbouwtentoonstellingen (1883 - 1983)

Tot de Watersnoodramp in 1953 was meer dan de helft van de Zeeuwse bevolking werkzaam in de landbouw. Sinds de oprichting van de Zeeuwse Landbouw Maatschappij (ZLM) in 1843 werden geregeld Landbouwtentoonstellingen gehouden in de regio. Dat waren grote publiekstrekkers. Doel van de tentoonstellingen was de landbouwsector op een hoger niveau te brengen, maar daarnaast vormden ze in de praktijk vaak een uitje voor de boeren en arbeiders uit de regio. De ZLM bestond uit meerdere, regio-gebonden kringen die om beurten de tentoonstellingen organiseerden. De kring Kruiningen organiseerde in 1883, 1892, 1900, 1909, 1925, 1934, 1951, 1963 en 1983 een tentoonstelling. E.M.M. was dan uiteraard ook van de partij en gaf één of meerdere concerten op de muzikent, terwijl de tentoonstelling plaatsvond op een weide of in een boomgaard aan de rand van het dorp. In 1963 en 1983 vond de tentoonstelling plaats op het terrein van Meijer aan de Stationsweg (tegenwoordig Lamb-Weston Meijer bv).

Krûse Mart (1906 - 1953)

De Kruiningse kermis, in de volksmond Krûse Mart, was vanaf de oprichting van E.M.M. een gelegenheid waarbij het korps van zich liet horen. De Goessche Courant van 26 juni 1906 beschrijft hoe E.M.M. op de zaterdagavond voorafgaand aan de kermis haar muzieknummers in de buitenlucht repeteerde. *'Zaterdagavond was het ongewoon druk op staat, waar zich vele wandelaars en fietsers bewogen. 'Eendracht maakt macht' repeteerde de te geven muzieknummers op haren rondgang door het dorp tot opening van de eigenlijke Kermis, die donderdag en vrijdag gevierd wordt.'*

In een krantenbericht uit 1928 wordt over een muzikale wandeling door het dorp ter gelegenheid van de kermis geschreven. Ook daaruit kan worden opgemaakt dat het een jaarlijks terugkerend gebeuren was. Zeker is dat E.M.M. na de oorlogsjaren tot in elk geval 1953 elk jaar op de woensdag van de opening 's avonds een rondgang door het dorp maakte.

E.M.M. en het koninklijk huis (1873 - 1937)

E.M.M. heeft verschillende keren voor leden van de koninklijke familie mogen musiceren. Tot na de Tweede Wereldoorlog was het gewoonte dat wanneer een lid van de koninklijke familie het dorp passeerde de schoolkinderen een erehaag vormden en deze persoon toezwaaiden. Ook E.M.M. was dan vaak van de partij. De eerste keer dat dat gebeurde was in 1873.

E.M.M. had die dag volgens de notulen elders een concert gegeven en werd bij terugkomst in Kruiningen aan de rand van het dorp door de veldwachter opgewacht die aan de muzikanten *'het verlangen van de burgemeester bekendmaakte om Zijne Majesteit koning Willem III bij zijn doortocht van 's Gravenhage naar Vlissingen aan het station te verwelkomen'*. Een deel van de leden gaf aan het verzoek gehoor en toog naar het station, maar de majesteit stoomde het station snel voorbij. De boel was dus in het water gevallen, beschrijft de notulist. Maar blijkbaar was het de koning toch opgevallen, want 's avonds bij zijn terugtocht reed de trein langzaam voorbij, terwijl hij de aan-

wezig minzaam groette. De daaropvolgende zaterdag had E.M.M. het genoegen hare majesteit de Koningin der Nederlanden (koningin Sophie, de eerste vrouw van Willem III) te mogen begroeten aan het station van Kruiningen. De koningin was op reis naar Middelburg. De notulist schrijft: *‘De burgemeester sprak haar in eenvoudige, doch uiterst gepaste nette taal toe, welke toespraak zij met een vriendelijk woord beantwoordde. ’s Avonds bij haar terugkomst werd zij opnieuw door de harmonie gesaluëerd. Die avond werden wij door de gemeenteraad op wijn onthaald.’*

Naast deze bijzondere momenten speelde E.M.M. uiteraard ook op verjaardagen van de koning en later op die van de opvolgende koninginnen en bij andere bijzondere gelegenheden. Voorbeelden hiervan zijn het Koninginnefeest in Goes in september 1905 en het tienjarig regeringsjubileum van koningin Emma in september 1908. Ook werd in 1936 een concert gegeven ter ere van de verloving van prinses Juliana en prins Bernhard en vervolgens werd op 7 januari 1937 gemusiceerd ter gelegenheid van het huwelijk van Juliana en Bernhard.

Eerste Wereldoorlog en 50-jarig jubileum (1914 - 1918)

Op 1 augustus 1914 brak de Eerste Wereldoorlog uit, waardoor ons land verplicht werd te mobiliseren. E.M.M. moest daardoor haar muzikale bezigheden staken. Dat gebeurde net nadat de vereniging eerder dat jaar nog uitgebreid haar 50-jarig bestaan had gevierd. Traditiegetrouw werd dat gedaan met een festival op Tweede Pinksterdag. In totaal deden vijftien gezelschappen uit Zuid-Beveland, Walcheren en Zeeuws-Vlaanderen hieraan mee. Gestart werd met een optocht, waarna eerst één nummer gezamenlijk ten gehore werd gebracht en daarna speelde ieder korps afzonderlijk op de muziektent op de Markt. Het festival werd ‘s avonds om elf uur afgesloten met een groots vuurwerk. Ondanks de voorspellingen was het die dag aardig weer en waren *‘eenige duizenden bezoekers uit de gemeente of van elders’* op het festival afgekomen. Kruiningen had daarmee haar reputatie weer waargemaakt, want, zo schrijft de Goessche Courant: *‘Kruiningen is voor velen een aantrekkingspunt, omdat men daar het feestvieren kent. Immers Kruiningens gulle gastvrijheid is van ouds bekend.’*

Tegelijkertijd met het 50-jarig bestaan van E.M.M. werd ook het 50-jarig jubileum van H.C. Baarens als directeur en voorzitter gevierd. Al die jaren had hij E.M.M. met grote inzet gediend, waarvoor ook de burgemeester en zusterverenigingen uit de regio hun waardering uitspraken. Ook veel oud-leden waren, soms van grote afstand, op de jubileumviering afgekomen. Van E.M.M. kreeg Baarens, naast een serenade op de vroege morgen en een bloemstuk, een foto aangeboden. Eerder dat jaar waren de muzikanten speciaal naar Bergen op Zoom gereisd om daar een foto te laten maken. Achteraf is dit festival Baarens laatste grote optreden met E.M.M. geweest. Na de oorlog is Baarens nog wel gevraagd de leiding weer op zich te nemen, maar gezien zijn hoge leeftijd en afnemende gezondheid zag hij dat niet meer zitten.

Familie Van Dijke (1919 - 1942)

In verband met de Eerste Wereldoorlog lagen de activiteiten van E.M.M. ruim vier jaar stil. Begin 1919 riepen N.F. (Nico) van Dijke en J. Blok de leden op tot een algemene vergadering om de zaak weer op poten te zetten. Toen bekend werd dat de muziekvereniging weer nieuw leven werd ingeblazen, meldden zich al snel een dozijn leerlingen. Sommigen kregen op instrumenten van oud-leden les van de heer Polderman, dirigent van Scheldegalm te Hansweert. Ook werden er drie nieuwe instrumenten aangekocht. Op de eerste genotuleerde vergadering van na de oorlog op 19 februari 1919 waren 27 leden en 4 commissarissen aanwezig. Tijdens het opnieuw opstarten van de activiteiten van E.M.M. hebben verschillende leden van de familie Van Dijke een grote rol gespeeld. De Van Dijkes namen door omstandigheden beurtelings de leiding in het eerste jaar na de oorlog. Uiteindelijk werd Jac. (Cees) van Dijke vanaf 1920 dirigent en voorzitter van het gezelschap. Blijkbaar waren de Van Dijkes erg muzikaal, want andere broers van N.F. en Jac. van Dijke waren dirigent van Ons Genoegen in Kapelle (Anthon) en Mozart in Yerseke (Izak). Deze laatste stond ook nog een tijdje voor E.M.M., maar was met een salaris van f150 per jaar te duur,

E.M.M. bij het 50-jarig jubileum in 1914.

V.l.n.r. op de onderste rij: J. Lindhout, S.B. Blok, J.H.O. Dominicus, Jac. Van Dijke, H.C. Baarens Sr., Klaas van Dijke, Johan Poleij, W.J. Hoenkamp, en H.C. Baarens jr. Op de tweede rij: J.M. Brieve, J. Steenpoorte, C. Maas, Anton Verbraet, D. Houtzager, L. Boone, Abr. Boone, J. van den Berge, Corn. Van Dijke, en Jan de Jonge. Op de derde rij: Adr. Jansen, P. Penne, P. Kole, Adr. Kole, A. Wondergem, Jan Kole, Jan Buijs, en C. Kole. Op de bovenste rij: Corn. Paauwe, Corn. Wondergem, Mar. De Jonge, G. Roelands, Ko de Raad, Jac. Kievit, Leen Paauwe, en Jan Blok.

Tijdens de Eerste Wereldoorlog (1914-1918) moest E.M.M. haar plaats op het dorp, de muziektent op de Markt, afstaan aan militaire fanfares die concerten gaven voor de in het dorp ingekwartierde soldaten.

waarna Jac. van Dijke zijn diensten om niet aanbod. De financiële situatie van E.M.M. was in die tijd zorgelijk en ook de jaren die volgden bleven geldproblemen telkens de kop opsteken.

Jac. van Dijke was in het dagelijks leven gemeente ontvanger-griffier en molenaar. Hij bleef tot en met 1929 directeur en voorzitter van de vereniging. Al in 1926 had hij aangegeven dat het bestuur op termijn moest uitzien naar een andere voorzitter, omdat de vele werkzaamheden voor de vereniging hem wat zwaar werden. Ook noemde hij daarbij het werk voor de toneeluitvoeringen. Als regisseur van het toneelgezelschap, dat bij E.M.M. hoorde, leidde hij ook nog eens alle toneelrepetities.

Opvolgers voor Jac. van Dijke werden gevonden in de personen van H.C. (Henk) Baarens jr., die zijn functie als commissaris neerlegde om de rol van voorzitter op zich te nemen, en P. (Piet) Krijnsen voor de functie van directeur. Op 1 oktober 1931 is Van Dijke op 69-jarige leeftijd overleden. E.M.M. begeleidde hem naar zijn laatste rustplaats.

Zijn oudere broer, N.F. van Dijke, was in die tijd ook nog lid van E.M.M., maar niet meer actief. Net als zijn broer was hij molenaar geweest. Hij overleed op 18 oktober 1945 op 91-jarige leeftijd. N.F. van Dijke was maar liefst 78 jaar lid geweest van de vereniging (dus al vanaf 1867), waarvan hij 52 jaar solo bugel blies. In notulen van 1878 wordt hij, zoals ook beschreven onder het kopje ‘Eendragt maakt magt’, samen met zijn broer J.I. van Dijke als muzikant van het eerste uur genoemd. N.F. van Dijke was op allerlei gebieden erg actief voor de vereniging geweest, waarvan ook een periode als voorzitter. Bij zijn begrafenis waren bestuur en commissarissen van E.M.M. aanwezig, was er een toespraak van voorzitter J. Nieuwenhuijse en werd er een krans gelegd namens de vereniging.

Overigens waren al deze broers Van Dijke zonen van Johannes van Dijke, die afkomstig was uit Hontenisse. Van Dijke was molenaar op molen ‘De Hoed’ die op het terrein ter hoogte van Zandweg 5 stond waar de huidige beschermheer H.J. Meijer woont. De molen is op 1 april 1989 verplaatst naar Waarde.

Ook zoons van Jac. van Dijke en N.F. van Dijke waren actief in de vereniging. Zo was J.J. (Jo) van Dijke (zoon van Jac. van Dijke) als notaris van Kruiningen van 1924 tot 1935 en na de Tweede Wereldoorlog tot eind jaren ‘50 commissaris van E.M.M. C. (Cees) van Dijke (zoon van N.F. van Dijke) was van 1919 tot 1930 penningmeester. In het korps speelde hij bugel. In 1942 werd hij aangesteld om leerlingen te gaan opleiden, waarna hij les ging geven in de werkplaats van het timmerbedrijf van de gebr. Karelse. In de jaren na de Tweede Wereldoorlog speelden ook de zonen van Cees van Dijke, Jan, Adri, Nico en Cor, bij E.M.M.

Zeeuwse Bond van Harmonie en Fanfaregezelschappen (1910 - 1918)

Lange tijd waren de Zeeuwse muziekkorpsen niet verenigd in een muziekbond. Hoewel er al wel een landelijke bond bestond, ontbrak een Zeeuwse afdeling. Met name bij deelname aan concoursen die door de bond werden georganiseerd leidde dat geregeld tot onenigheid tussen de Zeeuwse korpsen en de jury van de landelijke bond. Mede daarom werd op 6 november 1910 (Goessche Courant, 8 november 1910) besloten een Zeeuwse afdeling van de Federatie van Harmonie- en Fanfaregezelschappen op te richten. Twintig verenigingen werden lid en tevens werd een provinciaal bestuur gekozen, met daarin afgevaardigden uit de verenigingen van Aardenburg, Vlissingen, Tholen en Kruiningen. De heer Baarens uit Kruiningen werd voorzitter van het provinciaal bestuur.

Zeven jaar later, in 1917 (De Zeeuw, 11 september 1917), werd naast de eerder genoemde federatie de Zeeuwse Bond voor Harmonie- en Fanfareverenigingen opgericht. Daarvan werden dertien gezelschappen lid. E.M.M. was vanwege de Eerste Wereldoorlog niet actief en trad daardoor niet direct toe als lid. Anderhalf jaar na oprichting van de Zeeuwse bond, tijdens de eerste algemene vergadering van E.M.M. na de Eerste Wereldoorlog, besloot de vereniging toe te treden tot deze bond.

In 1964 ging deze bond op in de Koninklijke Federatie van Muziekgezelschappen (KNF), de voorloper van de KNFM. De Zeeuwse afdeling van de Federatie van Harmonie- en Fanfaregezelschappen is in de tussentijd opgeheven.

De eerste concoursen (1920 - 1930)

Na de toetreding tot de Zeeuwse bond ging E.M.M. ook deelnemen aan concoursen. Voor de oprichting van de Zeeuwse bond werden door de Nederlandse bond ook wel concoursen georganiseerd, maar omdat deze vaak elders in het land plaatsvonden was het voor Zeeuwse korpsen niet erg aantrekkelijk om hieraan deel te nemen.

Het eerste concours waaraan E.M.M. meedeed werd gehouden op de Tweede Pinksterdag van 1920. E.M.M. kwam uit in de derde afdeling voor fanfare. In 1924 werd het concours voor het eerst in Kruiningen gehouden, ter gelegenheid van het 60-jarig bestaan van de vereniging.

Naast het jubileum was het financiële gewin voor E.M.M. een belangrijke reden een concours te houden. De kas was behoorlijk uitgeput, in 1923 werd het jaar afgesloten met een saldo van f 189,02 negatief, maar dit steeg dankzij het concours in 1924 naar f 489,50 in de plus. In totaal deden dertig korpsen mee. E.M.M. kwam uit in de tweede afdeling voor harmonie en fanfare. Ook bij het 65-jarig jubileum van E.M.M. in 1929 werd het concours in Kruiningen gehouden. Toen deden 27 korpsen mee en was de vereniging opnieuw gebaat bij de organisatie van het concours als bron van inkomsten. In de jaren '30, toen E.M.M. onder leiding van dirigent Piet Krijnsen kwam te staan, deed E.M.M. ook regelmatig mee aan concoursen.

Nieuw reglement (1921 - 1924)

In de jaren na de Eerste Wereldoorlog was het repetitiebezoek niet altijd om over naar huis te schrijven. In de tweede vergadering na het opnieuw opstarten van E.M.M. werd al voorgesteld het reglement te herzien en te moderniseren. Dit mede met als doel leden die te vaak verzuimden onder druk te zetten de repetities toch te bezoeken. In de jaren erna kwam het reglement regelmatig op de vergaderingen ter sprake.

In 1921 gaf voorzitter Jac. van Dijke zelfs aan dat hij liever het bijltje erbij neerlegde wanneer er geen verbetering in het repetitiebezoek zou komen. Pas in 1922 was het reglement klaar, waarin rechten en plichten van de leden werden vastgelegd en zelfs sancties voor bepaalde overtredingen waren opgesteld. De leden waren verplicht dit tegen kostprijs aan te schaffen.

Een greep uit de regels die waren opgesteld:

- Art. 39 *Ieder lid betaalt wekelijks een inleg van minstens f 0,05, uitgezonderd eereleden.*
- Art. 41 *De werkende leden zijn verplicht de oefeningen geregeld bij te wonen. Hij die binnen 15 minuten na het aanvangsuur niet tegenwoordig is, betaalt een boete van f 0,02, bij herhaling binnen vier weken wordt deze verhoogd tot f 0,05. Elk lid dat verzuimt eene oefening bij te wonen betaalt eene boete van f 0,05.*
- Art. 43 *Ieder werkend lid dat bij de oefening of op openbare uitvoeringen de orde verstoort, hetzij door geluid te maken op een instrument als anderszins, verbeurt eene boete van f 0,10.*
- Art. 44 *....Het rooken aan de muzieklessenaren is verboden, evenals het bestellen of in ontvangst nemen van ververschingen.*
- Art. 45 *Bij de oefeningen of openbare uitvoeringen zal ieder werkend lid zich onthouden van op- of aanmerkingen omtrent de uitvoering door zijn medeleden.*
- Art. 49 *Ieder lid dat verzuimt de algemeene vergadering bij te wonen, verbeurt een boete van f 0,05. De Eereleden en Commissarissen zijn daarvan echter vrijgesteld.*

Toch trad het reglement niet direct in werking. In een algemene ledenvergadering op 27 maart 1924 uitte C. Kole kritische woorden over het reglement, met name richting het bestuur. De secretaris en penningmeester verzuimden zelf zeer regelmatig bij repetities en dat kon volgens hem niet door de beugel. Voorzitter Van Dijke gaf aan dat beide bestuursleden een drukke zaak hebben waardoor het bijwonen van de repetities vaak niet mogelijk is. Het kwam bijna tot het aftreden van het bestuur, maar uiteindelijk konden de bestuursleden aanblijven.

Of het reglement ooit in werking is getreden is de vraag.

In het jaarverslag van 1929 wordt opnieuw een beroep op de leden gedaan om op tijd naar de ‘oefeningen’ te komen, maar er werd niet geschreven over boetes. Van muzikanten die net na de Tweede Wereldoorlog lid werden is wel bekend dat er in bepaalde gevallen boetes geheven werden. Overigens was het niet de eerste keer dat gesproken werd over boetes voor het niet verschijnen op repetities en vergaderingen. Al in 1874 werd een voorstel aangenomen om een boete van *f* 0,15 in te stellen voor het verzuimen van buitengewone vergaderingen. Uit de notulen van die tijd kan worden aangenomen dat ook boetes golden voor het verzuimen van repetities en vergaderingen.

Ups en downs in de twintiger jaren (1920 - 1930)

Gedurende de twintiger jaren bepaalde de matige opkomst van de leden vaak de toon van de notulen. Vaak ontbraken er leden op de repetities, die op de zaterdagavond van acht tot tien uur werden gehouden, maar er ontstonden ook twee stromingen binnen het korps. In 1926 kwam het zelfs zover dat een aparte commissie in het leven werd geroepen om de mening van de leden te peilen en te zorgen dat het korps weer op één lijn kwam te staan. Uiteindelijk vertrokken zes leden, nadat één van hen zich ergerlijk had gedragen tijdens een concert. Deze wending kwam de sfeer in het korps ten goede. Vanaf 1927 werden de repetities trouw bezocht en waren er dertig werkende leden. Daarnaast gaven Leen Paauwe en L. Boone door de week nog op verschillende avonden lessen. Deze lessen vonden plaats in de werkplaats van P. Penne. In het jaarverslag van 1930 uitte de notulist zich voor het eerst echt tevreden over het korps. De repetities werden goed bezocht en ook thuis werd geoefend. Ook waren de leden blij met de nieuwe directeur. Dat blijkt onder andere uit het huwelijkscadeau dat hem in juni werd aangeboden. Nadat de leden eerder dat jaar al een vrijwillige bijdrage hadden gegeven voor het afscheidscadeau van directeur Jac. van Dijke, die een ets kreeg, werd er voor het huwelijkscadeau van P. Krijnsen voldoende geld bij elkaar gebracht om zes eikenhouten stoelen te kopen. Met de verbetering van de sfeer en muzikaliteit werd de financiële situatie van E.M.M. in de jaren '20 ook langzaam beter. Terwijl de kas begin jaren '20 nog negatief sloot was het saldo in 1930 al ruim *f* 1.100,- in de plus. In 1919 werd in de notulen nog geopperd twee trompetten aan te schaffen op basis van een renteloos voorschot en voor de vervanging van de B-bas werd gehoopt dat *‘enkele burgers en boeren zo goed zullen zijn die ons als cadeautje aan te bieden’*. Uiteindelijk werd in de periode van 1920 tot 1930 een groot aantal instrumenten aangeschaft en vervangen.

Concoursen (1932 - 1940)

Dat het muzikaal beter ging, blijkt ook uit het feit dat in 1933 vier muzikanten meededen aan het solistenconcours in Goes. Blijkbaar werden ze daarin gestimuleerd door dirigent Krijnsen die eerder al opmerkte dat er in het korps leden waren die op zo'n concours geen slecht figuur zouden slaan. Het ging om J. van Nieuwenhuize, J. Dek en A. Timmerman die een eerste prijs in de derde afdeling haalden en J. Polderman die in een tweede prijs in dezelfde afdeling in de wacht sleepte. Ook in 1935 deden verschillende leden mee. Naast de solistenconcoursen deed E.M.M. in de jaren '30 ook als korps mee op de bondsconcoursen voor fanfareverenigingen. In 1934 werd het bondsconcours, ter ere van het 70-jarig bestaan van E.M.M., opnieuw in Kruiningen gehouden. E.M.M. won toen met 150 punten een eerste prijs in de tweede afdeling. Opvallend is dat E.M.M. bij elk volgend concours in een hogere afdeling uitkwam. Blijkbaar ging het muzikaal gezien bergopwaarts. In 1935, 1936 en 1937 behaalde E.M.M. op concoursen in Yerseke, Wemeldinge (147 punten) en Souburg (162 punten) een tweede prijs in de eerste afdeling voor fanfareverenigingen. In 1938 won het korps met 155 punten zelfs een eerste prijs in de eerste afdeling voor fanfare. Daarna was het, vanwege het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog, een aantal jaren niet meer mogelijk concoursen te organiseren. Pas in 1949 deed E.M.M. voor het eerste weer mee aan een concours.

E.M.M. in 1924, bij het 60-jarig bestaan.

V.l.n.r. achterste rij: onbekend, Piet Wondergem, Ko Paauwe, Jan van Dijke, Cees Hamelink, Bram Wondergem, Jan Buijs, onbekend, onbekend, Leen Paauwe en Louw Boone. Middelste Rij: onbekend, Joh. van den Boomgaard, onbekend, onbekend, onbekend, M. Stroosnijder, C. Karelse, C. Koole, onbekend, onbekend, N. van Dijke, E. Hoek van Dijke en C. van Dijke, Onderste rij: Job Sinke, Joh. van Dijke, onbekend, onbekend, Paul Penne, onbekend, Mar. van Nieuwenhuijzen, Kees Wisse, onbekend, Joh. Brieve, Joh. van Nieuwenhuijzen en Jan de Jonge.

E.M.M. in 1934, bij het 70-jarig bestaan, festival in de Knol.

V.l.n.r. achterste rij: Jan van Boven, Adriaan Kole, Joh. van IJzerloo, Mar. Maas, Jan Polderman, Jaap Meijer, Guus de Waal, Adriaan Bos, onbekend, Jaap Penne, Jan Dek en onbekend. Middelste rij: Huib Kievit, Piet Wondergem, Ko Nieuwenhuijze, Leen Kole, Joh. v/d Boomgaard, Bram Timmerman, Jaap van Weele, Kees Karelse, Jaap Komejan, Rinus Dek, Jaap Karelse, Coen de Jonge, Jaap van Iwaarden en Jan Buijs. Voorste rij: Piet Wondergem, Joh. Brieve, Bram Wondergem, onbekend, Leen Paauwe, Anton Penne, Louw Boone, Piet Krijnsen (dirigent), S.B Blok, H.C. Baarens, Paul Penne en Kees van Dijke. Liggend: Kees van Weele, Gommert Maas.

E.M.M. in de optocht, Dorpsstraat, jaren '20.

Dirigent Piet Krijnsen (1930 - 1945)

Dirigent Piet Krijnsen woonde in Waarde en was van beroep slager. Daarnaast was hij dirigent van de muziekkorpsen in Waarde, Rilland, Yerseke en Kruinigen. In Kruinigen startte hij in 1930 als opvolger van Jac. van Dijke. Naast het feit dat hij zo zijn hobby kon beoefenen, leverde dat hem waarschijnlijk een aardige bijverdienste op. Alleen al in Kruinigen verdiende hij drie gulden per avond. Met vier korpsen kwam dat toch uit op twaalf gulden in de week, vergelijkbaar met een arbeidersloon voor een week hard werken.

Overigens was Krijnsen ook niet ongevoelig voor de financiële situatie waarin de vereniging verkeerde. In de notulen van 6 december 1934 wordt gemeld dat hij zijn salaris met f 0,50 per les verlaagde. De reden daarvan wordt niet genoemd, maar uit de cijfers van de kas blijkt wel dat het in 1934 financieel minder ging dan in de voorgaande jaren. Wellicht dat dit de reden is geweest. Krijnsen was een muzikaal man die veel verschillende instrumenten kon bespelen. Dat bleek af en toe tijdens de repetities wanneer Krijnsen een enkele keer een muzikant die zijn partij niet goed beheerste het instrument uit handen nam om het goed voor te spelen. Blijkbaar was Krijnsen goed in staat zijn muzikale kennis en enthousiasme over te brengen op de muzikanten van E.M.M.. Zoals in de voorgaande hoofdstukken valt te lezen ging het sinds het aantreden van Krijnsen muzikaal gezien bergopwaarts. Helaas leidden gebeurtenissen tijdens de Tweede Wereldoorlog ertoe dat Krijnsen na afloop van de oorlog niet meer terugkwam als dirigent, waardoor E.M.M. op zoek moest naar een nieuwe dirigent. Die werd gevonden in de persoon van Adriaan (A.B.) Holster uit Hansweert, die van 1945 tot 1971 de dirigeerstok in handen had bij E.M.M.

E.M.M. rondgang op 5 mei 1947.

Andere tijden (1940 - 1950)

Uit de verslagen van E.M.M. valt niet alleen op te maken hoe het muzikaal ging, maar ook hoe anders de tijden waren. Zo moest tot na de Tweede Wereldoorlog geregeld carbid aangeschaft worden voor de lampen om buiten te spelen en werden bijvoorbeeld kolen aangeschaft voor het verwarmen van het repetitielokaal. Ook verlichting was in die tijd nog een kostenpost die er toe deed. In een vergadering in 1935 werd P. Penne hartelijk bedankt voor het vele jaren belangeloos beschikbaar stellen van zijn winkel mét verlichting voor het opleiden van leerlingen. Tevens werd H.C. Baarens in diezelfde vergadering bedankt voor het beschikbaar stellen van zijn auto wanneer daar om gevraagd werd. Voor vervoer naar concerten werd vaak gebruik gemaakt van openbaar vervoer en later, na de Tweede Wereldoorlog, ook van busbedrijven, zoals dat van J.C. Krijger uit Goes en Leendertse uit Kruiningen. Wanneer instrumenten werden gerepareerd of aangeschaft, werden die per koerier verzonden. Het was vaak niet mogelijk om de instrumenten zelf op te halen of te brengen.

Tot slot verliep ook de communicatie totaal anders dan tegenwoordig. Wanneer iets bekend gemaakt diende te worden in het dorp werd gebruik gemaakt van de dorpsomroeper of een bode. De vereniging had daartoe zelf een bode 'in dienst', die voor een vastgesteld bedrag per jaar de mededelingen vanuit de vereniging in het dorp bekend maakte. Vermoedelijk heeft E.M.M. vanaf de oprichting tot eind jaren '50 een bode in dienst gehad. Een bode verdiende in 1919 één gulden per jaar. Later, in de periode van 1947 tot 1954, verdiende de bode afhankelijk van zijn taken f 1,30 per kwartaal of halfjaar. De twee laatst bekende bodes van E.M.M. waren muzikant en postbode C. (Gommert) Maas en de conciërge van het gemeentehuis J. (Dokus) Kakebeeke.

Het royeren van leden (1885 - 1950)

Lange tijd werden leden geballoteerd voordat ze werden toegelaten. Daarover valt in de notulen die tot 1885 bewaard zijn gebleven verschillende keren te lezen. Over personen die lid wilden worden, werd door de leden eerst gestemd. In latere notulen wordt niet meer gesproken over het balloteren van leden, maar bekend is dat deze gewoonte tot in de jaren '60 bleef bestaan. Ook bleef het lang de gewoonte leden die niet voldeden aan de verwachtingen openlijk te royeren of uit te sluiten van deelname aan concerten en concoursen. In de verslagen van de jaren '30 valt hierover verschillende keren te lezen. Enkele citaten: *'een lid vraagt voorzieningen te treffen voor het lid XX die zeer onregelmatig de repetities bezoekt, en als hij er is min of meer de orde verstoort. Besloten wordt nog twee maanden geduld te oefenen, en hem bij niet ordelijk gedrag te schrappen als lid'* (notulen 31 oktober 1935), *'het vertrek van twee leden kan de voorzitter niet anders dan toejuichen'* (notulen 22 oktober 1936), *'Door het niet voldoende kennen van hun partij, was de directeur genoodzaakt een tweetal leden van het gezelschap voor deelname uit te sluiten, wat tot oorzaak was dat een lid bedankte'* (jaarverslag 1937), *'Bij voorkomende zaken wordt er algemeen geklaagd over de slechte opkomst bij de repetities. De directeur krijgt volmacht om die leden, die niet geregeld ter repetitie komen, zonder pardon te bedanken'* (notulen 23 maart 1939).

Ook in de jaren na de Tweede Oorlog was het niet ongewoon dat leden die niet naar verwachting functioneerden openlijk werden aangesproken. Muzikanten uit die tijd weten nog van een lid dat wel mee mocht naar het concours, maar dan wel zijn mondstuk vooraf moest inleveren.

Muziektent (1884 - 1969)

De muziektent heeft lange tijd een centrale plaats ingenomen in Kruiningen. Deze muziektent stond op de Markt en met name tijdens de zomermaanden werden er regelmatig concerten op gegeven door onder andere de zangvereniging, strijkorkest Apollo en uiteraard muziekvereniging E.M.M. In oude krantenberichten over Kruiningen wordt in 1884 voor het eerst geschreven over een muziektent. In 1884 vierde E.M.M. haar twintigjarig bestaan en werd de muziektent gebruikt tijdens het festival dat voor die gelegenheid werd georganiseerd en waar zeven muziekkorpsen aan meededen.

Bij het dertigjarig bestaan tien jaar later waren zestien verenigingen present, waaronder vier zangverenigingen. Vanwege het grote aantal muzikanten, vierhonderd in totaal, werd er een

zogenoemde hulp tent geplaatst. *‘Door de groote deelneming kon men het met één muziektent niet af en was er nog een tweede opgesteld op het plein’*, aldus de Goessche Courant van 17 mei 1894.

In de eerste helft van de twintigste eeuw werd met grote regelmaat van de muziektent gebruik gemaakt. In 1935 werd besloten zo mogelijk elke veertien dagen op de muziektent concerten te geven. Na veelvuldig verzoek vanuit de vereniging werd in 1937 elektrische verlichting aangelegd op de tent, wat een flinke verbetering was ten opzichte van de lantaarns die voorheen werden gebruikt.

In de loop van de jaren '50 werden de concerten op de muziektent steeds minder goed bezocht. Tijden veranderden en ook het straatbeeld werd anders. Zo is van een concert bekend dat er een politieagent aanwezig was om te kijken of er niet teveel brommers rondreden, die de orde verstoorde. Op andere momenten was dat laatste juist wel welkom, blijkt uit de notulen: *‘Op 12 juli 1958 gaven wij in het kader van de zomerconcerten het eerste en tevens laatste concert op de kiosk. Wegens minder goede kwaliteiten werd tijdens de overgangen het herrieschoppen der aanwezige kinderen op prijs gesteld’*. Een week eerder speelde Ons Genoegen uit Kapelle op de muziektent. *‘Zoals meer voorkomt bij dergelijke concerten was het gehoor jammer genoeg matig’*, valt te lezen in de verslagen.

De interesse om op de muziektent te spelen nam steeds verder af. Toen de Markt in 1969 werd opgeknapt werd de muziektent weggehaald en op het terrein van zwembad Den Inkel geplaatst. De gemeente Kruiningen en later Reimerswaal hield evenwel een aantal jaren een verplaatsbare muziektent achter de hand, maar hier is niet vaak gebruik van gemaakt.

Beschermheer (1925 - heden)

Al vele jaren heeft E.M.M. een beschermheer. Het is niet duidelijk wanneer de eerste beschermheer precies is aangesteld. Wel is bekend dat de ambachtsheer van Kruiningen, de heer H.C.A. Vermeulen die in Wassenaar woonde, van 1925 tot zijn overlijden in 1954, beschermheer van E.M.M. is geweest. Vermeulen was notaris en had het op zich genomen E.M.M. bij te staan in (financieel) moeilijke tijden. In hoeverre dat daadwerkelijk gebeurde en hoe zijn relatie met E.M.M. was, is niet helemaal bekend. In oude notulen wordt hier niet over gerept. Wel zijn enkele brieven bewaard gebleven waaruit blijkt dat er af en toe wel contact was. Een enkele keer was er een financiële bijdrage van Vermeulens kant.

Ook deed het muziekgezelschap op uitnodiging van Vermeulen mee aan het groot nationaal concours voor harmonie- en fanfarekorpsen en zangverenigingen op 22 mei 1936 in Wassenaar.

Dankzij een gift van f 100,- van de beschermheer kon de reis, per trein en tram, zonder bijdrage uit de kas worden gemaakt. E.M.M. kwam uit in de eerste afdeling fanfare met als verplicht nummer Fantasia de Concert van Lucien Niverd en behaalde 312 punten. Ook werd een serenade bij Vermeulen gebracht, waarna H.C. Baarens zijn dank uitsprak voor de medewerking die de vereniging steeds van Vermeulen mocht ondervinden.

Vanaf de Tweede Wereldoorlog is er weinig meer bekend over de relatie met de beschermheer. Uit een briefwisseling blijkt dat vanaf 1954 zijn neef H.A.N. (Hendrik) Dinger, ook wonende te Wassenaar, het beschermheerschap overnam. Een sterke band werd echter nooit met deze man opgebouwd, met als gevolg dat het bestuur van E.M.M. in 1971 een brief aan hem schreef met het voorstel om het beschermheerschap te beëindigen, omdat er *‘weinig belangstelling werd gevoeld’*. Van Kruiningen schreef terug dat hij er alle begrip voor had, waarna het bestuur op zoek ging naar een nieuwe beschermheer. Die werd gevonden in de persoon van Kees Meijer.

De Tweede Wereldoorlog (1939 - 1944)

In Kruiningen waren sinds de mobilisatie in augustus 1939 eenheden militairen van het Nederlandse leger gestationeerd. De militairen genoten onderdak bij verschillende burgers en het verenigingsgebouw, dat gelegen was tussen de Korenbeurs en de Hervormde Kerk, deed dienst als kantine en theorielokaal. Daarnaast werden geregeld avonden georganiseerd om de militairen, die vaak langere tijd van huis waren, te vermaken. Veelal waren dat toneel- of muziekvoorstellingen, maar er werden ook filmavonden en zelfs een rookwedstrijd - wie het langst zijn pijp brandende kon houden - gehouden.

E.M.M. heeft eind januari 1940 twee optredens in de Korenbeurs gegeven: eerst voor burgers en de week erop ook voor de militairen. De vereniging speelde onder leiding van dirigent Krijnsen vijf nummers, waarna het toneelstuk Robbedoes werd opgevoerd. Waarschijnlijk zijn dit de laatste optredens geweest die E.M.M. voor het uitbreken van de oorlog heeft gegeven.

De mobilisatie bracht echter niet alleen militairen naar Kruiningen, verscheidene leden van E.M.M. werden eveneens opgeroepen zich te mobiliseren, waardoor de vereniging volgens de notulen *'veel van haar kracht verloor'*. Toch bleef E.M.M. repeteren en geregeld concerten geven.

Na het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog gingen de repetities door, hoewel de animo hiervoor afnam.

Tijdens de oorlog werd slechts één keer een algemene ledenvergadering gehouden, dat was op 7 april 1942. Eigenlijk was het gebruikelijk om twee keer per jaar te vergaderen, maar in de jaren voor de oorlog werden ook wel eens vergaderingen overgeslagen. Uit de notulen van 1942 blijkt niet dat E.M.M. vanwege de oorlog afweek van de normale gang van zaken. Door de aanwezigen werd geklaagd dat de repetities slecht bezocht werden en de leden werden opgeroepen tot meer discipline wat de opkomst betreft.

Uit krantenberichten is bekend dat zowel in 1941 als in februari 1943 nog een winteruitvoering werd gegeven in de Korenbeurs, met na afloop toneel. Mogelijk is ook in 1942 een uitvoering gegeven, maar dat blijkt niet uit de (kranten)verslagen. Wel is in de zomer van 1942 nog een concert op de muziktent van Krabbendijke gegeven en werd op de genoemde vergadering in 1942 het voornemen uitgesproken om deel te nemen aan het concours dat op Tweede Pinksterdag zou worden gehouden in Kapelle.

Toen in 1942 echter veel van de leden werden opgeroepen voor tewerkstelling door de Duitsers werden de repetities gestaakt. Op de uitvoering in 1943 na heeft E.M.M. tot het einde van de oorlog niet meer van zich laten horen. Maar direct na de bevrijding van Kruiningen, op 27 oktober 1944, werd de vereniging weer nieuw leven ingeblazen. Op zaterdag 27 november vond een voetbalwedstrijd plaats tussen V.V. Kruiningen en een Brits militair elftal en E.M.M. werd verzocht hierbij tegenwoordig te zijn. In alle haast werd nog een repetitie georganiseerd zodat E.M.M. bij de wedstrijd kon spelen.

Na deze opleving sluimerde het gezelschap echter weer in. Dat had verschillende oorzaken. Allereerst was er de onzekerheid over de jongens die in Duitsland tewerkgesteld waren en daarnaast was een groot deel van Nederland nog steeds niet bevrijd. Daarbij waren de burgers in Kruiningen nog steeds in gevaar door V-1's (vliegende bommen) en kanonvuur. Tot slot was er nog geen geschikt repetitielokaal met verlichting beschikbaar en ontbrak er een dirigent.

Toen de Duitsers op 4 mei 1945 capituleerden werd direct alles in het werk gesteld om de volgende dag te spelen op het bevrijdingsfeest, ondanks dat er niet gerepeteerd was. In de stromende regen werd op 5 mei een muzikale wandeling door het dorp gemaakt met een serenade aan de in Kruiningen gestationeerde militairen. Ook werd vanaf de muziktent de volkszang begeleid.

Op 9 mei werd dit feest nog eens dunnetjes over gedaan. Het werd een feest om nooit te vergeten, aldus de notulist. 's Morgens werd gemusiceerd bij een gekostumeerde voetbalwedstrijd, 's middags tijdens de optocht en 's avonds was er weer een volkszang en mochten de muzikanten meereizen op een vrachtauto die deelnam aan de lichtstoet, waarna op de Markt nog verschillende marsen ten gehore werden gebracht.

In de dagen die volgden werd het bevrijdingsfeest in Schore opgeluisterd en werden verschillende serenades gebracht in Kruiningen. E.M.M. kreeg de smaak opnieuw te pakken en op 16 mei 1945 werd weer een ledenvergadering gehouden. Op die vergadering werd bekend dat Adriaan Holster het directeurschap op zich wilde nemen.

Op de ledenvergadering van 24 september 1945 waren de leden die in Duitsland tewerkgesteld waren geweest ook weer aanwezig. Eén van de leden, Henk Hamelink, is echter nooit meer thuisgekomen. Hij was helaas *'bij de oorlogshandelingen in Duitsland'* om het leven gekomen. Hamelink was tot zijn vertrek naar Duitsland een verdienstelijk sopraan-saxofonist. Hij overleed

op 7 januari 1945 op 21-jarige leeftijd in Achern-Landkreis Bühl in Duitsland. In de betreffende vergadering werd in een moment van stilte bij zijn overlijden stilgestaan.

Op muzikaal gebied werden in 1945 vooral rondgangen gemaakt op verjaardagen van leden van het koninklijk huis. Dat gebeurde ook op de 65^e verjaardag van koningin Wilhelmina, op 31 augustus. Deze feestelijkheden duurden twee dagen en E.M.M. deed onder andere mee aan een gekostumeerde optocht. Het jaar werd afgesloten met de winteruitvoering die op 13, 14 en 15 december werd gegeven in de Korenbeurs. E.M.M. telde eind 1945 26 werkende leden en 9 leerlingen, ook werden de repetities goed bezocht en werd er ‘ernstig’ gestudeerd.

Invloed van notabelen (1864 - 1965)

Lange tijd hadden notabelen van het dorp Kruiningen grote zeggenschap in het reilen en zeilen van de vereniging. Notabelen waren bijvoorbeeld de dokter of de notaris, maar ook vooraanstaande burgers met een eigen bedrijf, zoals een winkel, architectenbureau of bouwbedrijf. Logisch dat bepaalde families soms vele jaren aan E.M.M. verbonden waren.

In het bestuur waren lange tijd alleen vooraanstaande Kruiningenaren vertegenwoordigd. Vaak waren ze niet eens lid van de vereniging en bemoeiden ze zich alleen met de bestuurlijke zaken. Al in de jaren '30 en '40 kwam daar langzaam verandering in en waren in het bestuur steeds meer muzikanten vertegenwoordigd.

Na de tweede wereldoorlog waren muzikanten in het bestuur in de meerderheid, maar het duurde nog tot na de Watersnoodramp in 1953 tot het bestuur alleen uit muzikanten bestond. Overigens was dat niet alleen bij E.M.M., maar ook bij andere verenigingen het geval.

Direct na de oorlog traden verschillende nieuwe bestuursleden aan. Waarschijnlijk door onenigheid over gebeurtenissen tijdens de oorlog legden voorzitter H.C. Baarens en secretaris P. (Piet) Wondergem direct na de bevrijding hun functie neer. Beiden waren al lange tijd actief in het bestuur, Baarens sinds 1930 en Wondergem sinds 1927. Als nieuwe voorzitter van E.M.M. werd gekozen (dokter) J. (Jan) Nieuwenhuijse en als secretaris J. (Ko) van Nieuwenhuijzen. C. (Cees) Karelse werd tot tweede penningmeester benoemd.

Ook de commissarissen S.B. Blok, A.M. Kostense en W.J.L. de Groof (die dierenarts was) wilden na de oorlog niet meer in aanmerking komen voor een nieuwe periode. In hun plaats werden H.C. Baarens, J. Krijger en M. Leclercq aangesteld. Tevens werd Baarens en Blok in 1945 het erelidmaatschap aangeboden voor hun grote inzet voor de vereniging. Baarens bleef commissaris tot zijn overlijden in 1959. Zijn zoon, eveneens H.C. Baarens, nam zijn functie over en speelde samen met zijn vrouw in deze periode tevens mee in de toneelgroep die optrad op de uitvoeringen. Hij bleef tot zijn vertrek uit Kruiningen in 1979 commissaris van E.M.M. Daarmee kwam een eind aan 115 jaar inzet voor E.M.M. door de familie Baarens. Wel was kleindochter Eveline in de jaren '60 nog een periode lid van de vereniging. Zij speelde bugel.

J. Nieuwenhuijse werd uiteindelijk het laatste niet-musicerend bestuurslid van E.M.M. Hij was dertien jaar voorzitter van E.M.M., maar werd uiteindelijk in 1958 niet herkozen door de leden. De reden hiervoor was dat hij in zijn openingswoord op de uitvoering het publiek had laten weten dat de leden wat hem betreft meer hun best zouden kunnen doen. Dat viel niet in goede aarde en toen Nieuwenhuijse bij de volgende algemene vergadering herkiesbaar was, werd hij niet herkozen door de leden. Het bestuur zat daarmee in een wat lastig parket en liet de leden in een volgende vergadering nog eens hun stem uitbrengen. De leden hielden echter voet bij stuk en droegen unaniem mede-muzikant en secretaris C.J. (Cees) Karelse voor als voorzitter. Karelse aanvaardde de voordracht en bleef voorzitter tot 1965.

Commissarissen en donateurs (1922 - 2000)

Lange tijd vervulden commissarissen een belangrijke rol binnen E.M.M. Commissarissen werden gekozen uit de donateurs. In het reglement van 1922 staat dat de donateurs opgedeeld waren in 'begunstigers A' die minstens f 2,50 per jaar bijdroegen en 'begunstigers B' die jaarlijks minimaal f 1,00 doneerden aan de vereniging. Begunstigers A hadden met hun huisgenoten recht van toegang tot alle uitvoeringen en muziekfeesten die van de vereniging uitgingen. Begunstigers B kregen persoonlijk toegang tot alle uitvoeringen en muziekfeesten. Na de bevrijding in 1945 genoot E.M.M. een grote belangstelling vanuit de Kruiningse bevolking. Het resultaat was dat velen zich als donateur aanmeldde.

Eind 1945 telde de vereniging 194 donateurs met A status en 47 met B status. Uit de begunstigers A werden ten minste drie commissarissen gekozen die op de hoogte werden gehouden van de gang van zaken van de vereniging. De commissarissen werden voor een periode van drie jaar benoemd uit een voordracht van tenminste twee bestuursleden. Ze mochten aan de algemene vergaderingen en de bestuursvergaderingen deelnemen en hadden daarin een raadgevende stem. Bij het organiseren van alle uitvoeringen en muziekfeesten van de vereniging werd hun hulp ingeroepen en bij concerten, muziekfeesten of wedstrijden elders werden ze verzocht de vereniging te begeleiden.

Voor de gewone burger waren de commissarissen het meest herkenbaar wanneer E.M.M. door het dorp ging. Ze moesten daarbij, net als de muzikanten, netjes in de maat lopen. Vanaf half jaren '60 raakte deze praktijk in onbruik en hadden de commissarissen geen voor de bevolking zichtbare rol meer. Na die tijd nam ook de animo voor de functie van commissaris steeds verder af. Bij het vertrek van H.C. Baarens in 1979 bleef alleen G. Boneschanser over als commissaris. De leden van E.M.M. spraken op de ledenvergadering van dat jaar uit gelukkig te zijn met deze commissaris, maar achtten het beter geen nieuwe commissaris meer te zoeken. Boneschanser was sinds 1958 commissaris en bleef dit tot zijn overlijden op 22 maart 2000.

E.M.M. tijdens een rondgang in de jaren '50 met notabelen en commissarissen voorop.

V.l.n.r.: (dokter) Jan Nieuwenhuijse, Jan Krijger, Jan de Jonge, Henk Baarens jr.

Opvallend: E.M.M. toen nog zonder uniform, maar in het korps loopt Gommert Maas, de postbode, mee in zijn PTT tenue.

Bazaars als inkomstenbron (1937 - 1970)

Een bron van inkomsten zijn jarenlang de bazaars geweest die E.M.M. organiseerde.

Waarschijnlijk werd in 1937 de eerste bazaar georganiseerd. De financiële situatie was al jaren niet rooskleurig, maar telkens wist de vereniging toch weer het hoofd boven water te houden door bijvoorbeeld een concours (1934) of een dansavond (1935) te organiseren. In 1937 wilde het bestuur het echter grondiger aanpakken. Er werd een dames- en herencomité opgericht dat moest gaan zorgen voor meer financiële speelruimte. Onder de stuwende leiding van burgemeester De Mul en met name mevr. Nieuwenhuize, mevr. Baarens en W. de Groof, die in 1937 benoemd was als commissaris, werd een bazaar met verloting georganiseerd. Bijna alle Kruiningse verenigingen en corporaties deden mee aan de bazaar, wat resulteerde in een winst van maar liefst f 1.257,-.

Pas na de Tweede Wereldoorlog werden opnieuw bazaars georganiseerd, hoewel niet duidelijk uit de notulen valt op te maken wanneer er voor het eerst weer een bazaar plaatsvond. Wel blijkt dat in 1947 een rondgang door het dorp werd gemaakt, waarna onder toezicht van burgemeester Vogelaar een verloting werd georganiseerd in de openbare lagere school. De eerste prijs was een radio. De verloting bracht f 1.300,- in het laadje.

In de jaren '50, '60 en '70 werden geregeld bazaars georganiseerd, maar zeker niet elk jaar. Ook de opbrengst kon sterk verschillen. De bazaars werden doorgaans gehouden in de openbare school aan de Voorhoute en later in Ons Dorpshuis. Een comité van E.M.M.-leden was vaak een groot deel van het jaar bezig met de voorbereidingen hiervoor.

Familie De Jonge (1864 - 1958)

Een familie die lange tijd aan E.M.M. verbonden is geweest, is de familie De Jonge. Vanaf de oprichting van E.M.M. tot in de jaren '50 van de twintigste eeuw is het een familienaam die geregeld in de verslagen terugkomt. Als eerste was M. de Jonge, zoals eerder beschreven als hoofdman van het handboogschuttersgilde nauw betrokken bij de oprichting van de muziekvereniging. De tweede De Jonge die in de verslagen voorkomt is J. de Jonge, die in 1874 'thesaurier' ofwel penningmeester wordt. Hij bleef dit in elk geval tot 1885 (latere notulen ontbreken zodat niet duidelijk is hoe lang hij dat is geweest).

In 1880 ontving het bestuur van E.M.M. een verzoek van herbergier Coenraad de Jonge om een concert bij hem te geven. De vereniging kon niet op het verzoek ingaan omdat te weinig leden met het voorstel instemden. Deze Coenraad de Jonge had geen verdere binding met het muziekgezelschap, maar zijn zoon Jan, die op 27 januari 1882 geboren werd, zou uiteindelijk decennia lang van grote betekenis zijn voor de vereniging. Zelf zou hij dat niet meemaken, want Coenraad de Jonge overleed al in 1889. Drie jaar later, in 1892, werd de toen tienjarige Jan de Jonge lid van E.M.M. In 1952, bij zijn 60-jarig jubileum, vertelde hij zijn verhaal aan een verslaggever, die het optekende voor de krant.

De Jonge herinnerde zich dat E.M.M., waarschijnlijk op Hemelvaartsdag in 1892, een muzikale wandeling maakte via Waarde naar Krabbendijke. De Jonge ging er op zijn klompjes, waarvan er één met een blikken bandje bij elkaar werd gehouden, achteraan en wist van geen opgeven. Terwijl sommige muzikanten hem aanmaanden om terug te keren, bleef hij achter het gezelschap aan lopen. Eenmaal in Krabbendijke aangekomen keerden de muzikanten per trein weer terug naar Kruiningen. Ook voor De Jonge werd een kaartje gekocht en de muzikanten nodigden hem uit om ook bij de muziekvereniging te komen.

Dat was voor de kleine Jan niet vanzelfsprekend. Na het overlijden van zijn vader had zijn moeder het café 'Het wapen van Zeeland' alleen voortgezet en droeg ze de zorg voor haar gezin. Blijkbaar zag dirigent Baarens toen al de wilskracht van de kleine Jan, waarop hij besloot de kosten van de lessen voor zijn rekening te nemen. Zo gebeurde het dat De Jonge elke woensdag- en zondagmiddag met een trom op zijn rug gebonden naar het station liep en per trein naar Goes ging om daar les te krijgen van Ricus van Hove, tamboer bij Euphonia. Ook kreeg hij muziekles van Baarens in het schuurtje achter het café van zijn moeder. Dat was eveneens zijn oefenruimte. Hij repeteerde soms wel drie keer per dag, wat geregeld tot ergernis bij de burens leidde.

E.M.M. in 1959 bij het 95-jarig bestaan.

V.l.n.r. staande: Kees Karelse, Chiel Saman, Rinus Dek, Jo Witte, Piet Boone, Adri Holster, Cor Goedegebuure, Louw Dominicus, Jan Krombeen, Ko Kakebeeke, Jan Geluk, Jaap Kok, Jan Quakkelaar, Pauw Kole, Mar. van Nieuwenhuijzen, Jan Kakebeeke, Bram Gerritse, Jaap Beuzenberg, Adri Dek, Coen de Jonge, Mar. van de Plasse Sr., Jaap Penne en Joost de Wee. Zittend: Jaap van Iwaarden, Ko van Nieuwenhuijzen, Eddy Dek, Rinus Openneer, Rien de Viet, Ko Blok, Cor Swenne, André Sinke, Ebbo Gerritse, Ko Stroosnijder, Henk van Nieuwenhuijzen, Kees Maas en Gommert Maas.

EMM tijdens een rondgang, eind jaren '40.

Jan de Jonge:

Bij de reizen naar Antwerpen en Brussel was het soms moeilijk om de benodigde veertig muzikanten bij elkaar te krijgen.

Dan gingen ook de leerling-muzikanten mee en namen in de tent plaats met een kurk in hun instrument.

Ze zaten dan ijverig te blazen, maar niemand merkte dat er geen geluid uit kwam.”

Uit een krantenbericht dat verschenen is bij zijn jubileum in 1952.

Kroning Juliana

In de jaren na de Tweede Wereldoorlog was er vanuit de bevolking veel aandacht voor het koninklijk huis. E.M.M. maakte vaak rondgangen ter gelegenheid van verjaardagen van leden van het koninklijk huis. Op de dag van de kroning van koningin Juliana op 6 september 1948 kon een optreden dan ook niet ontbreken. Die dag was er een groot dorpsfeest in Kruiningen met 's avonds een gekostumeerde lampionoptocht. Het muziekgezelschap deed daar uiteraard ook aan mee, en wel op een ludieke manier: verkleed als boerinnen.

E.M.M. in 1948 ter gelegenheid van de kroning van Juliana.

Staande v.l.n.r.: Adriaan B. Holster, Kees Karelse, Ko Kakebeeke, Pauw Kole, Adri Dek, Johan Openneer, Jaap Beuzenberg, Leen Kole, Mar. Blok, Leen Paauwe, Gommert Maas, Rinus Eckhardt, Jaap Penne, Jan Kakebeeke, Adr. Bauer, André Sinke, Jan Buijs (met vaandel). Voorste rij: Jaap van Iwaarden, Kees Maas, Dies van Nieuwenhuijzen, Leny Duindam, Henk van Nieuwenhuijzen, Jaap van Paasschen, Kees Fraanje, Magda Stokman, Jo van Nieuwenhuijzen, Mar. van Nieuwenhuijzen, Adriaan Kole.

Al snel werd hij een verdienstelijk trommelaar en speelde hij ook geregeld op uitnodiging bij de muziekverenigingen Mozart in Yerseke, Concordia in Krabbendijke en Scheldegalm in Hansweert. Blijkbaar waren tamboers in die dagen schaars.

Uiteindelijk sloeg De Jonge gedurende veertig jaar de trom bij E.M.M. en aansluitend bleef hij nog tot en met 1954 penningmeester van de vereniging. Gedurende 28 jaar was hij penningmeester en daarnaast heeft hij zich op andere manieren ingezet voor de vereniging. Zo heeft De Jonge na de Tweede Wereldoorlog samen met enkele andere bestuursleden veel werk verricht om de vereniging weer op poten te zetten.

Op verschillende momenten is hij voor zijn inzet in het zonnetje gezet. De waardering vanuit het korps was zo groot, dat bij het 85-jarig jubileum van E.M.M. in 1949, zelfs een mars voor hem is gecomponeerd door dirigent Holster. Deze mars heet de J. de Jonge-mars.

Bij het 60-jarig jubileum van De Jonge bracht E.M.M. hem een serenade en werd hem een erepenning van de vereniging overhandigd. Ook vertoonde de pas opgericht signaalafdeling van E.M.M. zich op die dag voor het eerst in het openbaar. Daarnaast werd De Jonge geridderd vanwege zijn inzet voor vele Kruiningse verenigingen en besturen. In het korps was De Jonge als concerttamboer inmiddels opgevolgd door Jan Kakebeeke.

In augustus 1960 overleed De Jonge op 79-jarige leeftijd. Tijdens zijn werkzame leven had hij een manufacturenwinkel aan de Hoofdstraat in Kruiningen (waar anno 2014 Taxatiekantoor Rijk is gevestigd). Inmiddels was Jans zoon Coen (geboren 1908) ook al een aantal jaren actief binnen de vereniging. Hij speelde alt-saxofoon en bleef tot eind jaren '50 lid van E.M.M.. Daarnaast was hij pianist in strijkorkest Apollo.

Van fanfare naar harmonie (1946 - heden)

De periode na de Tweede Wereldoorlog was voor E.M.M. een tijd van grote veranderingen. Tot dan toe was het muziekgezelschap een fanfareorkest geweest en bestond het verschillende decennia uit alleen koperblazers. In de eerste decennia van haar bestaan werd E.M.M. in verslagen ook harmonie genoemd en speelden bijvoorbeeld ook klarinetten mee.

Later is E.M.M. fanfare geworden.

Medio 1946 werd besloten de fanfare geleidelijk om te vormen naar een harmonie. Dat betekende dat ook een aantal nieuwe instrumenten moesten worden aangeschaft, wat een behoorlijke kostenpost behelsde. Voorzitter J. Nieuwenhuijse bood aan om het benodigde bedrag voor te schieten, met de bedoeling dat E.M.M. het bedrag (ten dele) terug zou betalen. In totaal werden zo'n tien klarinetten aangeschaft. Nadat de klarinetleerlingen in eerste instantie les kregen van leden van de vereniging, besloot dirigent Holster in 1947 alle nieuwe klarinetleerlingen te gaan opleiden. In 1948 werd E.M.M. officieel een harmonie.

Naast zijn visie op het omvormen naar een harmonie had Nieuwenhuijse ook vooruitstrevende ideeën op gebied van emancipatie. In dezelfde vergadering waarin besloten werd tot omvorming naar harmonie stelde hij voor voortaan ook vrouwelijke leden toe te laten tot de vereniging. De aanwezigen keurden dit voorstel goed, waarna besloten werd een advertentie te plaatsen om vrouwen als lid te werven. De eerste vrouwelijke leden van E.M.M. waren Magda Stokman en Leny Duindam, die klarinet leerden spelen. Zij bleven een redelijk aantal jaren lid, Stokman tot haar emigratie naar Australië en Duindam tot haar huwelijk.

Naast deze dames werden nog enkele meisjes lid, maar zij haakten al snel af. In 1960 meldden zich opnieuw twee dames aan bij het korps, maar ook hun medewerking was van korte duur. Het duurde nog tot eind jaren '70 tot dat vrouwen E.M.M. definitief kwamen versterken.

Drie avonden uitvoering (1945 - 1953)

In de jaren na de Tweede Wereldoorlog was er doorgaans weinig vertier in de dorpen. De uitvoeringen van de muziekvereniging werden dan ook goed bezocht. Minstens één keer per jaar gaf E.M.M. een uitvoering, drie avonden achter elkaar, op donderdag- vrijdag- en zaterdagavond. Een behoorlijk aantal jaren werd twee keer per jaar een dergelijke serie optredens gegeven.

De uitvoering vond altijd plaats in de bovenzaal van de Korenbeurs, waar circa tweehonderd toehoorders in pasten. Op dergelijke avonden speelde E.M.M. vier of vijf muziekstukken, gevolgd door toneel. De toneelstukken werden gespeeld door de toneelgroep van E.M.M., waar ook niet-leden in meespeelden. Op vrijdag- en zaterdagavond was er na afloop van het toneel bal na. Daarvoor werd een muziekgroep of band ingehuurd.

De toneelgroep speelde haar stukken na de jaaruitvoering ook in verschillende andere dorpen. Zo waren de toneelspelers vaak het hele jaar bezig met toneel. Cees Karelse, die secretaris en later voorzitter was van de vereniging, voerde bij het toneel de regie. Karelse had in het dagelijks leven een timmerbedrijf en speelde bariton-saxofoon in het korps. Na de Watersnoodramp is die periode met drie avonden uitvoering niet meer teruggekomen. De uitvoering bestond toen nog maar uit twee avonden en al snel verdween ook die tweede avond en werd de uitvoering teruggebracht tot één avond. Eén onderdeel is zelfs tot op de dag van vandaag hetzelfde gebleven, namelijk de verloting in de pauze van de uitvoering. De verloting zorgt voor een belangrijke bron van inkomsten voor de vereniging, aan de organisatie ervan wordt dan ook altijd veel zorg besteed.

Watersnoodramp 1953

De watersnoodramp, die zich 1 februari 1953 voltrok en waardoor Kruiningen zwaar werd getroffen, had ook voor E.M.M. grote gevolgen. Pas bijna een jaar na de ramp, vanaf half november, werden de repetities weer hervat. Veel spullen die in het verenigingslokaal lagen, zoals muziekprijzen, instrumenten en stoelen zijn verloren gegaan. Ook veel instrumenten die bij de leden thuis lagen waren door het water beschadigd. In het jaar na de ramp moest dan ook een behoorlijk aantal instrumenten worden aangeschaft en gerepareerd en ook zijn nieuwe klapstoelen en lessenaars gekocht. De omvang van de schade is niet bekend, maar in totaal ontving E.M.M. bijna f 8.300,- aan giften en tegemoetkoming voor de waterschade. De bedragen waren onder andere afkomstig van het landelijk Rampenfonds, notabelen uit den lande, uit Zwitserland en van de Muziekbond.

Naast het feit dat er veel materiële schade was, waren de leden van E.M.M., net als alle andere Kruiningenaars geëvacueerd, waardoor de vereniging het grootste deel van het jaar niet kon functioneren. Daarnaast hadden de meeste muzikanten door de ramp uiteraard meer aan hun hoofd dan muziek maken. Toch hebben verschillende van de leden die elders waren ondergebracht enkele maanden meegespeeld in het korps van de plaats waar ze tijdelijk woonden. De vereniging verloor gelukkig geen leden als gevolg van de watersnoodramp.

E.M.M. speelde voor het eerst na de watersnoodramp bij de opening van het werkkamp aan de Zanddijk op 15 augustus 1953. In dit door Zwitserland geschonken en gebouwde werkkamp waren naast Nederlandse ook Zwitserse en Duitse arbeiders gestationeerd die aan het herstel van de zeekering werkten. De voor de opening opgetrommelde muzikanten hadden sinds februari nauwelijks gespeeld en al helemaal niet samen. Het muzikaal niveau lag naar verluidt dan ook niet erg hoog. Toch maakte dat voor de aanwezigen geen verschil. Prins Bernhard, die het kamp opende, complimenteerde het korps met de opmerking: *'Mooi gespeeld'*.

Later werden de muzikanten nog een keer uitgenodigd door de arbeiders, die voor de Kruiningenaars een culturele avond organiseerden met onder andere operette.

Koninklijke harmonie E.M.M. (1954)

Sinds eind december 1954 mag harmonie Eendracht Maakt Macht zich Koninklijk noemen. Op de laatste repetitie van het jaar 1954 kwam burgemeester A. Schipper samen met enkele wethouders onverwacht op de repetitie om de muzikanten mee te delen dat het predicaat 'Koninklijk' was toegekend aan de vereniging. Ook reikte hij de oorkonde met daarop het koninklijk besluit uit. Het predicaat werd verleend vanwege het 90-jarig bestaan van de vereniging. In 2011 is het predicaat officieel verlengd.

Oprichting drumband (1952 - 1965)

Lange tijd kende E.M.M. geen drumband. Tijdens rondgangen door het dorp werd het korps meestal door één of enkele trommelaars begeleid. Pas in 1952 richtte André Sinke een echte drumband op met acht tamboers en zes hoornblazers. Sinke was voor die tijd al actief in de toneelgroep van de vereniging en bespeelde binnen het korps de trommel. In de periode voorafgaand aan de oprichting van de drumband kwamen er steeds meer drummers bij de vereniging en was er veel interesse voor de rol van slagwerker. Het oprichten van een drumband was dan ook een logisch vervolg op het toenemende animo. De drumband oefende in de eerste periode in de woonkamer bij Sinke thuis. Later werd gerepeteerd in Ons Dorps-huis. Daarnaast werden in de zomerperiode buiten in de polder marsoefeningen gehouden. De signaalhoornblazers maakten alleen in de eerste jaren onderdeel uit van de drumband. Vanaf eind jaren '50 bestond de drumband alleen nog uit slagwerkers. De drumband bestond in elk geval tot en met 1960 uit ongeveer vijftien leden. Naast de gezamenlijke optredens met de harmonie trad de drumband afzonderlijk op bij verschillende gelegenheden.

Mars-oefeningen in zwembroek

Sinke probeerde de repetities van de drumband voor de leerlingen altijd aantrekkelijk te maken. Het marcheren werd daarom in de buitenlucht geoefend. Het kwam zelfs voor dat Sinke de leerlingen hun zwembroeken liet aantrekken om vervolgens met tromgeroffel en schallende hoorns met de groep naar de Westerschelde te marcheren. Na lekker gezwommen te hebben keerde de groep weer in de mars terug naar het dorp. Ook werden geregeld marsoefeningen gehouden in de polder aan de andere kant van het dorp, richting de Oosterschelde.

Zelf is Sinke, naast zijn functie als slagwerkinstructeur en tambour-maître, in 1962 trombone gaan spelen. Vanaf dat moment ging het bergafwaarts met de drumband. In 1965 verkeerde de drumband *'in miserabele toestand'*. De leider van de drumband in Rilland, de heer Coremans werd gevraagd instructeur van de drumband te worden, wat hij toezegde. In 1968 werd echter besloten de drumband *'gezien de kwaliteit en de hoge kosten'* op te heffen. Degenen die wilden konden nog wel een opleiding tot concerttamboer volgen. Sinke is trombone blijven spelen tot zijn overlijden op 5 september 2000. Op de dag van de begrafenis begeleidde E.M.M. hem naar zijn graf op de Algemene Begraafplaats in Kruiningen.

De eerste uniformen (1955)

In 1955 ging E.M.M. voor het eerst een uniform dragen. Nog niet zo heel veel korpsen droegen in die tijd een uniform. Voor zover bekend was Scheldegalme uit Hansweert het enige Reimerswaalse muziekkorps dat toen een uniform had. Dat is niet zo verwonderlijk want het aanschaffen van een uniform was een hele uitgave voor de vereniging. De muzikanten droegen sinds 1946 echter al wel uniformpetten bij openbare optredens.

De uniformen van E.M.M. werden gekocht bij Van der Wouw in Tilburg en kostten f 4.820,60. Daarnaast werden overhemden aangeschaft bij de zaak van Jan de Jonge en Zn. in Kruiningen. Dat kostte nog eens f 1.052,45. In totaal ging het dus om bijna f 6.000,-, wat zeker voor die tijd een behoorlijk bedrag was.

Om het geld bij elkaar te krijgen werden verschillende acties op touw gezet. In 1955 en 1956 werden twee huis-aan-huis collectes gehouden die in totaal ruim f 1.550,- opbrachten. Ook werden oliebollen verkocht voor het uniformfonds. Deze oliebollen werden centraal gebakken door enthousiaste vrouwen van binnen en buiten de vereniging, een enorme klus. De actie bracht f 320,57 op. De Boerenleenbank schoot het grootste deel van het bedrag voor, maar deze lening werd eind 1957 al afgelost.

De uniformen werden voor het eerst gepresenteerd op zaterdag 13 augustus 1955 tijdens een festival dat muziekvereniging Vooruit uit Waarde organiseerde. Het waren donkerblauwe uniformen waarbij de eerder aangeschafte petten werden gedragen.

Opening dijkwerkerskamp aan de Zanddijk door Prins Bernhard op 15 augustus 1953.
Op de achtergrond leden van E.M.M., 17 van de toen 32 muzikanten konden aanwezig zijn.

Aufmarsch der Musik von Kruiningen. Sie mußte sich die Instrumente bei einer Nachbargemeinde ausleihen, da sie die eigenen bei der Katastrophe verloren hatte.

E.M.M. kwam in 1953 zelfs internationaal in het nieuws:
Uit een Zwitserse krant over de opening van het dijkwerkerskamp.

FESTIVAL E. M. M.

KRUININGEN

1864

-

1954

Foto Verschoore

4 September 1954

FESTIVAL E. M. M.

KRUININGEN

1864

-

1954

Foto Verschoore

4 September 1954

FESTIVAL E. M. M.

KRUININGEN

1864

-

1954

Foto Verschoore

4 September 1954

Ter gelegenheid van het 90-jarig bestaan in 1954 werd een festival georganiseerd. Als aandenken aan deze dag werden deze kaartjes uitgedeeld.

Trots op nieuw uniform.

De meeste muzikanten waren blij met hun nieuwe uniform. Voor die tijd was het ook echt iets bijzonders. Muzikant Cees Maas was zo trots op zijn uniform dat hij fluitist Jan Krombeen mee vroeg om zich te laten fotograferen.

Samen gingen ze naar fotograaf Verschoore in Goes om zich in uniform op de gevoelige plaat vast te laten leggen.

Oprichting boerenkapel (1958 - 1980)

In 1958 besloot een groepje muzikanten op initiatief van Cor Goedegebuure een boerenkapel op te richten. Op Koninginnedag, 30 april, was het eerste optreden. De boerenkapel speelde 's middags tijdens de feestelijkheden op het dorp. Na deze wat spontane start werden later dat jaar muzieklpartijen en speciale kleding aangeschaft. Het 'kostuum' van de boerenkapel bestond uit kiel met een rode zakdoek en een petje. De boerenkapel kreeg de naam 'de Paerepee' en heeft in de jaren die volgden regelmatig bij allerlei gelegenheden opgetreden. In de beginjaren waren dat vaker kleinere (dorps)feesten, maar in de tweede helft van de jaren '60 waren daar ook enkele grote feesten bij. Twee keer (1965 en 1966) werd gespeeld op het mossel-feest in Bruinisse en een keer tijdens het mossel-feest in Tholen. Bij dergelijke grote optredens verdiende de boerenkapel wel f 300,- tot f 400,-. Zeker de reis en het feest in Bruinisse waren een belevenis. Muzikanten kunnen nu nog vertellen van de boottocht, waarbij 's avonds nog eens luid werd getoeterd over de Oosterschelde, de vele optredens en serenades en de aangeboden mosselmaaltijd.

Een ander optreden dat de leden van toen nu ook nog goed weten te herinneren is dat in Westkapelle op 15 februari 1969. Het was daar carnaval en de boerenkapel speelde in een feesttent op een wankel podium. 'De Paerepee' verdiende er, zeker voor toen, een torenhoog bedrag mee van f 450,-, maar, weten de muzikanten van toen nog, 'we hebben er wel heel hard voor moeten werken'. De boerenkapel speelde 's middags en 's avonds en er werd flink gehost en gedanst in de tent, maar het was al met al een bijzonder optreden om op terug te kijken.

Later werden de verhalen over de boerenkapel wat minder glorieus. In 1974 werd nog opgetreden bij een door de provincie Zeeland aangeboden mosselmaaltijd in de stad Antwerpen, waarbij allerlei prominenten aanwezig waren. In datzelfde jaar werd de kapel ook gevraagd te spelen bij het afscheid van de militairen die rondom Rilland vanwege de grote regenval hadden geholpen bij de oogst. Helaas liep het optreden verre van gewenst en werd de boerenkapel 'weggeblazen' door een militaire kapel die ook aanwezig was. Uiteindelijk leverde het optreden nog wel de beloofde 300 gulden op. In de jaren daarna trad de boerenkapel steeds minder vaak op, waarna deze in de jaren '80 definitief werd opgeheven.

EMM met André Sinke als tambour-maître, jaren '50.

Leden van de signaalhoornafdeling van E.M.M., Jaren '50.

Achterste rij: Louw Dominicus, Adri van Noorden.

Voorste rij: Jan Wiskerke en Gerard de Nood.

Nieuwe vlag (1958)

Lange tijd werd E.M.M. bij openbare optredens vergezeld door een vaandeldrager met het vaandel van de vereniging. In 1958 werd besloten een vlag aan te schaffen in plaats van het vaandel. Om die te bekostigen werd een vlaggenfonds in het leven geroepen en werd besloten de opbrengst van de ‘Persil-actie’ in het fonds te storten. De Persil-actie hield in dat muzikanten zegeltjes van het wasmiddel Persil voor E.M.M. konden sparen. Al in het voorjaar van 1959 werd besloten de vlag daadwerkelijk aan te schaffen. Het ontwerp van de vlag was afkomstig van muzikant Jan Kakebeeke. Hij was, als het ware, de creatieve geest van de club en maakte bijvoorbeeld ook de decors voor de uitvoeringen en versierde de wagens voor optochten.

In 1959 vierde E.M.M. haar 95-jarig bestaan. Dat werd gedaan met een festival op 29 augustus. Tijdens de receptie die hiertoe op het gemeentehuis werd gehouden, werd de nieuwe vlag binnengedragen. *‘Een gewichtig moment, want een lang gekoesterde wens ging in vervulling’*, volgens de notulist. Deze vlag is tot eind jaren ’80 in gebruik geweest en werd voor het korps uitgedragen bij openbare optredens. Daarna werd het steeds lastiger een vlaggendrager te vinden en raakte het gebruik ook wat uit de mode.

Jan Buijs, Bram Gerritse en Engel Sinke zijn bij E.M.M. vlaggendrager geweest.

Repeteren in het verenigingslokaal (1920 - 1959)

Op het terrein tussen de Nederlands Hervormde Kerk en De Korenbeurs hebben een groot deel van de vorige eeuw een aantal gebouwen gestaan, namelijk de openbare school en de zondagschool Samuel. De openbare school werd na de bouw van een nieuwe school aan de Voorhout in 1937 het verenigingsgebouw. Dit gebouw bestond uit twee lokalen, waar behalve E.M.M. ook zangvereniging Crescendo oefende. Het mandoline-orkest Excelsior repeteerde in de zondagschool Samuel. E.M.M. repeteerde waarschijnlijk vanaf eind jaren ’20, maar mogelijk ook pas vanaf 1945, tot en met 1959 wekelijks in de openbare school/het verenigingsgebouw.

Net na de Tweede Wereldoorlog werd (weer) enige tijd in De Korenbeurs gerepeteerd, maar omdat daarvoor zaalhuur betaald moest gaan worden werd de gemeente Kruiningen om een oplossing gevraagd. De vereniging kreeg van de burgemeester een lokaal van de oude openbare lagere school toegewezen als repetitieruimte. Voor deze ruimte hoefde geen huur te worden betaald, maar de vereniging bekostigde wel zelf de kolen voor de kachel en zorgde voor het onderhoud. Dokus Kakebeeke nam de verantwoordelijkheid voor het onderhoud op zich.

Na de bouw van Ons Dorpshuis bleef E.M.M. nog enkele jaren repeteren in het verenigingslokaal. Op 3 december 1955 werd Ons Dorpshuis geopend, waarbij E.M.M. ook van de partij was, en op 9 februari 1956 werd de eerste uitvoering in het dorps huis gegeven. Toch bleven de muzikanten blijkbaar liever in het verenigingsgebouw repeteren. In de notulen, geschreven door Cor Goedegebuure, daarover het volgende verslag: *‘Op 31 aug 1959 moesten wij het verenigingsgebouw verlaten, omdat hieraan een andere bestemming was gegeven. Aanvankelijk leek het of het einde van E.M.M. nakende was nu men niet meer kon repeteren in dit gebouw. Maar volgens mijn bescheiden mening is het een weldaad van de gemeente geweest om ons de toegang te ontfangen. Iedereen zal moeten beamen dat het huidige repetitielokaal heel wat gerieflijker is dan het vroegere.’ Want hoe was het gesteld! Bij het binnentreden van het voorportaal werd men direct geconfronteerd met de Koerier, die broederlijk naast de Geitenhouder en nog meer niet nader te noemen dag-, week-, maand- en andere bladen overvloedig lagen uitgespreid. Het lokaal bevatte een morsige vloer waarop zich als enige decoratie een prullenbak bevond die steeds de gedachte oproep van een in eruptie zijnde vulkaan of een overkokende melkkoker. De wanden waren bezet met leuzen, zoals: ‘Drie ballen voor een kwartje’, ‘wie raadt mijn naam’, etc. De wc riekte zwaarder dan een boerderij in volle giertijd, en onder het musiceren vielen de torren als manna uit een hemel die zwaar was afgezet met zware koorden spinrag. De wind had vrij toegang door ramen en deuren en de kachel produceerde meer rook en gas dan warmte, ondanks de gerenommeerde stokerstalenten van onze voorzitter, die overigens van het laatste weinig last had omdat zijn plaats in het orkest juist naast de kachel was gelegen. Kortom, we mogen dankbaar zijn.’*

Boerenkapel 'de Paerepee' in 1958.

V.l.n.r.: Marien van Nieuwenhuijzen, Dies van Nieuwenhuijzen, Jaap van Iwaarden, Chiel Saaman, Jaap Kok, Gommert Maas, Jan Kakebeeke, Cor Goedegebuure.

Boerenkapel 'de Paerepee' in 1974 t.g.v. optreden in Antwerpen.

Staaende v.l.n.r.: Cor Goedegebuure, Louw Dominicus, Adri Dek, Ra Dek, Jan Kakebeeke, Lenie Kakebeeke, Cathrien Goedegebuure, Zus Dek, Corrie Sinke, Sannie Heijboer, Thijs van Iwaarden, San Gerritse, Marien van Nieuwenhuijzen. Zittende; Bei Dek, Frans Ivens, Ko Dek, André Sinke, Adri Heijboer, Bram Gerritse.

Brandbrief om leden te werven (1960)

Na de opleving na de Tweede Wereldoorlog liep het ledenaantal van E.M.M. in de loop van de jaren '50 langzaam terug totdat er in 1960 nog maar achttien leden in het orkest over waren. De drumband en signaalafdeling waren toen nog wel populair en telden samen zestien leden. Toch werden de jaarverslagen in die tijd in een mineurstemming geschreven.

Bijvoorbeeld de inleiding van het jaarverslag van 1960: *Teder jaar weer hoop ik prettiger geluiden te kunnen laten horen, edoch, onze overbekende Zeeuwse wapenspreuk is voor onze vereniging nog steeds slechts voor de helft van kracht, nl.: 'Ik worstel'.*

Op 9 november 1960 werd zelfs een brandbrief naar oud-leden gestuurd, met de vraag of ze wilden overwegen opnieuw lid van E.M.M. te worden. Vooral in het zwaar koper en bij de bugels was er een tekort aan muzikanten. Uiteindelijk gaven vijf oud-leden gehoor aan de oproep en kon 1961 afgesloten worden met 23 leden in het korps. De jaren erna schommelde het ledenaantal rond de 25.

Oprichting jeugdorkest (1963 - 1967)

Een andere poging om meer leden bij de vereniging te krijgen slaagde eveneens. Tegelijkertijd met het plan om de brandbrief naar de oud-leden te sturen kwam commissaris Boneschanser al in 1960 met het plan een jeugdorkest op te richten. Uiteindelijk duurde het tot 1963 voordat het jeugdorkest daadwerkelijk werd opgericht. In de jaren ervoor leek het nog of de plannen voor een jeugdorkest niet te verwezenlijken waren. 'Het kost veel geld en het resultaat is nihil', verwachtte het bestuur in eerste instantie, maar het resultaat was boven verwachting. In september 1963 startten 23 leerlingen met theoriemuzieklessen onder leiding van een muziekpedagoog van de Zeeuwse Muziekschool, J.F. Mannaert uit Hulst. Daarnaast kregen acht leerlingen les van muzikanten van E.M.M. Het duurde nog bijna een jaar voordat deze leerlingen een instrument in handen kregen. De vereniging had immers niet zoveel overvloedige instrumenten liggen. Besloten werd de aanschaf van nieuwe instrumenten te combineren met de overgang van hoge naar lage stemming voor de harmonie zelf. Daarvoor moesten alle instrumenten van het korps worden vervangen en konden de oude instrumenten door de jeugdleden worden gebruikt. Uiteraard was daarvoor een flink geldbedrag nodig. Om dit bij elkaar te krijgen, was de gemeente Krainingen bereid een renteloos voorschot te geven tot een bedrag van f 9.000,-. Ook het Anjerfonds deed een flinke duit in het zakje, waardoor het eerste jaar al f 3.000,- afgelost kon worden op de lening. Het resterende bedrag zou in tien jaar tijd terugbetaald worden.

Op de winteruitvoering van 29 januari 1965 gaf het jeugdorkest, omgedoopt tot Jong E.M.M., haar eerste optreden.

De belangstelling was overweldigend. Bezoekersaantallen zijn niet bekend, maar er werden die avond 4.000 loten verkocht. In datzelfde jaar stelde het bestuur van E.M.M. een jeugdcommissie in om de belangen van de jeugdleden beter te behartigen.

Eind 1966 kreeg Jong E.M.M. ook uniformen. Het waren de oude uniformen van de drumband. De drummers werden met nieuwe capes gekleed. Overigens bleven niet alle leerlingen die startten bij Jong E.M.M. lid. In 1967 telde het jeugdorkest 23 leden. Op dat moment zaten er precies evenveel muzikanten bij het grote korps en waren er 9 drummers. Een jaar later gingen de eerste jeugdmuzikanten in het grote orkest meespelen. Enkele jaren daarna werd het jeugdorkest vanwege doorstroming naar de harmonie en een te gering aantal starters opgeheven.

Van hoge naar lage stemming

Tot aan de Tweede Wereldoorlog speelden Nederlandse blaasorkesten in de zogeheten hoge (militaire) stemming. Internationaal bestond er een hoge en een lage stemming, die ongeveer een halve toon in hoogte van elkaar verschilden.

Na de Tweede Wereldoorlog werd de lage stemming tot internationale standaard verheven. Veel blaasorkesten stapten daarom over op instrumenten met een lage stemming. Dat was voor een orkest uiteraard een behoorlijke investering. Bij E.M.M. duurde het dan ook tot 1964 totdat, met hulp van de gemeente Krainingen, overgestapt werd op instrumenten met een lage stemming.

100-jarig bestaan (1964)

In 1964 bestond E.M.M. honderd jaar. Dat jubileum werd gevierd op de jaarlijkse uitvoering en met het organiseren van een muziekconcours op 18 en 23 mei. Ook werd op 5 september nog een muziekfestival gehouden.

Tijdens de uitvoering op 14 februari bracht E.M.M. vier muziekstukken ten gehore. Daarna werd het toneelstuk 'Amor verhandelt peppels' opgevoerd door het Gezellentoneel uit Bergen op Zoom. Dit was een daverend succes. De avond werd zoals gebruikelijk afgesloten met een gezellig bal tot in de kleine uurtjes.

Ook het muziekconcours werd een groot succes, al verliep de voorbereiding niet altijd even gemakkelijk. Juist in 1964 besloot de Bond van Harmonie- en Fanfareverenigingen in Zeeland toe te treden tot de landelijke muziekfederatie. Dat hield onder andere in dat de organisatie van de concoursen op een andere leest geschoeid zou worden, waarbij het aantal deelnemers per concoursdag zou worden beperkt. E.M.M. was de eerste vereniging die het concours volgens de nieuwe regels moest organiseren. Omdat de belangstelling voor het concours zo groot was, moest dit over twee dagen gespreid worden.

Naast de uitdagingen die de nieuwe regels met zich meebrachten was het lastig om een geschikte locatie te vinden. Eerst leek het bestuur een geschikt boeren erf te hebben gevonden, maar toen de huurprijs bekend werd schrokken ze zich een hoedje. *Enigszins beduusd en wit onder de neus betoogden we dat we niet wilden kopen, maar alleen maar huren. Er viel echter niet te marchanderen zodat we genoodzaakt waren naar iets anders uit te zien*', aldus de notulist. Kort daarna werd overeenstemming bereikt met de heer Suy die zijn wei gratis ter beschikking stelde.

In totaal gaven 26 korpsen acte de présence. E.M.M. speelde in de eerste afdeling het Konzert van Baston den Arend. Dit werd beloond met 45 punten, wat een derde prijs opleverde. Zowel muzikaal als organisatorisch was het concours een succes, maar helaas liet de publieke belangstelling te wensen over. Financieel was het resultaat dan ook niet gunstig.

Het hoogtepunt van het jubileumjaar werd het festival dat op 5 september door de Kruiningse buurtverenigingen werd aangeboden. Zij organiseerden het festival waardoor E.M.M. veel werk uit handen werd genomen. Alle Reimerswaalse korpsen en de muziekvereniging uit Kattendijke deden mee aan het festival, dat bestond uit een rondgang door het dorp en een show op de Markt. Daarnaast werd die dag een drukbezochte receptie gehouden in De Korenbeurs en was er 's avonds een optreden van de Paraplukes en een drumband, beiden uit Breda.

Lege kas (1965 - 1970)

Terwijl de kas van E.M.M. begin jaren '60 nog goed gevuld was, maar er wel sprake was van een ledentekort, was de situatie na de oprichting van Jong E.M.M. precies omgekeerd. Jong E.M.M. zorgde voor een flinke aanwas van leden, maar dat ging met flinke kosten gepaard. Een oude gewoonte om geld te genereren werd weer opgepakt: er werden opnieuw bazaars georganiseerd. De eerste vond plaats op 1 en 2 oktober 1965. De inspanningen die nodig waren voor de voorbereiding van de bazaar waren niet vruchteloos: de opbrengst was maar liefst f 2.000,-. Toch bleef de financiële situatie penibel. In het voorjaar van 1967 maakte de penningmeester *'gewag van een nagelloos tijdperk, wegens het krassen over de bodem van de lege schatkist'*. Om extra geld in het laatje te brengen werd in april een dans- en kienavond georganiseerd in De Korenbeurs. Ook werd nog een bazaar gehouden, maar om het bestuur en de muzikanten te ontzien werd de organisatie daarvan uit handen gegeven aan een gespecialiseerd bedrijf. De opbrengst van de bazaar verdween echter bijna geheel in de zakken van deze organisator, waardoor er nauwelijks iets overbleef voor E.M.M. De echte klapper werd dat jaar gemaakt bij de middenstandshow. Deze show werd op initiatief en onder leiding van voorzitter Ko Kakebeeke georganiseerd en was een groot succes. In totaal werden alle inspanningen beloond met een winst van f 1.700,-.

In het najaar van 1968 werd opnieuw een bazaar en middenstandshow georganiseerd, waardoor de kaspositie duidelijk in de plus kwam. Toch was E.M.M. nog niet helemaal uit de zorgen. Bij de gemeente liep nog steeds een renteloze lening, die was verstrekt voor de aanschaf van

E.M.M. in 1964, het 100-jarig bestaan.

Achterste rij v.l.n.r.: Jan Krombeen, J. Lako, Joost de Wee, Jan Quakkelaar, Henk van Nieuwenhuijzen, Mar. van de Plasse Sr., Rinus van de Plasse jr. Tweede rij: Bram Gerritse, G. Boneschanscher, H.C. Baarens, Jan Kakebeeke, Jan Dek, Bei Dek, André Sinke, Jaap Penne, Adri Dek, J. Louwerse, René de Meester, Joh. van IJzerloo, M. de Clerq, zittend Kees Maas, Jan Geluk, Cor Goedegebuure, Kees Karelse, Adr. B. Holster, Mar. van Nieuwenhuijzen, Louw Dominicis, Ko Kakebeeke, Jaap van Iwaarden, Voorste rij: Jaap van Nieuwenhuijzen, Kees Lavooy, Jo Witte, Rien de Viet, Huib Kakebeeke, Wim van Hoepen, Henk Maas, Ronnie Mauer, Stoffel Danker, Rinus Openneer, Lau Lavooy, Kees Meijer, Bouw van der Pas, Kobus Stroosnijder.

E.M.M. in 1968, bij het binnenhalen van de wandelaars van de Zeeuwse Driedaagse.

instrumenten. Uiteindelijk besloot de gemeente de nog resterende f 3.600,- kwijt te schelden, wat een hele opluchting was voor het bestuur en de leden. Dat betekende nog niet dat er veel geld was om het 105-jarig jubileum uitgebreid te vieren. Geld om een festival te organiseren was er niet, maar daar wisten de leden wel wat op te verzinnen. Er werd een potje ingelegd en van dat geld gingen de muzikanten uit eten bij Inter Scaldes, dat pas was geopend.

Hoewel E.M.M. uit de schulden was bleef de vereniging doorgaan met het organiseren van bazaars en andere activiteiten. Er was besloten nieuwe uniformen aan te schaffen en daar was een behoorlijke som geld voor nodig. De muzikanten waren niet snel tevreden. De voorjaarsbazaar van 1969 bracht f 1.400,- op, en in het jaarverslag werd de opmerking opgetekend dat dit geen bedrag was om over naar huis te schrijven. Toch bleven de muzikanten plezier houden in het organiseren van bazaars, getuige het verslag van de rommelmarkt van 1970. Alleen al het ophalen van de spullen bij de bevolking van Kruiningen bracht de secretaris van de vereniging in vervoe-ring. *Het was een lust voor het oog de verschillende combinaties te aanschouwen. Mein Kampf en de memoires van Churchill lagen broederlijk in een doos met enkele voorgevormde B.H.-s van het type Europacup. In een mand met weckflessen lag een brochure getiteld: Wat kiest U, sterilisatie of bevolkingsexplosie?* Helaas bracht de verkoop minder op dan gehoopt.

Koninginnedag (1949 - heden)

Vanaf de invoering van Koninginnedag op 30 april 1949 is E.M.M. gewend van zich te laten horen. Afhankelijk van de festiviteiten heeft de vereniging meegewerkt aan optochten, aubades en concerten. Een paar opmerkelijke acties verdienen het om vermeld te worden. Zo werd in 1961 voor het eerst opgetreden met koperblazers vanaf de toren. Anno 2014 kennen we de gewoonte nog om op Koningsdag de Kruiningse bevolking te wekken met een reveille om acht uur 's morgens. In 1965 werd echter voor een andere variant gekozen. Toen werd de reveille op de fiets gedaan en werd op iedere straathoek gestopt om te spelen. In 1970 werd afgeweken van de gewoonte om een aubade te houden. *Dit mede door de drukke werkzaamheden die een burgemeester van een samengestelde gemeente heeft en het feit dat de jeugd de popmuziek beter kan verteren dan de vaderlandse liederen. Onzerzijds werden geen tranen geplengd*, aldus het jaarverslag.

Samenstelling bestuur (1946 - 2002)

Het reikt te ver alle bestuurswisselingen na de Tweede Wereldoorlog te noemen, maar enkele personen hebben zich dusdanig voor de vereniging ingespannen dat zij zeker dienen te worden vermeld. Zoals geschreven onder de titel 'Invloed notabelen' was Cees Karelse tussen 1958 en 1965 voorzitter van E.M.M. In diezelfde periode (van 1957 tot 1964) was C.M. (Cor) Goedegebuure secretaris. Na een tussenstop van enkele jaren nam hij die taak weer op zich tot en met 1987. Peter Kakebeeke, zoon van Ko, volgde hem op als secretaris. Goedegebuure had een talent om alle belevenissen van E.M.M. op zeer levendige wijze in de notulen te beschrijven, doorspekt met allerlei anekdotes. In dit boek zijn hiervan verschillende citaten opgenomen. Goedegebuure bespeelde trompet en daarna Besbas in het korps en overleed onverwachts op 12 maart 1992. Zijn zoon Paul was in die tijd lid van de drumband en concerttamboer in de harmonie.

Na het aftreden van Karelse in 1965 werd Jac. (Ko) Kakebeeke tot voorzitter benoemd. Tegelijkertijd trad Bei Dek aan als penningmeester van de vereniging. Daarmee startte een lange periode met een zeer stabiel dagelijks bestuur. Louw Dominicus maakte in deze periode als algemeen bestuurslid (en een korte periode als secretaris) deel uit van het bestuur. Dek was uiteindelijk de eerste die in 1984 aftrad, na negentien jaar trouwe dienst. Als muzikant stopte hij in 1989 met het spelen van bariton. In hetzelfde jaar werd hij benoemd tot lid van verdienste van de vereniging. Zijn zoons Ko, André en Marco speelden toen nog wel in de vereniging.

Dek was al in 1936 op tienjarige leeftijd begonnen als slagwerker en is waarschijnlijk na zijn dienstdienst in Nederlands-Indië overgestapt op bariton. Hij overleed in 2005.

Dek werd in het bestuur opgevolgd door Sjaak van Loo. Kakebeeke bleef het langst aan als bestuurslid. Pas in 1995 gaf hij na dertig jaar voorzitterschap de hamer over aan de eerste vrouwelijke voorzitter van E.M.M. Anita Hagen. Inmiddels is zijn zoon Erik sinds 2003 penningmeester van de vereniging en was zoon Peter een periode secretaris.

Kakebeeke zelf is inmiddels (anno 2014) 68 jaar lid van de vereniging en speelt nog wekelijks bariton-saxofoon bij E.M.M.

Een ander lid dat vele jaren bestuurlijk actief was, was Marien van Nieuwenhuijzen, een neef van J. (Ko) van Nieuwenhuijzen die in 1945 secretaris werd. Waarschijnlijk was hij sinds de Eerste Wereldoorlog lid. Sinds wanneer hij in het bestuur zat, valt niet meer te achterhalen, maar in 1958 werd hij al genoemd als vicevoorzitter. In 1973 trok hij zich terug als bestuurslid, maar hij deed dit met de toezegging dat hij de werkzaamheden die hij de laatste jaren op zich had genomen gewoon zou blijven voortzetten. In 1979 was Van Nieuwenhuijzen zestig jaar lid en ontving hij een koninklijke onderscheiding als blijk van waardering voor zijn inzet. Van Nieuwenhuijzen speelde piston en later althoorn. Zijn enthousiasme voor het musiceren bracht hij over op zijn zoons Dies en Jaap en neven Jo en Henk. Dies, Jo en Henk hebben alle drie vanaf 1946 een tijdlang piston en klarinet gespeeld en Jaap speelde jarenlang trommel bij de vereniging.

Hij begon in 1958 met les en liep in 1960 voor het eerst mee met het korps. Vanwege zijn verhuizing naar Goes is hij in januari 2005 als slagwerker bij E.M.M. moeten stoppen. Ter gelegenheid van zijn 65ste verjaardag op 1 augustus 2010 is hij op 25 september 2010 benoemd erelid (lid van verdienste) van de vereniging en toont hij als het even kan zijn belangstelling voor de vereniging. Vader Marien van Nieuwenhuijzen overleed in 1982 op 77-jarige leeftijd.

Ook Jaap van Iwaarden was lange tijd actief voor de vereniging. Hij speelde achtereenvolgens trombone, tuba en bas en zat lange tijd als algemeen lid in het bestuur. In de notulen van 1974 wordt beschreven dat hij het tijd vond om op te stappen. *Na 45 jaar als werkend lid, 16 jaar bestuurslid en 17 jaar lid van de boerenkapel. Niet alleen de leeftijd maar ook de huiselijke omstandigheden noopten hem deze stap te doen. Op 30 augustus 1974 werd in een buitengewone ledenvergadering met algemene stemmen besloten hem te benoemen tot erelid van de vereniging.'*

Zo bleven E.M.M. en Van Iwaarden nog lang aan elkaar verbonden. Op 16 november 1988 bracht de vereniging Van Iwaarden nog een serenade vanwege 75ste verjaardag en benoemde hem

tot 'Ridder in de orde van de Zilveren Paerpepe'. Een jaar later kon E.M.M. nog een beroep op hem doen bij de organisatie van het 125-jarig jubileum, waarvoor hij in het feestcomité zat. Jaap van Iwaarden overleed in 2011 op 97-jarige leeftijd.

Nog een ander trouw lid uit die tijd is Marien van de Plasse. Hij speelde in eerste instantie klarinet in strijkorkest Apollo, maar werd na de omvorming tot harmonie direct lid van E.M.M. Ook zette hij zich in voor de opleiding van nieuwe klarinetleerlingen. Van de Plasse is tot zijn overlijden in 1978 lid gebleven van de vereniging. Na zijn overlijden werd in het jaarverslag het volgende geschreven: *'Vele jaren lang was hij een zeer trouw lid die praktisch op geen enkele repetitie of optreden ontbrak. Niet de man die naar voren trad maar wel een muzikant waar je op aan kon. Wij mogen hem niet vergeten.'*

Eén van de leerlingen die Van de Plasse opleidde was zijn eigen zoon Rinus, die in 1950 op les ging. Net als zijn vader is Van de Plasse een trouw lid dat bijna nooit ontbreekt en inmiddels (anno 2014) 64 jaar lid is van de vereniging.

In het rijtje van trouwe leden hoort ook de naam van Adri Dek thuis. Hij speelde gedurende 52 jaar mee in de harmonie op saxofoon. In 1986 moest hij om gezondheidsredenen afscheid nemen van E.M.M. Als dank voor zijn jarenlange inzet werd hij benoemd tot erelid.

Adri Dek overleed in 2002 in de leeftijd van 82 jaar.

Dirigent A.B. Holster (1946 - 1971)

Gedurende ruim 25 jaar stond E.M.M. onder de muzikale leiding van Adriaan B. Holster. Direct na de Tweede Wereldoorlog werd hij aangenomen als opvolger van Piet Krijnsen en hij bleef dirigent van E.M.M. tot zijn overlijden in 1971.

Bij zijn aantreden was de in Hansweert woonachtige Holster al lange tijd actief in de muziekwereld. Van beroep was hij schoolmeester, maar daarnaast had hij zich op muzikaal gebied bekwaamd. Hij was niet alleen dirigent van verschillende muziek- en zangverenigingen maar speelde ook piano, componeerde muziekstukken en gaf de klarinetleerlingen van E.M.M. les. Holster was onder andere dirigent van de zangverenigingen Crescendo in Kruiningen en Zuiderstemmen in Hansweert, het Kruiningse strijkorkest Apollo en harmonie Scheldegalm in Hansweert.

In 1959 was Holster veertig jaar actief op muziekgebied. Bovengenoemde verenigingen besteedden gezamenlijk aandacht aan dit jubileum. Drie jaar later, op 19 mei 1962, werd Holster 60 jaar. E.M.M. bracht een serenade voor Hotel de Korenbeurs. Daarna werd samen met *'alle andere verenigingen'* een elektrisch scheerapparaat aangeboden.

In 1969 werd de waardering voor Holster nog eens uitgesproken in het jaarverslag: *'Onze dirigent mogen we natuurlijk niet vergeten in het verslag te noemen. Onversaagd en moedig durft hij het iedere week weer aan de soms wankelende lessenaar te bestijgen. Als Napoleon vuurt hij zijn mannen aan. Soms gooit hij de strijd plat als het gedonder over zijn linkerflank wat al te gortig wordt, maar over het algemeen kan hij door de tengels goed strak te houden excessen voorkomen. We mogen ons gelukkig prijzen deze aanvoerder te bezitten.'*

In december 1970 stopte Holster om gezondheidsredenen met dirigeren. Kort daarop, op 17 januari 1971, overleed hij. E.M.M., Scheldegalm en zijn andere verenigingen vergezelden hem naar zijn laatste rustplaats op de begraafplaats van Kruiningen, waar hij sinds enige jaren woonde. In het jaarverslag van 1971 staat het volgende over Holster opgetekend: *'Het was een begaafd musicus die wel de kennis maar niet altijd het goede materiaal bezat om tot de gewenste resultaten te komen. We konden altijd een beroep op hem doen en hij heeft ontelbare muziekstukken ge- en verschreven. Vele malen zorgde hij voor pianobegeleiding bij solistisch optreden van onze leden. Hij heeft ons niet naar ongekende hoogte kunnen brengen, maar we kunnen veilig stellen dat hij veel heeft bijgedragen om de harmonie in de vereniging te bewaren. We mogen en zullen hem niet vergeten.'* Holster werd opgevolgd door Richard van Soest.

Beschermheer Meijer (1971 - heden)

Van oktober 1971 tot oktober 1973 is Kees Meijer beschermheer geweest van de vereniging. Vanwege zijn overlijden in de herfst van '73 is hij maar korte tijd beschermheer geweest, maar in deze periode heeft hij volgens het toenmalig bestuur wel een *'onvergetelijke indruk'* achtergelaten.

De opening van de nieuwe gebouwen van aardappelbedrijf Meijer in Swifterbant vormde de aanleiding om hem te vragen als beschermheer. De reis werd samen met muziekvereniging Scheldegalm uit Hansweert gemaakt, waarmee in die tijd vaker werd samengewerkt. Het werd een dag om nooit te vergeten, aldus de toenmalige leden. Buiten de uitstekende verzorging in Swifterbant ontving de vereniging een royaal bedrag voor de medewerking.

Na het overlijden van Meijer werd zijn zoon Henk bereid gevonden het beschermheerschap over te nemen. Henk Meijer is tot heden toe (2014) eveneens steeds geïnteresseerd in het reilen en zeilen van de vereniging en ook op hem kan de vereniging telkens weer rekenen. Het contact met de beschermheer verloopt in veel gevallen via het bestuur, maar enkele keren is ook met het hele korps een bezoek aan hem gebracht. De eerste keer was in 1975 toen hem een serenade werd gebracht voor zijn vijftigste verjaardag. In 1985 werd opnieuw een serenade gebracht wegens zijn benoeming tot officier in de orde van Oranje Nassau. Beide keren werd het hele korps feestelijk onthaald in zijn woning aan de Zandweg.

In 1979 organiseerde Meijer zelfs een barbecuefeest voor de vereniging op zijn bedrijf in Rilland-Bath. Notulist Goedegebuure schrijft hierover: *‘Eén van de hoogtepunten van het jaar was zeker het barbecuefeest, ons aangeboden door onze beschermheer Meijer op zijn buiten te Rilland-Bath. Om de eetlust wat op te krikken was door de heren André Sinke en Ko Dek een puzzelrit georganiseerd welke per fiets moest worden verreden. Al met al werd het een genoeglijke avond.’* Het laatste optreden in samenwerking met Meijer is geweest op 1 juli 2012 toen E.M.M. werd gevraagd een koffieconcert te geven op Landgoed Rijckholt in Geersdijk, waar hij samen met zijn vrouw Leny verbleef.

Reimerswaalfestival (1973 - 2000)

Vanaf de oprichting van de zusterverenigingen binnen de huidige gemeente Reimerswaal heeft E.M.M. hiermee samengewerkt. Regelmatig werden optredens in de dorpen Hansweert, Yerseke, Waarde, Krabbendijke en Rilland gegeven en deden de muziekkorpsen van deze dorpen mee aan festivals en andere uitvoeringen in Kruiningen. Zo werd op 22 mei 1936 een concert gegeven op de Markt in Kruiningen door E.M.M., Mozart uit Yerseke, Concordia uit Krabbendijke en Rillandia uit Rilland.

Met name eind jaren '60 en begin jaren '70 was er een goede samenwerking met Scheldegalm uit Hansweert. Er werd gezamenlijk opgetreden bij verschillende gelegenheden, zodat de korpsen elkaar konden versterken. Ook werd verschillende keren samen een onderling solistenconcours georganiseerd en op sociaal gebied werden de banden eveneens versterkt.

Scheldegalm organiseerde in 1969 en 1970 zelfs een zes- en vierkamp waaraan de muzikanten van E.M.M. ook meededen.

Vanaf 1973 werd de samenwerking tussen de Reimerswaalse korpsen in een nieuw jasje gestoken, namelijk in de vorm van een jaarlijks terugkerend Reimerswaalfestival. In 1973 werd het eerste Reimerswaalfestival in Hansweert gehouden. Vervolgens vond het festival elk jaar in een andere kern plaats.

De festivals bestonden vaak uit een gezamenlijk optreden en/of een optocht en concertjes door de afzonderlijke verenigingen. Geregeld werden ook nieuwe dingen uitgetoetst, maar dat viel niet altijd in de smaak. Zo repeteerde E.M.M. in 1974 wekenlang samen met Mozart uit Yerseke en het majorettekorps uit 's Heerenhoek in de loodsen van beschermheer Meijer op een taptoe.

‘Het zou niet eenvoudig zijn om zonder ingewikkelde figuren het publiek te boeien, maar we putten moed uit de aanwezigheid van de majorettes uit 's Heerenhoek die met wat hoog opgevoerd textiel voor wat afleiding zouden kunnen zorgdragen’, aldus de notulist. En dat lukte aardig goed.

E.M.M. en Mozart stalen de show, maar laadden tegelijkertijd *‘de vloek’* van de rest van het musicerend volk op zich. Beide korpsen werd *‘in minder fraaie bewoordingen’* te kennen gegeven dat ze zich niet aan de regels van het spel hadden gehouden. Het was de bedoeling dat ieder korps zich afzonderlijk en zonder inschakeling van andere verenigingen zou presenteren.

In 1977 was het de beurt aan E.M.M. om een Reimerswaalfestival te organiseren. Na wat hoofdbrekens kwam de gemeente Reimerswaal met de uitkomst: of het Reimerswaalfestival gelijktijdig met de opening van het nieuwe gemeentehuis kon plaatsvinden? Als klap op de vuurpijl besloot

E.M.M. in 1989, 125 jaar. V.l.n.r.: Ko Dek, Ad van Nieuwenhuijze, Sjaak van Loo, Louw Dominicus, Joost de Wee, André Sinke, Jan Krombeen, Tanja Geertse, Leon Kriekaard, Jaap van Nieuwenhuijzen, Bart Kleingeld, Ko Kakebeeke, Wilma Lindenberg, Sylvia Burgel, dhr. Boneschanscher, Marleen Quaak, Leando van der Hart, Erik Kakebeeke, Patrick Leendertse, Peter Kakebeeke, René van den Berge, Marco Willeboer, Cor Goedegebuure, Bianca van der Schelde, Winnifred Willeboer, André Dek, Petra Willeboer, Rinus van de Plasse, Jochum Quaak, Ad de Nooijer, Ko Beerepoot, Marco Dek.

E.M.M. bij een Reimerswaalfestival jaren '70.

We herkennen v.l.n.r.: Jan Krombeen (bekkens), Adri Heijboer (grote trom), Leo Ruissen (kleine trom), Sjaak van Loo, André Dek, Ko Dek, Ko Kakebeeke, André Sinke, Hans Heijboer, Peter Kakebeeke, Elly Simonse, Rinus van de Plasse Sr. en Louw Dominicus.

E.M.M. tijdens een rondgang, jaren '70.

We herkennen v.l.n.r.: Frans Ivens, Bei Dek, Jan Krombeen, Jaap van Nieuwenhuijzen, Ko Dek, Louw Dominicus en Adri Dek.

de winkeliersvereniging die dag een braderie te houden en zo was het festival bij voorbaat al van voldoende publiek verzekerd. In combinatie met het mooie weer die dag werd het festival een succes. In 2000 werd in Kruiningen het laatste Reimerswaalfestival gehouden, dat samenviel met het tienjarig bestaan van klederdrachtvereniging Ôns Boeregoed.

Actie voor winkeliersvereniging (1968 - 1970)

In de eerste jaren dat camping en zwembad Den Inkel waren geopend, organiseerde de winkeliersvereniging van Kruiningen verschillende activiteiten om campinggasten naar de Kruiningse winkels te lokken. De camping en het zwembad waren in 1968 geopend. Aan dat laatste had E.M.M. ook haar medewerking verleend. Vanaf 1969 werkte de vereniging een aantal jaar mee aan de toeristenavonden die in het zomerseizoen op de Markt werden gehouden. Zes avonden achter elkaar waren de muzikanten dan in touw om de toeristen te vermaken en ondertussen wat proberen bij te verdienen. Dat laatste was niet altijd een groot succes. *'Het geheel bracht wel wat geld in het laatje, maar de kunst werd volgens insiders niet duur betaald'*, aldus het jaarverslag van 1970. Om de muzikanten niet te veel te belasten wisselde E.M.M. de optredens wat af door de ene avond met het korps te spelen en de andere avond de boerenkapel.

Uniformenfonds (1969 - 1974)

In 1969 werd op een algemene ledenvergadering de wens uitgesproken om nieuwe uniformen aan te schaffen. De meeste leden vonden echter dat de oude, die in 1955 waren aangeschaft, nog wel even mee konden. Er was bovendien te weinig geld om nieuwe uniformen te kopen. Hoewel niet direct nieuwe uniformen werden aangeschaft, werd besloten een uniformenfonds in het leven te roepen om te kunnen sparen voor nieuwe uniformen.

In 1970 werden diverse activiteiten ontketend om dit fonds te vullen. Er werden dat jaar een verloting, een bazaar en een rommelmarkt gehouden. Ook in de jaren die volgden werden deze activiteiten georganiseerd met het plan om in het jubileumjaar 1974 de nieuwe uniformen te kopen. Omdat de financiële situatie mager bleef werden in de loop van de tijd nog meer acties bedacht. Zo werden in 1973 renteloze aandelen uitgegeven van 10 gulden per stuk en werd eind 1974 gestart met het maandelijks ophalen van oud papier. De heren Willeboer van het loonbedrijf stelden hun tractor met wagen hiervoor belangeloos ter beschikking. De opbrengsten waren de eerste maanden boven verwachting, maar in 1976 werd deze activiteit gestaakt vanwege de lage oudpapierprijzen, de animo onder de leden en omdat het doel was bereikt.

Op zaterdag 7 september 1974 vierde E.M.M. haar 110-jarig bestaan en het was de bedoeling geweest de uniformen dan te presenteren. Helaas waren deze door een communicatiefout niet op tijd gereed en werd het jubileum nog in oude uniformen gevierd.

De viering van het 110-jarig bestaan was vanwege de krappe positie van de kas een bescheiden feest. Scheldegalm uit Hansweert, Mozart uit Yerseke en Voorwaarts uit Vlaardingen, dat zelf maanden vooraf al had gevraagd te mogen komen spelen, verleenden hun medewerking. De bedoeling was geweest een taptoe te houden op de Markt, maar vanwege de slechte weersomstandigheden kon deze niet doorgaan en werd het optreden naar Ons Dorpshuis verplaatst. Hoewel niet op een hoge opkomst was gerekend moesten er stoelen worden bijgezet en uiteindelijk moesten er zelfs mensen staan. Ondanks het slechte weer werd het dus toch een geslaagd feest.

Dirigentenwisselingen na A.B. Holster (1971 - heden)

Na het overlijden van Holster in 1971 werd Richard Van Soest bereid gevonden het stokje bij E.M.M. over te nemen. *'Na een persoonlijk gesprek werd wederzijds een proeftijd ingesteld wat resulteerde in een los-vast huwelijk van Soest-E.M.M. Naar het zich laat aanzien is het geen modern en hip, maar een oerdegelijk oudernets huwelijk.'* Uiteindelijk werd het toch wel een wat modern huwelijk. Eind 1975 moet Van Soest om gezondheidsredenen stoppen met dirigeren, maar na verschillende dirigentenwissels in de tussenliggende jaren wilde hij begin '82 opnieuw een verbintenis met E.M.M. aangaan. Dit keer duurde het 'huwelijk' echter maar een jaar.

In die tussenliggende periode beleefde E.M.M. nog wel een unicum, want in 1975 trad toenmalig conservatorium studente Annemarie Hoefijzers uit Kloosterzande aan als dirigent. Dat was bijzonder, want zij was niet alleen de eerste vrouwelijke dirigent van E.M.M., maar ook van heel Zeeland. Ze gaf al eerder klarinet- en saxofoonlessen aan leerlingen van E.M.M. en werd na het vertrek van Van Soest als invaller gevraagd. Dat beviel zo goed dat E.M.M. haar graag wilde houden als dirigent. Helaas duurde ook deze verhouding maar kort, want Hoefijzers trouwde in 1977 en nam na haar huwelijk afscheid als mevrouw Jansen-Hoefijzers.

Jansen-Hoefijzers werd opgevolgd door schoolmeester P.U. (Peter) Schaar uit Rilland. In eerste instantie miste E.M.M. de charmante hand van Annemarie, maar al snel bleek Schaar ook geknipt voor deze taak, aldus het jaarverslag. Toch duurde het niet lang voordat er donkere wolken aan de hemel verschenen. Binnen twee jaar na zijn aantreden bleek Schaar helemaal niet zo tevreden over de inzet van de leden. Op de ledenvergadering van november 1980 gaf hij zelfs aan dat als het zo door zou gaan het beter zou zijn dat één van de leden tot drie zou tellen en men dan naar eigen goeddunken muziek zou gaan maken. ‘Op dit niveau is een dirigent echt overbodig’, stelde hij. Daarnaast verzocht hij de leden wat kalmer te zijn tijdens de repetities en *het produceren van onhygiënische geluiden* na te laten. Uiteindelijk besloot hij omwille van zijn drukke werkzaamheden begin 1982 af te treden.

Schaar werd voor korte tijd, tot maart 1983, opgevolgd door Van Soest, waarna Ad den Dekker uit ’s Gravenpolder het stokje van hem overnam. Den Dekker was aanvankelijk slagwerkinstructeur bij E.M.M., maar bleek bij het korps ook goed te liggen. Dankzij hem verschenen regelmatig muziekstukken op de lessenaar die tot samenwerking van de harmonie en de slagwerkgroep leidden. Ook het melodisch slagwerk deed toen zijn intrede. Den Dekker bleef dirigent bij E.M.M. tot september 1988. Den Dekker werkte als muziekleraar aan de Zeeuwse Muziekschool en vestigde een muziekzaak in Kapelle die onder zijn naam nog altijd bestaat.

Na Den Dekker trad Ad van Nieuwenhuijze uit Kruiningen aan als dirigent. Onder zijn enthousiaste leiding stuwde hij E.M.M. op naar grote muzikale hoogtepunten. Van Nieuwenhuijze was technisch medewerker bij Fokker, maar rondde in de periode bij E.M.M. zijn HaFaBra-dirigentenopleiding af. Tevens speelde hij niet onverdienstelijk trombone. Van Nieuwenhuijze nam in september 1995 afscheid als dirigent van E.M.M.

Een vervanger werd gevonden in de persoon van Kees Nijse uit Nieuwdorp, later Kats. Net als zijn voorganger rondde deze chemisch analist in zijn periode bij E.M.M. de HaFaBra-dirigentenopleiding af. Nijse begon bij E.M.M. als slagwerkinstructeur en werd later pas dirigent van de harmonie. Ook dirigeerde hij rond de eeuwwisseling een korte periode het pas opgerichte jeugdorkest.

Met Nijse ging de harmonie voor het eerst sinds jaren weer naar het KNF-concours in Middelburg. Nijse heeft als dirigent bij E.M.M. beslist andere wegen bewandeld dan voordien gebruikelijk was en heeft een andere toon gezet: hij arrangeerde klassieke werken voor onze harmonie, zoals Fanfare La Peri van Paul Dukas en delen uit de Vuurvogel van Igor Strawinsky. Zo toonde hij aan dat E.M.M. ook klassieke werken kan vertolken. Ook componeerde hij na het overlijden van André Sinke de mars ‘Dré de Post’ als homage aan dit trouwe lid.

Daarnaast maakte Nijse zich sterk om uitvoeringen rondom een thema te organiseren. Dit werd een groot succes. Het laatste concert dat hij bij E.M.M. dirigeerde was de jaaruitvoering op 2 februari 2002. Met de slagwerkgroep en het jeugdorkest was hij al in de zomer van 2001 gestopt.

Na een lange sollicitatieprocedure werd J.H.T. (Jos) Curfs in 2002 aangenomen als nieuwe dirigent. Curfs was voorheen trompettist bij de Marinierskapel. Helaas werd Curfs al vrij snel na zijn aantreden ernstig ziek. Hij overleed nog datzelfde jaar. Tijdens zijn ziek zijn had de harmonie al kennis kunnen maken met Maurice Verhoeven uit Bergen op Zoom, die toen regelmatig inviel. Hij stemde in om E.M.M. te blijven dirigeren en bleef dit doen tot de zomer van 2006. Op zijn initiatief werd onder andere een workshopdag georganiseerd, waarbij de verschillende secties apart les kregen van collega’s en bevriende musici van Verhoeven.

Na Verhoeven is Dominique Capello uit Hellevoetsluis voor korte tijd dirigent geweest bij E.M.M. Helaas mistte de 'klik' en nam hij eind 2006 alweer afscheid van de club.

Zo vlak voor de jaarlijkse uitvoering zat het bestuur flink met de handen in het haar, maar gelukkig bood Maarten Burger uit Wemeldinge aan ons uit de brand te helpen tot die tijd. Dat beviel uiteindelijk van beide kanten zo goed dat Burger in 2014 nog steeds wekelijks voor de club staat.

E.M.M. in mineur (1978 - 1986)

Zoals er in de maatschappij op allerlei gebied golfbewegingen te zien zijn, ontkomt ook E.M.M. daar niet aan. Na een opleving half jaren '60 ging het tien jaar later weer langzaam bergafwaarts met de animo voor de vereniging. In 1978 verscheen er zelfs door de geringe muzikale activiteiten niet eens een echt jaarverslag. De secretaris noemde het meer een *'herderlijk schrijven'* waarin hij aan de hand van negen stellingen de leden aan het denken wilde zetten over 'hoe nu verder met E.M.M.?'.
De reeds enkele malen niet doorgegangene uitvoering bracht de voorzitter tot het kookpunt en resulteerde in het besluit om, al waren we maar met zeven man, een uitvoering te geven.... We mochten ons in een goed publiek verheugen en het gebodene mocht er zijn, de kritieken waren gunstig. De avond werd afgesloten met een bal na met de Evergreens en een batig saldo.'

In 1979 stelde hij dat de vereniging in een dieptepunt verkeerde. Toch was er in 1979 een goed geslaagde uitvoering in samenwerking met zangvereniging Crescendo. Het 115-jarig bestaan werd dat jaar sober op de braderie herdacht. Verder werd er in 1979 een plan de campagne opgesteld om de club weer nieuw leven in te blazen. Besloten werd bij de scholen langs te gaan om leerlingen te werven. Dat werd toen voor de eerste keer gedaan, maar in 2014 is het inmiddels een jaarlijks terugkerend ritueel geworden. Ook kwam Joost de Wee met het voorstel opnieuw een drumband op te richten. Aan dit verzoek werd begin jaren '80 gehoor gegeven. Het was ook De Wee die in 1983 meehielp de schooljeugd enthousiast te maken voor het bespelen van de klarinet. Dat leverde tien nieuwe leerlingen op.

Ondanks de nieuwe aanwas waren de effecten nog niet direct zichtbaar. Hoewel dirigent Ad den Dekker in zijn 'jaarverslag' van 1987 vrij positief was over het korps waren nog niet alle zorgen verdwenen. De inzet van de leden was erg goed, maar zowel bij de harmonie als de drumband was de bezetting minimaal. Er waren zes drummers, twee leerlingen en 27 muzikanten in de harmonie. De harmonie had daarnaast veel jeugdige leden die de repetitieavonden maar tot de pauze bezochten. De tweede helft van de avond waren er vaak nog maar tien muzikanten om te oefenen. Toch was het juist de jeugd die ervoor zorgde dat het *'vuurtje bij E.M.M. brandende bleef'*. Hoewel secretaris Goedegebuure zijn jaarverslag van 1986 begon dat het jaar in het teken stond van *'HELP E.M.M. VERZUIPT'* schreef hij ook dat de vereniging *'gelukkig een stel enthousiaste jongeren bezit, die in een beperkt aantal jaren heeft bewezen dat zij uit het goede hout zijn gesneden. Met zo'n stel kan E.M.M. eenvoudig niet kapot'*.

Heroprichting drumband (1982 - heden)

Na meer dan tien jaar zonder drumband bleek er toch weer behoefte te zijn aan een aparte afdeling van slagwerkers, mede om weer nieuwe leden te werven.

In 1982 werd gestart met een nieuwe groep drummers, onder leiding van Ad den Dekker. Animo was er genoeg, gezien het aantal van veertien leerlingen.

Op Koninginnedag 1983 presenteerde de groep zich voor het eerst aan de Kruiningse bevolking. Het bleef tot op het laatste moment spannend of alles zoals gepland kon doorgaan. Allereerst waren er tot op de avond vooraf geen uniformen. Deze waren wel besteld, maar konden niet op tijd geleverd worden. Uiteindelijk konden de bestelde broeken en zwarte bontmutsen de avond vooraf in Roosendaal worden afgehaald. Enkele moeders van de drummers hadden groene capes genaaid, zodat het een keurig geheel werd.

Op de dag zelf kwam instructeur Den Dekker in eerste instantie niet opdagen, maar na een telefoontje was hij er razendsnel. De jonge drummers konden immers nog niet zomaar alleen de straat op worden gestuurd. Onder begeleiding van Den Dekker verliep het uiteindelijk goed.

‘De start was wat onwennig en het tempo wat hoog, maar het publiek was ingetogen en unaniem was men van mening dat het korps weer voor de dag kon komen’, beschrijft het jaarverslag. Na de vliegende start in 1982 liep het ledenaantal de eerste jaren wel iets terug, maar het is nooit meer zover gekomen dat de slagwerkgroep moest worden opgeheven wegens een tekort aan leden.

Na den Dekker heeft de slagwerkgroep vervolgens onder leiding van de volgende instructeurs gestaan: Ad van Nieuwenhuijze (1988 tot 1992), Hans Reijerse, Johan van Vossen, Kees Nijse (2001 tot 2003) en sinds 2003 René Kaljouw.

Deelname concoursen (1949 - 2000)

De laatste decennia is E.M.M. steeds minder vaak gaan deelnemen aan concoursen, maar er is een periode geweest dat dat anders was. Van 1949 tot 1952 nam E.M.M. elk jaar deel aan het concours. Die concoursen werden gehouden in respectievelijk Oostkapelle, Yerseke, Middelburg en Heinkenszand. Ook in 1956, 1957, 1958 en 1962, 1964 en 1965 deed E.M.M. mee aan het concours. Ondanks de regelmatige deelname waren de resultaten meestal niet heel denderend. Over het concours in 1958, dat plaatsvond in Arnemuiden, schreef toenmalig secretaris Goedegebuure in het jaarverslag: *‘Het spel werd slechts gehonoreerd met 142 punten, wat een derde prijs opleverde. Gelukkig mochten we onze toeters behouden’*.

In 1956, toen het concours plaatsvond in Domburg, was het dirigent Holster die niet te spreken was over het optreden van E.M.M. Direct nadat het korps gespeeld had keerde hij, driftig als hij kon zijn, huiswaarts. De manier waarop E.M.M. van zich had laten horen was ver beneden peil vond hij. Des te groter was de verbazing en vreugde bij de achtergebleven leden toen de uitslag van de jury bekend werd: een eerste prijs met 175 punten. Na een telefoontje van één van de leden keerde Holster alsnog terug om de prijs in ontvangst te nemen. In 1959 ging het eigenlijk al mis in de aanloop naar het concours.

E.M.M. in 1977, Reimerswaalfestival en opening nieuw gemeentehuis.

Zittend v.l.n.r.: Cor Goedegebuure, Henk Meijer (beschermheer), Adri Heijboer, Kees Sinke, Jan Krombeen, Marco Dek, Rinus van de Plasse, Peter Kole, Joke Heijboer. Staande: Jaap van Nieuwenhuijzen, Ko Dek, Frans Ivens (ged.) André Sinke, Adri Dek, Bei Dek, onbekend, Louw Dominicus, André Dek, Peter Kakebeeke, Sjaak van Loo, Annemarie Hoefeijzers (dirigente), Engel Sinke, onbekend kind, Bram Gerritse.

E.M.M. tijdens een rondgang, Hoofdstraat, ca. 1980

Goedegebuure schreef in het jaarverslag: *‘Op 6 mei beleefden we een zeer onrustige repetitie. Nog slechts enkele weken van het concours verwijderd zijnde, bracht enkele leden ertoe hun bezorgdheid naar voren te brengen over de gang van zaken en probeerden de leiding te bewegen niet aan het concours deel te nemen. Niet alle leden gingen evenwel met dit voorstel akkoord, en na een geamuseerde doch felle discussie werd besloten om alles op alles te zetten om zo goed mogelijk voor de dag te komen.’* Op 18 mei gingen de leden van E.M.M. per bus op weg naar het concours dat plaatsvond in 's-Heer Arendskerke. Het plan was, om de nervositeit weg te werken, het eerste deel van ‘de Garde’ van Cori te spelen. *‘Maar omdat Cori in de jury bleek te zitten, werd besloten deze persoon niet direct in het harnas te jagen. We hadden de mars echter zonder bezwaar ten gehore kunnen brengen, want de jury was niet te vermurwen en E.M.M. moest genoeg nemen met 157 punten, wat een tweede prijs betekende.’*

Toen E.M.M. in 1962 opnieuw aan het concours wilden deelnemen, zat het alweer niet mee. Toen iedereen was gearriveerd op de betreffende locatie in Kortgene waren de partituren zoek. De secretaris bleek deze in de bus te hebben laten liggen en een wilde achtervolging met de auto van de voorzitter op zoek naar de bus bleek de enige manier om de stukken weer terug te krijgen. Dit keer behaalde E.M.M. 142 punten, een derde prijs. Maar ondanks dit droeve feit was de stemming onder de leden goed, meldt het jaarverslag.

In 1964 vond een bijzonder concours in Kruiningen plaats, dat beschreven wordt onder het kopje ‘100-jarig bestaan’. In 1965 werden de concoursstukken tot twee keer toe geoefend, maar nam het korps uiteindelijk niet deel, omdat te weinig leden aanwezig konden zijn bij het concours.

In de jaren erna had de vereniging vaak genoeg aan zichzelf om het hoofd boven water te houden in plaats van ook nog mee te doen aan concoursen. Toch wilde dirigent Van Soest in 1975 graag aan een concours deelnemen. In dat jaar stelde hij tot doel eens in de vijf jaar aan een concours mee te doen. Daarom werd op 14 juni 1975 meegedaan aan het concours in Den Brielle. *‘Als echte nazaten van Lumey met zijn geuzen zonden we de zaak daar eens eventjes klaren, maar het kritisch verslag loog er niet om. Hiervan enkele passages: ‘Vooraf de Choral and Rockout werd met zware stiefels het graf ingeschopt. ‘Troebel klankbeeld’, ‘Het mag geen gevecht worden tegen elkaar, maar het elkaar dienen’, ‘onsamenhangende, ongestructureerde geluiden, veel onnodig lawaai’. ‘K levert een vet, bepaald onhygiënisch geluid op’. Vermoedelijk heeft iemand in K een wind laten vliegen. Misschien is het aan te bevelen bij toekomstig be-*

zoek aan concoursen alle ingangen af te stoppen... We kregen 258 punten, goed voor een tweede prijs. Gezien het zeer slechte verslag moeten we blij zijn dat ze onze toeters niet hebben afgepakt. Als geslagen bonden gingen we naar huis... Alva had wat mij betreft den Briel wel kunnen houden.' Met die uitslag in gedachten duurde het tot 2 maart 1991 voordat de muzikanten het weer aandurfd en zich op een concours te vertonen. Toen werd meegedaan aan het concours in Goes. Volgens het jaarverslag 'was het resultaat niet slecht, maar ook niet goed genoeg voor een eerste prijs, we werden tweede'. Het laatste concours waaraan E.M.M. deelnam was het KNF-concours in Middelburg in 2000. Onder leiding van Kees Nijse haalde de harmonie een krappe eerste prijs in de laagste afdeling, maar was daar heel tevreden mee.

E.M.M in 1985 bij een serenade in de tuin van de beschermheer H.J. Meijer aan de Zandweg.

De drumband; w.o. Matthieu Huissoon, Leonard Huissoon, Patrick Leendertse, Leando van der Hart, Paul Goedegebuure, René van den Berge, Anita van Nieuwkerk, Willeke Onderdijk, Johan Fraanje. Jonge blazers (zonder uniform) v.l.n.r. op de voorste rij: Wilma Lindenberg, Tanja Geertse, Bianca van der Schelde, Leon Kriekaard, Jochum Quaak, Misha Impens, Marleen Quaak en Anouchka de Munck.

125-jarig jubileum (1989)

In 1989 vierde E.M.M. voor het eerst in 25 jaar weer een jubileum op een grootse manier. De vereniging bestond 125 jaar en het plan was dit samen met de Kruiningse bevolking tijdens de braderie op 2 september te vieren. Een commissie van VUT-ers, bestaande uit de leden Cor Goedegebuure, André Sinke en Jaap van Iwaarden en commissaris J. Boneschanscher bereidde de festiviteiten voor. Al weken van tevoren verschenen er stukjes in de Reimerswaalse Omroeper en hing het hele dorp vol met raambiljetten met de aankondiging van het jubileumfeest. Om de aandacht nog eens extra op dit feest te vestigen hield de harmonie op 22 en 29 augustus een rondgang door het dorp met onze eigen 'dorpsomroeper' André Sinke, welke een ieder die het horen wilde, met luide keel, informeerde over het naderende spektakel.

Het feestcomité had gekozen voor een dorpsfeest in grootmoeders stijl. Er was onder andere samenwerking met de winkeliers die een groots opgezette braderie organiseerden en met de brandweer die de kerktoeren openstelde en een antieke brandweervagen hadden gehuurd. Daarnaast was de Kruiningse bevolking opgeroepen zich te kleden in een ouderwets tenue. Tot op het laatst bleef het spannend hoe dit zou uitpakken, maar op de dag zelf bleek de deelname onverwacht groot. Kruiningen leek voor een dag terug in de tijd met de aanwezigheid van een barbier, visventer, eierverkoper, melkboer inclusief kar met melkbussen, tientallen boeren en boerinnen in dracht, verschillende 'stadse juffen', notabelen met hoge hoed, enzovoorts.

Het feest en de braderie werden geopend met de afdaling van de toren door een muzikant. Daarna maakt E.M.M., in oude stijl gekleed, een rondgang over de braderie, waarbij tevens het varken voor de slacht werd weggebracht. Daarna was er een bruilofsreceptie op de Markt voor de Korenbeurs, waarbij de 60-jarige bruiloft van het echtpaar Van Stee-Steveense in 1864 werd nagespeeld. 's Middags was er een nostalgische optocht met aansluitend op het Oude

E.M.M. in de optocht t.g.v. het 125-jarig bestaan in 1989.

We herkennen: Jan van de Parel met het oude vaandel voorop, daarachter v.l.n.r. René van den Berge, Ad de Nooijer, Leando van der Hart, Henry van der Hart, Jan Krombeen, Jaap van Nieuwenhuijzen, Paul Goedegebuure, Patrick Leendertse.

Plein een dorpsfeest, waarbij werd getoond hoe in vroegere jaren de graanoogst werd verwerkt. Tevens was er een optreden van de volksdansgroep Damavro, begeleid door EMM.

Het dagprogramma werd afgesloten met een concert door het seniorenorkest in de Hervormde Kerk. 's Avonds was er een lampionoptocht en het geheel werd afgesloten met een groot bal in Ons Dorpshuis. Voorafgaand aan dit feest was er op vrijdagavond 1 september een receptie in Ons Dorpshuis waar onder andere bestuursleden van zusterverenigingen, het gemeentebestuur, een afgevaardigde van de KNF en besturen van andere Kruiningse verenigingen E.M.M. kwamen feliciteren. Aansluitend aan de ledenvergadering van 7 april hadden de muzikanten zelf het jubileum al gevierd met een koud buffet.

Nieuwe uniformen (1990)

Na zich gedurende vijftien jaar in de beige uniformen te hebben vertoond, vonden bestuur en leden van E.M.M. het in 1990 tijd voor nieuwe uniformen. Om hiervoor geld bijeen te brengen werd in april gestart met een lijstcollecte met een serenadeactie. Wie 50 gulden of meer doneerde ontving een serenade. Dat leverde aardig wat serenades op. Mede dankzij een gulle gift van beschermheer Henk Meijer kon al in hetzelfde jaar overgegaan worden tot bestelling van de uniformen. Wel werd nog een aanvullend bankkrediet van f 8.000,- aangevraagd, waarvoor de gemeente Reimerswaal het eerste jaar de rente wilde betalen. Een groot deel van dit bedrag, f 5.000,-, werd overigens gebruikt voor de aanschaf van instrumenten, waaronder een euphonium. In oktober 1990 was er een kijkavond voor uniformen en de leden kozen voor een bordeaux rode uniformjas met een zwarte broek.. Petten werden uiteindelijk niet meer aangeschaft. Tijdens de jaaruitvoering van 2 februari 1991 werden de nieuwe uniformen aan het publiek getoond. Deze uniformen worden anno 2014 nog steeds gedragen.

Spekken van de kas (2014)

In de loop der tijd is de manier om geld te verwerven de afgelopen decennia veranderd. Donateurs zijn altijd wel gebleven, al is de manier van het innen van de bijdragen wel veranderd. Tot begin jaren '80 werden de donateursgelden aan huis opgehaald voorafgaand aan de uitvoering. Vanwege de modernisering van de bankzaken worden donateurs nu jaarlijks aangeschreven en worden de bijdragen per bank overgemaakt. Het aantal donateurs daalt de afgelopen jaren gestaag, met name door vergrijzing. De laatste grote donateursactie is in 1991 gehouden. Dat leverde 160 nieuwe donateurs op. In totaal waren er toen ruim vierhonderd donateurs. In 2003 waren er nog een kleine 250 donateurs en in 2014 zijn dat er nog circa 160.

Vanaf 1987 heeft E.M.M. een groot aantal jaren meegedaan aan de Grote Clubactie, een landelijke actie waaraan allerlei verenigingen kunnen meedoen. De eerste jaren werden de clubloten samen met de voetbal- en mandolinevereniging verkocht. E.M.M. ging dan musicerend door het dorp, terwijl de leden van de andere verenigingen de deuren langs gingen. Later gingen de verenigingen ieder hun eigen weg. De actie bracht altijd aardig wat geld in het laatje, maar omdat de animo onder de leden van E.M.M. de afgelopen jaren steeds verder terugliep, is besloten niet meer deel te nemen aan de Grote Clubactie.

Een andere om het jaar terugkerende actie is de collecte voor het Anjerfonds. Sinds 1993 voeren de mandolinevereniging en E.M.M. de collecte beurtelings uit. De opbrengsten uit deze collecte is gering, maar medewerking garandeert wel een aanspraak op dit fonds bij aanschaf van nieuwe instrumenten.

Tot slot vormt de oliebollenverkoop sinds 1993 een bijna jaarlijks terugkerende activiteit om de kas van de club te spekken.

Groeiend ledental (1989 - heden)

Sinds het 125-jarig bestaan heeft E.M.M. zich geen zorgen meer hoeven maken over haar bestaansrecht. Het ledental is na 1989 gestegen van veertig naar ongeveer zestig in 2005 en bedraagt op het moment van schrijven 55. Halverwege de jaren '90 steeg het aantal leerlingen vooral doordat gestart werd met een blokfluitgroep, onder leiding van Anita Hagen. In haar keuken hebben veel kinderen de eerste beginselen van het muziek maken onder de knie gekregen. Dankzij haar inzet waren er ook veel startende leerlingen op andere instrumenten. Zoveel, dat rond de eeuwwisseling een jeugdorkest met achttien muzikanten gevormd kon worden. Het jeugdorkest stond de eerste twee jaar onder leiding van Kees Nijssse.

In september 2001 nam Judith van Boven uit Krabbendijke deze taak over. Zij dirigeerde het orkest tot eind 2005, dat toen te klein werd om nog als orkest te kunnen functioneren. Er waren toen nog wel zestien blokfluiters, maar het aantal nam snel af tot zes in 2006 en is sinds die tijd op dat niveau blijven schommelen. Na de verhuizing van Hagen in 2003 hebben achtereenvolgens Margot den Toonder en Janneke de Blois leiding gegeven aan de blokfluitgroep.

Sinds 2009 geeft Jan-Hans Mathlener uit Hansweert de blokfluitleringen les. Sinds eind jaren '90 hebben muzikanten van E.M.M. verscheidene keren het initiatief genomen tot oprichting van een dweilband. Er is ook twee periodes een dweilband geweest, maar door een gebrek aan enthousiaste muzikanten strandde dit initiatief beide keren.

Hoewel er in die jaren toenemende belangstelling voor blaasinstrumenten was beleefde de slagwerkgroep een wat moeilijker periode. Er was wel wat jonge aanwas maar omdat veel ervaren leden stopten was het lastig met de slagwerkgroep de straat op te gaan. Omdat ook het zwaar koper in de harmonie wat ondervertegenwoordigd was, werd samenwerking gezocht met Concordia in Krabbendijke, dat met soortgelijke problemen kampte. Vanaf het begin van deze eeuw tot 2008 werden nagenoeg alle rondgangen samen gedaan, wat betekende dat voor bijvoorbeeld Koninginnedag, de wandelvierdaagse, de Sinterklaasintoelt en andere serenades telkens twee werd gespeeld, één keer in Kruiningen en één keer in Krabbendijke.

De slagwerkgroep in 2009, marsrepetitie voor deelname dodenherdenking in Yerseke.
V.l.n.r. voorste rij: Noor Gijssel, Emma Gijssel, Emilia Maas. Middelste rij: Noud van Spall, Chayrnhó Romano, Elisa Soosaipillai, Sil van Liere, Dion Schieman, Corné Gijssel en de instructeur René Kaljouw.

De slagwerkgroep op 4 mei 2009, dodenherdenking te Yerseke.
V.l.n.r. Dion Schieman, Emma Gijssel (ged.) Noud van Spall, Noor Gijssel, Corné Gijssel, Maarten Penning, Sil van Liere, Elisa Soosaipillai, Chayrnhó Romano.

Nieuwe generatie bestuursleden (1980 - heden)

Nadat de vereniging jarenlang gesteund had op de trouwe bestuursleden Ko Kakebeeke, Cor Goedegebuure en Bei Dek, trad in de loop van de jaren '80 geleidelijk een nieuwe generatie bestuurders aan. Eén bestuurslid uit die periode stopte echter nog niet met zijn taken: Louw Dominicus. Als beginnend muzikant begon hij in 1955 met het spelen van signaalhoorn in de drumband. Na zijn militaire dienst, waarschijnlijk in 1960, stapte hij over op piston en ging meespelen in de harmonie. Vanaf 1964, het jaar waarin E.M.M. honderd jaar bestond, werd hij bestuurslid. Gedurende enkele jaren nam hij ook het secretariaat over van C. Goedegebuure, maar de meeste jaren was hij algemeen bestuurslid. Pas in 2004 stopte hij als bestuurslid. Op dit moment speelt hij trompet binnen de harmonie en draagt hij zorg voor het muziekarchief. Zoals eerder geschreven volgde Sjaak van Loo in 1984 Bei Dek op als penningmeester van de vereniging. Mede dankzij zijn interesse en de ontwikkelingen op gebied van automatisering zijn onder zijn leiding verschillende moderniseringen doorgevoerd.

Terwijl bij zijn aantreden het donateursgeld nog aan huis werd opgehaald, maakten de meeste donateurs al snel hun bijdrage per bank over. Ook de jaaroverzichten werden niet langer alleen op papier gemaakt. In 1987 presenteerde Van Loo op de algemene ledenvergadering het eerste met de computer vervaardigde jaaroverzicht.

In 1998 droeg Van Loo zijn taak als penningmeester over aan Petra Koster-Willeboer, die tot 2003 penningmeester was en vervolgens nog een jaar als secretaris in het bestuur aanbleef. Sinds 2003 is Erik Kakebeeke penningmeester. Van Loo speelt inmiddels ruim 40 jaar trompet in de harmonie en is sinds 2005 weer bestuurslid van de vereniging. Zijn dochter Marjet is een aantal jaren slagwerker geweest en ook als (jeugd)bestuurslid actief geweest voor de vereniging. Na de beginselen van het koperblazen van hun vader te hebben geleerd hebben zijn zoon Rik en dochter Linda op respectievelijk trompet en hoorn ook enige tijd het korps versterkt.

Voorzitter Ko Kakebeeke werd in 1995 opgevolgd door Anita Hagen, de eerste vrouwelijke voorzitter van E.M.M. Hagen speelde op dat moment cornet in de harmonie en gaf blokfluitles aan een groot aantal leerlingen. Ook haar kinderen Andrea, Sjoerd en Willem speelden in die periode in de harmonie en slagwerkgroep. Tot haar verhuizing naar Wilhelminadorp in 2003 bleef Hagen voorzitter, maar inmiddels was ze, vanwege gebrek aan blazers van het zwaar koper, opgestapt naar euphonium.

Hagen werd opgevolgd door alt-saxofonist Jantine Jumelet, maar is sinds 2011 weer actief als voorzitter. Dit keer heel modern in de vorm van een duobaan. Samen leiden Hagen en Jumelet de club met veel enthousiasme en zijn de taken voor beiden goed te behappen.

Onder de kop 'Samenstelling bestuur' werd al beschreven dat secretaris Cor Goedegebuure in 1987 werd opgevolgd door Peter Kakebeeke, die bij E.M.M. alt-saxofoon speelde. Hij bleef secretaris tot 2003 en nam in 2012 na ruim 41 jaar actief te zijn geweest als muzikant afscheid van E.M.M. Sinds zijn aftreden is het secretariaat achtereenvolgens in handen geweest van Petra Koster-Willeboer, Herma Quist-Overbeeke, Willeke Polderman en sinds 2012 in die van Corinda Heiboer, die al langer als (jeugd)bestuurslid deel uitmaakte van het bestuur.

Een trouw lid, dat geen bestuurslid is geweest maar zeker genoemd moet worden is Jan Krombeen. Deze fluitist is sinds 1947 lid van E.M.M. en bezoekt nog steeds wekelijks de repetities. Naast fluit speelde hij tijdens de rondgangen indien nodig ook de bekkens en de grote trom. Ook als archivaris kan de vereniging op hem rekenen. Bij zijn huldiging voor veertig jaar lidmaatschap op 20 februari 1987 werd in de notulen het volgende opgetekend: *'Jan, vrij stil, maar een goed lid van onze vereniging. Op alle posten instelbaar. In het orkest bespeelt hij de fluit, maar zodra hij in de buitenlucht komt ontpopt hij zich als een veelzijdig talent. De bekkens bespeelt hij als geen andere. Bij afwezigheid van de grote tamboer beslaat hij de grote trom en op feestdagen als de gemoederen door het dolle heen zijn draagt hij de grote trom met veel verve. Het is geen Berdien, maar een lid om trots op te zijn.'* Op dit moment bestaat het bestuur uit de voorzitters Anita Hagen en Jantine Jumelet, secretaris Corinda Heiboer, penningmeester Erik Kakebeeke en de leden Helma Harthoorn, Martijn Poleij en Sjaak van Loo.

E.M.M. Koninginnedag 1999.

Achterste rij v.l.n.r.: Kees Nijssse, Jaap van Nieuwenhuijzen, Willem Hagen, André Dek, Ko Kakebeeke, Peter Kakebeeke, Erik Kakabeeke, Peter Beerepoot, Sjaak van Loo, Matthijs Willeboer, Ko Beerepoot. Middelste rij: Anita Hagen, Louw Dominicus, Willeke Polderman, Lydia Willeboer, Rinus van de Plasse, Jan Krombeen, Petra Willeboer, Kim Vroonland, Herma Overbeeke, Colinda Vroonland, 3e rij: Linda van Loo, Arianne Willeboer, Astrid Polderman, Voorste rij: Jef Herwig, Marjet van Loo, Sjoerd Hagen, Tjaco Oostdijk en Niels Willeboer.

E.M.M. koffieconcert in Den Inkel 2008.

Achterste rij: Ko Kakebeeke, Peter Kakebeeke, Sjaak van Loo, Gertjan Kruijs Voorberge, Ans van Griethuizen, Martijn Poleij, Marco de Kraker en Erik Kakebeeke. Middelste rij: Marian Steutel, Marie-Hélène Jonker, Rinus van de Plasse, Anita Hagen, Jantine Jumelet, Joost Slabbekoorn, Jan Krombeen, Louw Dominicus, Lidy Zappey, Ko Beerepoot en Maarten Burger. Voorste rij: Robert de Kraker, Marjet van Loo, Nicole Ooms-Beerepoot, Anniek Harthoorn, Willeke Polderman, Maartje Slabbekoorn, Denise Steendijk, Corinda Heiboer, Jessica Poleij en Marite Heiboer.

Jaaruitvoering (1975 - heden)

Met de groei van het aantal leden van E.M.M. hebben de winteruitvoeringen een heel ander karakter gekregen. Vele jaren was het de gewoonte dat er na het spelen van enkele muziekstukken een toneelstuk werd opgevoerd met bal na. Een vrij korte periode werd hier vanaf gezien, maar dat was vanwege geldgebrek (o.a. in 1976).

Na ruim tien jaar mineurstemming over de uitvoering wordt er in het jaarverslag van 1988 weer geschreven over een succesvolle uitvoering met een zaal vol publiek. Toneelgezelschap ‘Kom t’r us ni kiek’n’ uit Yerseke trad die avond voor het eerst op de uitvoering op, het bleek een succesformule die verschillende jaren stand heeft gehouden. In 1990 pulde het publiek zelfs bijkans uit de zaal, maar dat kwam mede doordat deze uitvoering door de personeelsvereniging van de Gemeente Reimerswaal op de activiteitenkalender was gezet. Dat gebeurde ook in 1991 en 1992. Die jaren was er tevens bal na.

Toen E.M.M. de uitvoering in 1993 weer ‘*op eigen houtje*’ organiseerde, leek een bal na financieel niet haalbaar en was er alleen muziek met toneel van ‘Kom t’r us ni kiek’n’. Vanaf half jaren ‘90 is ook het toneel van het programma van de uitvoeringen verdwenen en staat het muzikale aspect centraal. Afhankelijk van het aantal leerlingen worden de muziekstukken van de harmonie afgewisseld met optredens van de slagwerkgroep, de blokfluitgroep en in de periode van haar bestaan ook door het jeugdorkest. Ook zijn er jaarlijks gastoptredens van andere muziekgroepen, koren, individuele muzikanten of zangers.

De afgelopen tien jaar trekt de winteruitvoering ieder jaar weer een volle zaal met publiek, waaronder uiteraard veel familieleden en kennissen van de eigen muzikanten.

Jaaruitvoering 2004

Bijzondere concerten en uitjes (1990 - heden)

Een bijzonder concert dat veel muzikanten die in die periode actief waren nog goed kunnen herinneren is het mega-concert ter ere van het 100-jarig bestaan van harmonie Ons Genoegen in Vlissingen onder leiding van Jaap Koops. E.M.M. was samen met alle Zeeuwse harmonieën uitgenodigd hieraan deel te nemen. Na samenvoeging van alle deelnemende verenigingen werd een orkest gevormd van 450 muzikanten en 300 zangers. Na een intensieve voorbereiding reisden de Kruiningse muzikanten op 8 september 1990 naar Vlissingen. Als eerste stond er 's morgens een workshop voor trombonespelers op het programma, onder leiding van leden van het Amsterdams trombone-kwartet. Doel was 's avonds het bestaande record van het grootse trombone-orkest te breken voor een vermelding in het Guinness Book of Records. Na een generale repetitie begon het concert 's avonds om acht uur onder grote publieke belangstelling. Het concert vond plaats in de open lucht vlakbij het huidige Arsenaaltheater. Na een succesvolle recordpoging met 105 trombonisten, werden door het complete orkest en koor verschillende populair klassieke stukken ten gehore gebracht. Het concert werd afgesloten met het muziekstuk Royal Fireworks van Händel en omlijst door carillon, kanonschoten en een enorm vuurwerk.

Sinds 1992 heeft E.M.M. een aantal keren deelgenomen aan het Bestendig Festival voor Zang- en Muziekverenigingen in Antwerpen. De eerste keer werd een concert gegeven in de Zoo van Antwerpen, het jaar erop speelde E.M.M. op de muziktent op de Groenplaats.

Terugkerende concerten dichterbij huis zijn onder andere de zomerconcerten in de Goese Manhuistuin, waarvoor diverse keren werd inschreven. Ook de koffieconcerten op het terras bij camping Den Inkel in Kruiningen en sinds 2007 de kleinere concertjes in Hof Cruninghe vormen een terugkerend onderdeel op de agenda van E.M.M.

Doordat in 2009 een activiteitencommissie in het leven is geroepen is er steeds meer aandacht voor de jaarlijkse bindingsuitjes. Deze commissie, die voornamelijk bestaat uit jonge, enthousiaste leden, houdt zich bezig met het organiseren van bijvoorbeeld de bindingsuitjes, de aankleding van de zaal bij de uitvoering, een filmavond in de herfstvakantie of een ontspannen gedeelte na de ledenvergadering. Kortom: alle activiteiten die voor de leden naast het muziek maken geregeld worden. Als bindingsuitje organiseerde de activiteitencommissie onder andere een middag boerengolf bij 't Klokuus in 's Heer Arendskerke (2009) en verschillende keren een afsluitende barbecue aansluitend aan een familieconcert. De activiteitencommissie bestaat op 1 januari 2014 uit de volgende leden: Nicole Beerepoot, Elise Bruyn, Jessica Poleij, Maarten Penning, Willeke Polderman en Corinda Heiboer.

E.M.M. anno 2014

Bij het verschijnen van dit boek gaat het goed met de E.M.M. De vereniging telt in totaal 55 leden, waarvan 43 harmonieleden, 7 slagwerkers en 5 leerlingen.

Elke maandag repeteren de harmonieleden met plezier onder leiding van Maarten Burger, die sinds 2006 voor de club staat. Burger is een echt verenigingsmens, die naast zijn baan in het onderwijs al jaren actief is als muzikant en dirigent. Dankzij zijn grote muziekkennis weet hij voor elk soort optreden een passend programma en repertoire samen te stellen.

Een ander sterk punt van hem, waar E.M.M. de laatste jaren ook van profiteert, is zijn brede netwerk in de muziekwereld. Dat heeft de vereniging al een behoorlijk aantal nieuwe leden uit de regio opgeleverd. Tegenwoordig is sowieso een groot deel van de leden buiten Kruiningen woonachtig.

Niet alleen doordat muzikanten uit de regio zich bij de vereniging aansluiten, maar ook omdat bestaande leden de club trouw blijven, ook als ze verhuizen. Ook in de slagwerkgroep is deze tendens merkbaar, hoewel het merendeel van de groep bestaat uit jonge Kruiningse muzikanten. Inmiddels staat de groep al ruim tien jaar onder leiding van René Kaljouw. Met zijn enthousiasme weet hij van elke repetitie en optreden een feestje te maken, waardoor de slagwerkers graag komen.

E.M.M. op de braderie in 2013

E.M.M. in 2012, bij het bezoek aan en de concerten in de tuinen van Paleis Soestdijk.

V.l.n.r.: Leo Burger, Rob Burger, Jaap van Nieuwenhuijzen, Erwin Driehuis, Vera Harthoorn, Ko Kakebeeke, Elise Bruin, Heleen Wisse, Marjolien Driehuis, Maartje Slabbekoorn, Marco de Kraker, Marite Heiboer, Nicole Beerepoot, Joost Slabbekoorn, Rinus van de Plasse, Marijn Dalebout, Anniek Harthoorn, Laura Lindenbergh, Erik Kakebeeke, Corinda Heiboer, Johan Craeymeersch, Helma Harthoorn, Martijn Poleij, Jan Krombeen, Corné Gijssel, Jessica Poleij, Joop de Kraker, Jantine Jumelet, Anita Hagen, Emma Gijssel, Noor Gijssel, Chayrno Romano, Sonja van Bohemen, Louw Dominicus, Maarten Burger, Ko Beerepoot.

EMM in 2006, na een uitwisselingsconcert met Mozart.

Achterste rij v.l.n.r.: Peter Beerepoot, Walther van der Wel, Erik Kakebeeke, Martijn Poleij, Ko Kakebeeke, Peter Kakebeeke, Marco de Kraker, Ko Beerepoot, 2e rij: Petra Willeboer, Ans van Griethuizen, Bart Jacobse, Sonja van Bohemen, Herma Overbeeke, Corinda Heiboer, Denise Steendijk, Jessica Poleij, Rinus van de Plasse, Corine Poleij, 3e rij: Louw Dominicus, Anita Hagen, Jantine Jumelet, Maurice Verhoeven (dirigent), Joost Slabbekoorn, Jan Krombeen, 4e rij: Marjet van Loo, Willeke Polderman, Lizette Sinke, Elisa Bank, Xinthia van Noorden, voorste rij: Sjaak van Loo, Nicole Beerepoot, Marie-Hélène Jonker, Maartje Slabbekoorn.

E.M.M. na het nieuwjaarsconcert van 12 januari 2014 in de Korenbeurs. Bovenste rij v.l.n.r.: Maarten Burger (dirigent), Frans Ivens, Erwin Driehuis, Robert de Kraker, Martijn Poleij, Marco de Kraker, Dion Schieman, Niels Willeboer, Erik Kakebeke, Ko Kakebeke, Gertjan Kruijjs Voorberge, Filip Verhagen. Middelste rij: Elise Bruyn, Heleen Wisse, Nicole Beerepoot, Vera Harthoorn, Sonja van Bohemen, Corinda Heiboer, Jessica Poleij, Helma Harthoorn, Pien Jeltres, Deveney Dunnes, Rinus Kruijjs Voorberge, Voorste rij: Josetta de Vos, Rob Burger, Louw Dominicus, Rinus van de Plasse, Marjolein Driehuis, Anita Hagen, Jantine Jumelet, Ko Beerepoot, Jan Krombeen. Op de grond: Marite Heiboer, Sjaak van Loo, Marie-Hélène Jonker.

Nawoord.

In het voorjaar van 2011 zocht ik oude foto's op voor het aanvullen en verfraaien van de nieuwsbrieven en de website van E.M.M. Op dat moment ontstond het idee, mede met het oog op het 150-jarig bestaan, de geschiedenis van de vereniging op schrift te stellen. Ik besloot om te beginnen mijn eigen herinneringen op papier te zetten.

De schets die hieruit ontstond is vervolgens aan het E.M.M. bestuur voorgelegd met de vraag om instemming om hiervan voor de club een boek te maken. Hierop was het antwoord volmondig 'ja'. Met diezelfde schets in de hand is het gelukt een aantal muzikanten te enthousiasmeren waardoor een redactiecommissie kon worden gevormd. Deze commissie, bestaande uit Co Beerepoot, Louw Dominicus, Ko Kakebeeke, Petra Koster-Willeboer, Jan Krombeen, Nicole Ooms-Beerepoot en Rinus van de Plasse, heeft sinds de eerste vergadering op 14 oktober 2011, waarin een voorlopige opzet werd vastgelegd, een grote hoeveelheid informatie naar boven weten te halen over de vereniging. De één verdiepte zich in oude notulenboeken, kasboeken en krantenknipsels, anderen gingen op zoek naar foto's of doken in oude archieven. Ook werden oud-leden opgezocht of aangeschreven, musea bezocht en niet te vergeten waren er de verhalen van de commissieleden zelf.

Al met al leverde deze zoektocht een schat aan informatie op, niet alleen van de vereniging maar ook van Kruiningen en de ontwikkelingen in de Kruiningse samenleving. Daarvoor is veel dank verschuldigd aan de medecommissieleden, maar één persoon moet apart worden genoemd en dat is Petra. Zij heeft alles wat werd aangedragen aan informatie gelezen, op boekwaarde gewogen, gerangschikt en op papier gezet. Petra, heel veel dank, ook namens alle medecommissieleden. Een woord van dank past ook aan diegenen van buiten de vereniging die hebben meegedacht en voor ons hebben gezocht naar bruikbare informatie.

Het resultaat ligt nu voor u, wij wensen u heel veel leesplezier.

Sjaak van Loo, voorzitter van de jubileumboekcommissie, 1 maart 2014.

Auteur: Petra Koster-Willeboer, vormgeving: Sjaak van Loo.

Druk: van Velzen, Krabbendijke.

Geraadpleegde bronnen:

Schriftelijke memoires van Bas Leys

Gesprekken met Bas Leys

Gesprekken met Bei Cok

Gesprek met mevr. Timmer-Dek

Gesprekken met Catrien Goedegebuure

Gesprek met Ra Dek

Gesprek met Korrie Sinke

Notulenboeken E.M.M. 1864-1885, 1919-1948, 1957-1987, 1987-1992, 2003-2014

Kasboek E.M.M. 1947-1969

Krantenbank Zeeland

Werken aan morgen, 150 jaar ZLM

Kruiningen Heerlijkheid en Gemeente - Jhr. Dr. G. F. Sandberg

Bronvermelding illustraties:

Uit de EMM archieven; 'de oude doos op zolder'

Archief familie Baarens.

Diverse privé fotocollecties.

© 2014 - Koninklijke Harmonie Eendracht Maakt Macht.

Uitgegeven in eigen beheer.

www.emm-muziek.nl

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enig andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Koninklijke Harmonie ‘Eendracht Maakt Macht’

Kruiningen

www.emm-muziek.nl